

Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut

**Raporti tremujor
maj 2023**

Përmbajtja

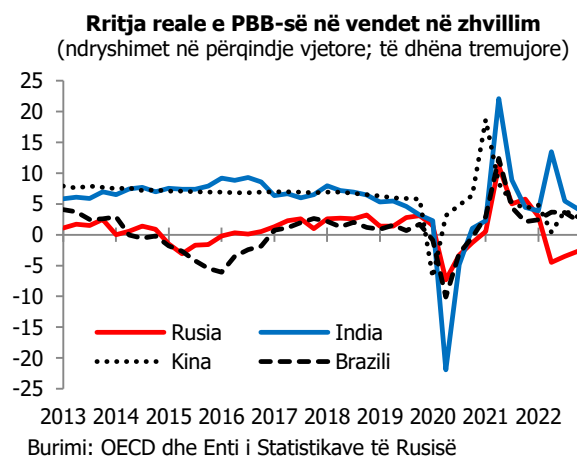
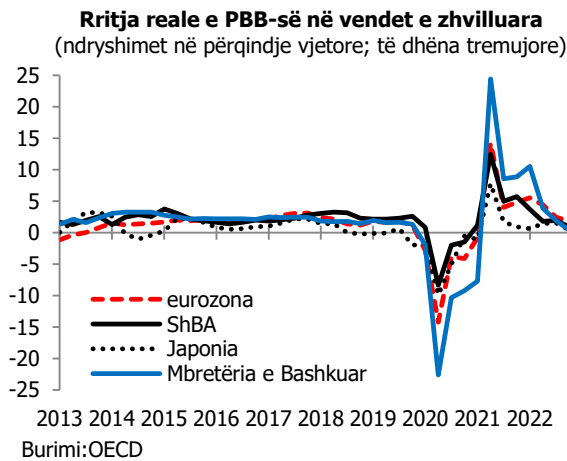
I. Zhvillimet makroekonomike.....	3
1.1. Zhvillimet ndërkombëtare ekonomike	3
1.2. Oferta brendshme	8
1.3. Kërkesa agregate	12
<i>1.3.1. Konsum personal</i>	<i>13</i>
<i>1.3.2. Konsumi publik</i>	<i>14</i>
<i>1.3.3. Konsumi i investimeve</i>	<i>15</i>
<i>1.3.4. Kërkesa neto për eksport.....</i>	<i>16</i>
1.4. Punësimi dhe pagat	17
1.5. Inflacioni	20
<i>1.5.1 Inflacioni aktual</i>	<i>20</i>
<i>1.5.2 Pritjet inflacioniste.....</i>	<i>24</i>
1.6. Bilanci i pagesave	25
<i>1.6.1. Llogaria rrjedhëse</i>	<i>26</i>
Shtojcë: Shkëmbimi i tregtisë së jashtme të mallrave dhe lëvizja e kursit efektiv nominal dhe real i këmbimit (NEDK dhe REDK).....	27
<i>1.6.2. Llogaria financiare</i>	<i>31</i>
<i>1.6.3. Pozicioni i investimeve ndërkombëtare dhe bruto borxhi i jashtëm</i>	<i>33</i>
II. Politika monetare	36
2.1. Likuiditeti i bankave.....	39
III. Lëvizjet e tregjeve financiare.....	40
3.1. Tregu ndërbanka me depozita të pasiguruara	40
3.2. Tregu i letrave shtetërore me vlerë	41
3.3. Bursat.....	43
IV. Agregatët monetarë dhe kreditorë	44
4.1. Agregatët monetarë.....	45
4.2. Aktivitet kreditor	47
V. Financat publike	50

I. Zhvillimet makroekonomike

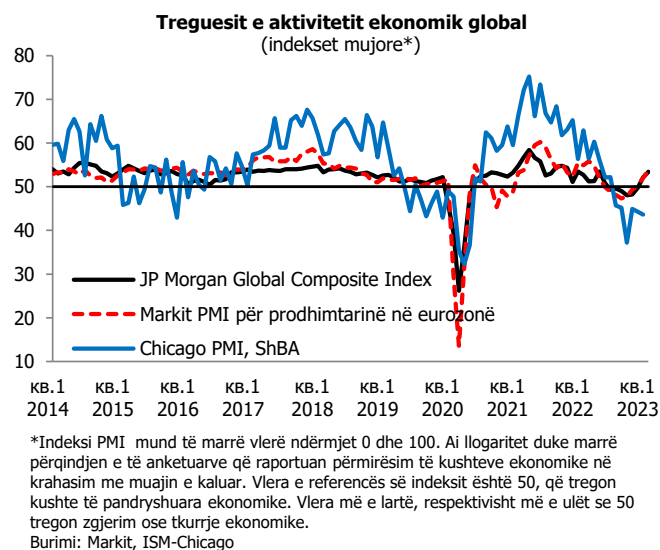
1.1. Zhvillimet ndërkombëtare ekonomike

Në tremujorin e katërt të vitit 2022, rritja e aktivitetit ekonomik global vazhdoi, por me ritme më të ngadalta, kryesisht për shkak të pasojave të luftës së zgjatur në Ukrainë, inflacionit të lartë dhe politikës monetare kufizuese në nivel global. Në eurozonë, e cila është partneri ynë më i rëndësishëm tregtar, ngadalësimi i rritjes ekonomike vazhdoi edhe në tremujorin e katërt, i cili u zvogëlua në 1,8% në bazë vjetore (2,4% në tremujorin e tretë), si rezultat i uljes së kontributit të kërkesës së brendshme, me rritje më të ulët të investimeve dhe konsumit të amvisërisë. Inflacioni në nivel global pati ritëm më të ngadaltë të rritjes në dy muajt e parë të vitit 2023, kryesisht si pasojë e prirjes rënëse të çmimeve të energjisë, si dhe shtrëngimit të sinkronizuar të politikës monetare në gjithë botën. Rreziqet e lidhura me zhvillimet e pafavorshme në sektorin bankar të ShBA-së u menaxhuan në mënyrë të duhur në muajin mars, duke kufizuar përhapjen e mundshme të stresit financiar në bankat europiane, duke lejuar që bankat qendrore më të rëndësishme të vazhdojnë me shtrëngimin e mëtejshëm të politikës monetare. Në bursat botërore, në tremujorin e parë ka vijuar lëvizja rënëse e çmimeve të produkteve ushqimore dhe e naftës së papërpunuar dhe në kushtet e pritjeve më të favorshme për ekonominë kineze, çmimet e metaleve bazë u rritën. Sipas projeksioneve të Fondit Monetar Ndërkombëtar të prillit të vitit 2023, parashikohet rritja ekonomike globale të vazhdojë të ngadalësohet në vitin 2023 dhe të bjerë në 2,8%, pas së cilës pritet të përshpejtohet mesatarisht në 3% në vitin 2024. Perspektiva e tillë e dobët është pasqyrë e politikave shtrënguese të nevojshme për të ulur inflacionin dhe përkeqësimin e kushteve financiare, kohëzgjatja e luftës në Ukrainë dhe fragmentimi gjeo-ekonomik në rritje. Njëkohësisht, vlerësimet e fundit janë rishikuar minimalisht në rënie krahasuar me ato të janarit, por rreziqet që lidhen me rritjen e ardhshme janë dukshëm në rënie.

Rritja e aktivitetit ekonomik global në tremujorin e katërt të vitit 2022 vazhdoi me dinamikë të ngadalësuar, që përgjithësisht pasqyron pasojat e luftës së zgjatur në Ukrainë, gjë që kontribuoi në rritjen e pasigurisë globale, shoqëruar me inflacion të lartë dhe shtrëngim të politikës monetare. Ngadalësimi i rritjes është me bazë të gjerë, me arritje më të dobëta si në ekonominë e zhvilluara ashtu edhe në ato me rritje të shpejtë. Brenda **ekonomive të zhvilluara**, rritja ekonomike në Japoni dhe në Mbretërinë e Bashkuar u zvogëlua në 0,4% (1,5% dhe 1,9% respektivisht, në tremujorshin e tretë), në ShBA-të në 0,9% (1,9% në tremujorshin e mëparshëm), dhe në eurozonë në 1,8% (2,4% në tremujorshin e tretë). Ndërkaq, ngadalësimi i rritjes në eurozonë dhe në Shtetet e Bashkuara vjen si pasojë e uljes së kontributit të kërkesës së brendshme, me rritje më të ulët të investimeve bruto dhe konsumit të amvisërive. Ngadalësimi i rritjes tregtare dhe përkeqësimi i eksporteve neto është faktori kryesor i rritjes më të dobët ekonomike të Mbretërisë së Bashkuar, pjesërisht i neutralizuar nga rritja më e fuqishme e investimeve bruto. Në grupin e **ekonomive me rritje të shpejtë**, ekonomia kineze, pas rritjes së qëndrueshme në tremujorin e tretë (3,9%), në tremujorin e fundit të 2022 u ngadalësua (2,9%), dhe ngadalësim më domethënës të aktivitetit (nga 1,3 p.p.) vërehet edhe në Indi dhe Brazil (rritje prej 4,2% dhe 2,3% përkatësisht), për shkak të konsumit më të dobët të popullsisë në Indi, dhe në Brazil kryesisht për shkak të investimeve.

Në raport me vlerësimet për rritjen globale në tremujorin e parë të 2023, vlera mesatare e indeksit PMI global në këtë periudhë është -51,7 (48,4 në tremujorin e fundit të 2022), duke sinjalizuar rritjen e aktivitetit ekonomik botëror në periudhën e ardhshme. Ndryshimi në rritje i indeksit vjen kryesisht nga lëvizjet më të favorshme në sektorin e shërbimeve, me përmirësim të caktuar në pjesën e industrisë përpunuese. Në nivel vjetor, indeksi global PMI shënoi rënie prej 1,3%.

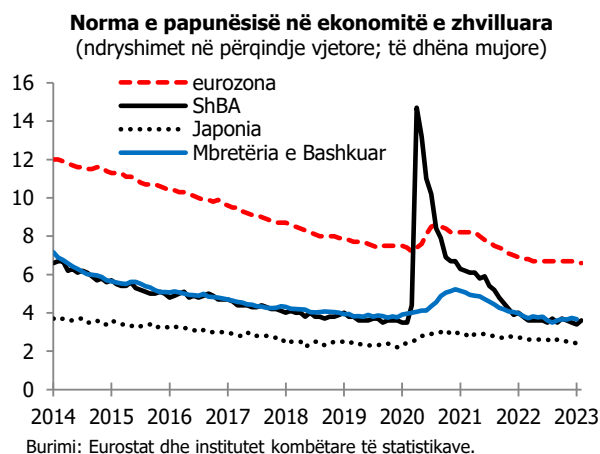
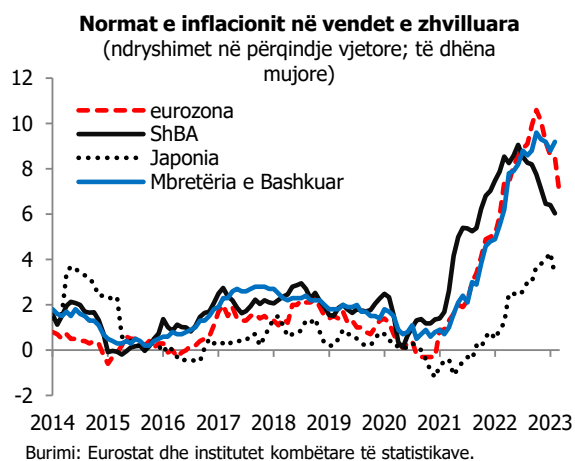

Sipas skenarit bazë në kuadër të projeksioneve të prillit të Fondit Monetar Ndërkombëtar, rritja ekonomike globale pritet të ngadalësohet në 2,8% në vitin 2023¹. Në vitin 2024, parashikohet përsheptim i moderuar i rritjes ekonomike globale, prej 3,0%, i cili pritet të mbetet në atë nivel edhe në periudhën afatmesme, që është projeksioni më i ulët afatmesëm në dekadat e fundit. Projektionet për rritjen ekonomike në 2023 dhe 2024 janë rishikuar minimalisht në rënie krahasuar me parashikimet e janarit. Perspektiva të tilla të dobëta të rritjes janë një reflektim i politikave shtrënguese të nevojshme për të ulur inflacionin, përkeqësimi i kushteve financiare, zgjatja e luftës në Ukrainë dhe fragmentimi gjeo-ekonomik në rritje. Rreziqet për rritjen e parashikuar globale janë kryesisht në rënie. Rreziku kryesor negativ lidhet me trazirat në sektorin financiar, të cilat në rast se intensifikohen dhe zgjerohen,

¹ Skenari bazë supozon se zhvillimet e fundit negative në sektorin financiar janë përfshirë, por me efekt të kufizuar. Sipas skenarit alternativ, i cili supozon ndërprerje të mëtejshme në sektorin financiar, projektioni për rritjen ekonomike globale në vitin 2023 është më i ulët me 0,3 p.p dhe për 0,2 p.p në vitin 2024.

do të ndikojnë negativisht në kushtet e financimit dhe besimin e konsumatorëve dhe të biznesit. Rreziqet e tjera i referohen rritjes së cenueshmërisë së vendeve me borxhe të larta në kushte më pak të favorshme financiare, të përshkallëzimit eventual të luftës në Ukrainë që do të shkaktojë një goditje të re në çmimet e ushqimeve dhe energjisë, por edhe inercisë më të madhe të inflacionit bazë që mund të rezultojë në shtrëngim më të fortë të politikës monetare. Nga ana tjetër, ekonomia globale mund të rezultojë më rezistente nga pritshmëritë, veçanërisht në fushën e konsumit të amvisërive, ku perceptohen rreziqe pozitive nga kursimet e akumuluar nga vitet e pandemisë dhe nga lëvizjet e mëtejshme të favorshme në tregun e punës në numër të madh të ekonomive.

Inflacioni në nivel global pati dinamikë më të ngadaltë të rritjes në dy muajt e parë të 2023, në kushtet e prirjes rënëse të çmimeve të energjisë, shtrëngimi i sinkronizuar i politikës monetare në mbarë botën, si dhe përmirësime të mëtejshme në fushën e zinxhirëve të furnizimit. Ngadalësimi i rritjes vjetore të çmimeve në eurozonë dhe në Shtetet e Bashkuara, i cili filloi në fund të vitit të kaluar, vazhdoi në dy muajt e parë të 2023, respektivisht mesatarisht ka rënë në 8,0%² dhe 6,2%, përkatësisht, falë rritjes së ngadaltë të çmimeve në komponentin e energjisë. Për ndryshim nga ShBA-ja dhe eurozona, në Japoni inflacioni ka mbetur mesatarisht në nivelin e tremujorit të mëparshëm (3,8%), por që prej muajit shkurt është vënë re lëvizje rënëse e çmimeve edhe në këtë ekonomi.

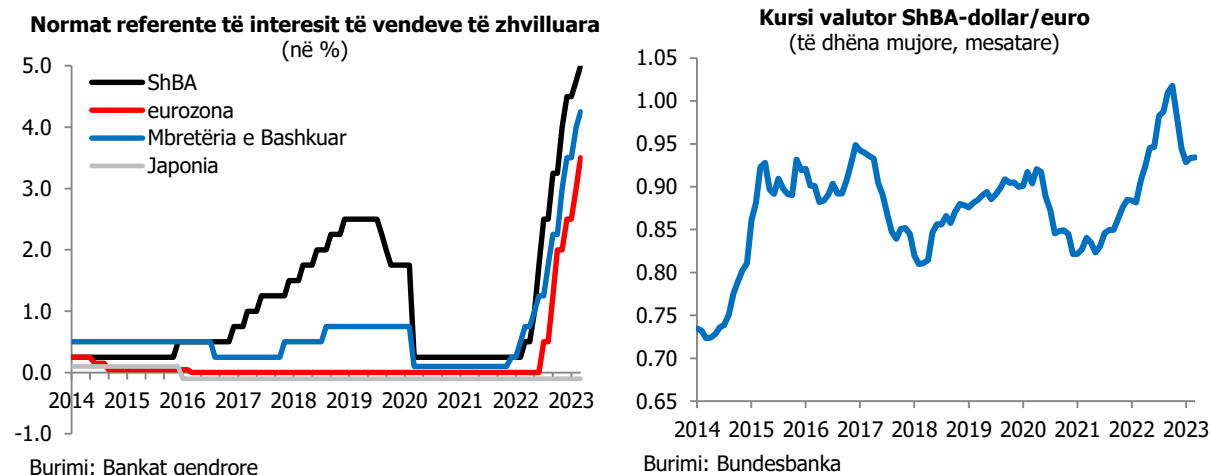
Eurozona, si partneri ynë më i rëndësishëm tregtar, shënoi rritje vjetore të aktivitetit ekonomik prej 1,8% në tremujorin e katërt, pas rritjes prej 2,4% në tremujorin e tretë. Dinamika e ngadaltë e rritjes ekonomike rezulton nga kërkesa e brendshme, në radhë të parë nga zvogëlimi i kontributit të investimeve në rritje. Përkundrazi, në kushtet e rritjes së ngadaltë të aktivitetit importues, pjesërisht për shkak të kërkesës më të ulët për importe të energjisë dhe ngadalësimit më të moderuar të eksporteve, eksportet neto patën kontribut pozitiv në rritjen ekonomike. Sipas projeksioneve të BQE-së në muajin mars, në vitin 2023 aktiviteti ekonomik pritet të rritet me 1,0%, që përfaqëson rishikim në rritje nga parashikimet e dhjetorit 2022, pas së cilës parashikohet përsheptim i caktuar i rritjes, projektuar në 1,6% në 2024 dhe 2025, por me dinamikë më të dobët në krahasim me projeksionet e mëparshme³. Zhvillimet e tregut të punës në eurozonë kanë shënuar përmirësime të mëtejshme, me normën e papunësisë në dy muajt e parë të 2023 në një nivel historik të ulët prej 6,6%, (6,7% në tremujorin e fundit të 2022). Inflacioni në eurozonë u ngadalësua në tremujorin e parë të 2023, dhe ra në 8,0% mesatare për këtë periudhë (10,0% në tremujorin

² Të dhënat i referohen tremujorit të parë të vitit 2023.

³ Në projeksionet e dhjetorit 2022, rritja e parashikuar e aktivitetit ekonomik ishte 0,5% në 2023, 1,9% në 2024 dhe 1,8% në 2025.

e katërt të vitit 2022), në kushtet e rritjes trefish më të ulët të çmimeve të energjisë dhe përshpejtimit të mëtejshëm të çmimeve të ushqimeve dhe inflacionit bazë. Për më tepër, ndryshe nga viti 2022, rritja e çmimeve në këtë periudhë përcaktohet kryesisht nga komponenti bazë, i cili shpjegon rreth 50% të inflacionit. Kështu, në kuadër të vlerësimeve më të ulëta për çmimet e energjisë, në projeksionet e BQE-së në mars, u realizua rishikim në rënie i rrugës së ardhshme të inflacionit, i cili pritet të ngadalësohet në 5,3% në 2023, 2,9% në 2024 dhe 2,1% në 2025⁴.

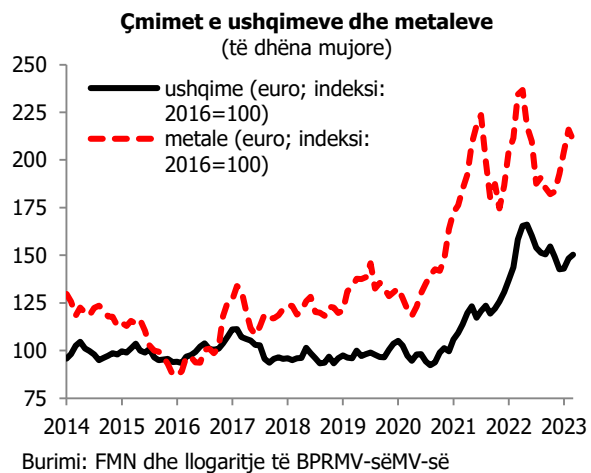
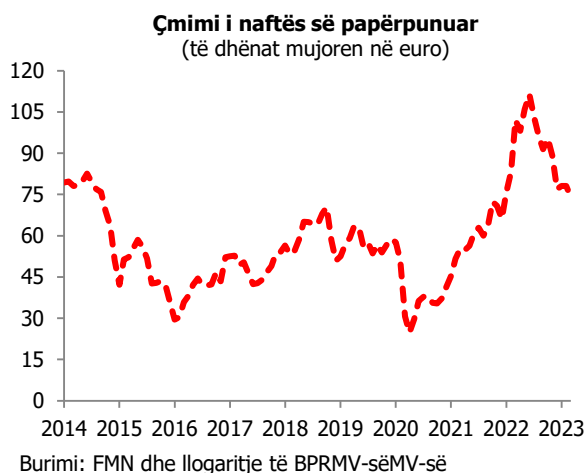
Në tremujorin e parë të 2023, në kushtet e presioneve ende të pranishme të çmimeve dhe pritjeve që inflacioni të qëndrojë mbi nivelin e objektivit për periudhë më të gjatë, vendet e zhvilluara vazhduan të shtrëngojnë politikën monetare, por me intensitet më të moderuar krahasuar me tremujorin e mëparshëm. FED-i, pas rritjes së normës së interesit referencë me 0,25 p.p. në shkurt, në mars miratoi vendimin për rritjen e mëtejshme me 0,25 p.p. edhe krahas trazirave në sektorin bankar, ku ai lëviz në intervalin 4,75% deri në 5,0%. Në të njëjtën kohë, për të ruajtur stabilitetin financiar, në muajin mars pati një rritje të aktiveve të FED-it, pavarësisht uljes së vazhdueshme në portofolin e thesarit të letrave me vlerë dhe hipotekave në periudhën e mëparshme. Banka e Anglisë në shkurt dhe mars rriti normën e interesit referencë me 0,5 p.p dhe 0,25 p.p, me të cilën ajo arriti 4,25%. Gjithashtu, gjatë tremujorit të parë është zbatuar programi për shitjen e aktiveve duke reduktuar portofolin e letrave me vlerë në bilancin e bankës qendrore. BQE-ja gjatë tremujorit të parë ka rritur dy herë, tre normat bazë të interesit, me 0,5 p.p, me çka në muajin mars, norma e interesit për operacionet bazë të rifinancimit, për kreditë e disponueshme njëditore dhe për depozitat e disponueshme u pozicionua përkatësisht në nivelin 3,5%, 3,75% dhe 3,0%, përkatësisht. Gjithashtu, në muajin mars, ashtu siç ishte planifikuar, BQE-ja ndërpreu riinvestimin e plotë të letrave me vlerë të maturuara në kuadër të Programit të blerjes së letrave me vlerë (APP), në mënyrë që në periudhën e ardhshme portofoli do të ulet gradualisht sipas dinamikës së përcaktuar.

Në tremujorin e parë të vitit 2023, vlera e dollarit amerikan kundrejt euros vazhdoi të ulet, respektivisht shënoi deprecizim prej 5,0% në bazë tremujore, e cila është pjesërisht reflektim i politikës monetare më kufizuese në eurozonë në periudhën e fundit. Shikuar në bazë vjetore, vlera e dollarit amerikan kundrejt euros u rrit me 4,6%, mesatarisht 0,93 euro në tremujorin e parë të vitit 2023.

⁴ Në dhjetor 2022, inflacioni në eurozonë ishte parashikuar në 6,3% në 2023, 3,4% në 2024 dhe 2,3% në 2025.

Çmimet e produkteve primare tregojnë lëvizje divergjente në bursat botërore në tremujorin e parë të vitit 2023. Kështu, trendi rënës i çmimit të naftës ka vazhduar gjatë kësaj periudhe dhe mesatarisht 76,7 euro për fuçi, e cila është më e ulët me 12,0% krahasuar me tremujorin e katërt 2022, respektivisht për 11,8% e analizuar në bazë vjetore. Rënia e çmimit të naftës është reflektim i uljes së kërkesës për naftë, në kushtet e ngadalësimit të rritjes së aktivitetit ekonomik botëror. Rënie prej 1,1% në bazë tremujore ka shënuar edhe indeksi i çmimeve të ushqimeve në bursat botërore⁵, ndërsa indeksi i çmimeve të metaleve bazë⁶ tregon një rritje tremujore prej 13,0% në periudhën e analizuar, e cila është kryesisht për shkak të optimizmit për shkak të rihapjes së Kinës dhe pritjeve më të favorshme për aktivitetin global, dhe pjesërisht për shkak të çmimeve më të ulëta të energjisë. Kështu, në indeksin e çmimeve të produkteve primare joenergjetike⁷ (shprehur në euro) vihet re stabilizim i caktuar i çmimeve.

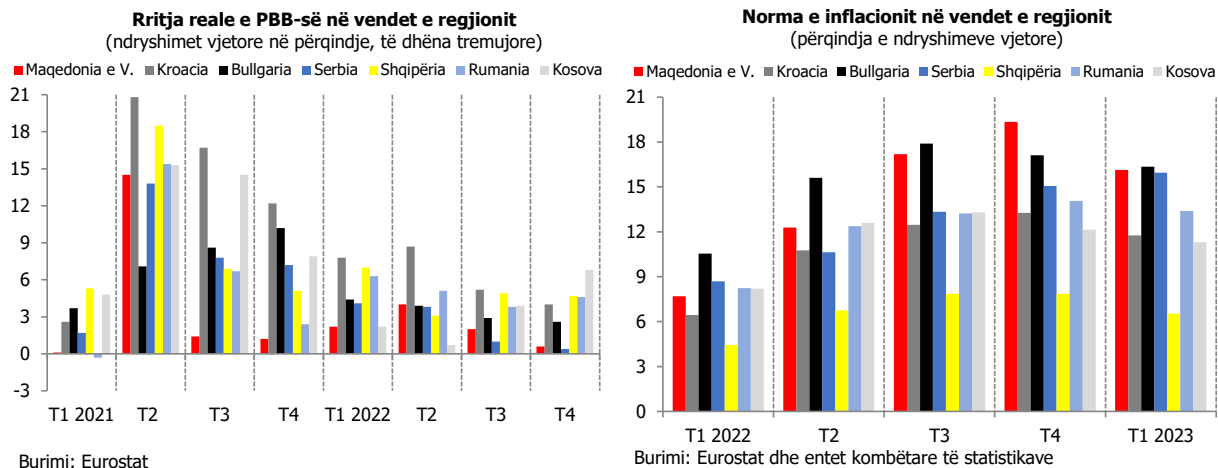

Në raport me vendet e rajonit, rritja e aktivitetit ekonomik në tremujorin e katërt të vitit 2022 vazhdoi me dinamikë përgjithësisht më të moderuar, me përjashtim të Rumanisë dhe Kosovës, ku vërehet rritje e përshpejtuar. Njëkohësisht, rritja e përshpejtuar në Rumani është rezultat i arritjeve më të mira në eksportet neto për shkak të ngadalësimit të fortë të importeve dhe rritjes së konsumit të amvisërive, dhe në Kosovë kjo është për shkak të rritjes së konsumit privat dhe publik. **Përsa i përket inflacionit, pothuajse në të gjitha vendet e analizuara të rajonit, në tremujorin e parë të vitit 2023,** vërehet rrugë rënëse e inflacionit, krahasuar me tremujorin e fundit të vitit 2022, në kushtet e rritjes së ngadalë të çmimeve të ushqimeve dhe energjisë. Vetëm se në Serbi ka rritje të përshpejtuar, me rritje më të fortë të komponentit ushqimor dhe inflacionit bazë.

⁵ Në këtë indeks përfshihen produktet ushqimore primare të mëposhtme: drithërat, vaji vegjetal, mishi, ushqimet e detit, sheqeri dhe ushqime të tjera.

⁶ Në këtë indeks përfshihen metalet e mëposhtme: alumini, kobalti, bakri, hekuri, plumbi, molibdeni, nikeli, kallaji, uranumi dhe zinku.

⁷ Ky indeks i agregatëve përfshin indeksin e metaleve të çmuara, indeksin e ushqimeve dhe pijeve, indeksin e mallrave bujqësore dhe indeksin e metaleve bazë.

1.2. Oferta brendshme

Në tremujorin e katërt të vitit 2022, aktiviteti në ekonominë e brendshme shënoi rritje reale prej 0,6% në bazë vjetore, që paraqet ngadalësim krahasuar me rritjen prej 2% në tremujorin paraardhës. Kjo është pjesërisht rezultat i efekteve negative të krizës energjetike dhe rritjes së kostove, të cilat shkaktuan rënie të mëtejshme në ndërtim, dhe u reflektua edhe në prodhimin industrial, kryesisht në segmentet më intensive energjetike (industria e metaleve). Në të njëjtën kohë, sektori i shërbimeve (tregti, transport dhe mikpritje) vazhdoi të shënojë rritje solide, performanca e të cilit në të njëjtën periudhë të vitit 2021 ishte më e dobët për shkak të pandemisë Kovid-19. Të dhënat e frekuencës së lartë për kahun e ofertës të disponueshme për periudhën janar-shkurt të vitit 2023 tregojnë për arritje më të favorshme në ekonominë e brendshme në tremujorin e parë të vitit. Vlerësimet e menaxherëve për situatën e biznesit të ndërmarrjeve për tremujorin e parë të vitit 2023 janë më të favorshme në të gjithë sektorët e rëndësishëm të ekonomisë, krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë. Për periudhën e ardhshme drejtuesit e ndërmarrjeve në tregtinë me pakicë, industrinë përpunuese dhe sektorin e shërbimeve kanë pritshmëri më të favorshme, ndërsa në ndërtim pritshmëritë janë disi më pak të favorshme.

Në tremujorin e katërt të vitit 2022, rritja reale e ekonomisë vendase ishte 0,6% me bazë vjetore, që paraqet një ngadalësim krahasuar me rritjen prej 2% në tremujorin paraardhës (ulje në bazë tremujore prej 0,8%, e përshtatur sezonalisht). Nga pikëpamja strukturore, rritja vjetore në tremujorin e katërt i detyrohet kryesisht kontributit pozitiv të grupit të aktiviteteve “tregti, transport dhe hotelieri”, të cilat ishin një nga aktivitetet më të prekura nga kriza e shkaktuar nga Kovid-19. Nga ana tjetër, kontributi negativ më i theksuar vërehet nga ndërtimi dhe industria, nën ndikimin e efekteve të pafavorshme të krizës energjetike dhe rritjes së kostove. Kontributi negativ në aktivitetin “informacion dhe komunikim” buron nga baza e lartë krahasuese e lidhur me kërkesën e lartë më parë për platformën e teknologjisë informatike dhe zgjidhje të ndryshme digjitale gjatë pandemisë.

PBB dhe komponentët - normat vjetore të rritjes (në %)

	Normat vjetore në rritje, në %*															
	2018	2019	2020	2021	2022	T1 2020	T2 2020	T3 2020	T4 2020	T1 2021	T2 2021	T3 2021	T4 2021	T1 2022	T2 2022	T3 2022
Bujqësia	8.3	0.1	2.5	-5.2	2.0	4.0	5.4	6.1	-3.4	-1.7	-5.7	-3.6	-8.5	1.6	4.3	3.5
Industria	5.3	1.4	-6.7	0.9	-1.5	-4.7	-23.9	-5.1	7.0	-6.5	10.9	-0.7	1.3	-4.1	0.7	-1.7
prej të cilave industria përpunuese	6.2	2.6	-4.8	7.9	-1.8	-1.4	-26.9	-1.9	11.2	0.3	23.6	5.7	5.5	-2.5	1.9	-2.9
Ndërtimtaria	-11.0	5.5	-4.0	-5.5	-8.4	1.6	-14.5	1.6	-3.8	0.8	-3.6	-3.7	-11.0	-16.7	-1.0	-9.1
Tregtia, transport dhe komunikacion dhe shërbime	5.0	6.7	-10.6	4.3	7.8	-1.0	-30.2	-6.2	-4.8	-11.2	31.5	2.7	1.1	7.4	6.4	9.1
Informacione dhe komunikim	-4.1	6.8	4.5	15.9	2.6	11.9	-3.7	5.0	5.2	10.7	21.4	13.6	18.0	6.6	7.3	-0.7
Ndërmjetësim financiar	2.6	0.4	-0.1	-0.9	1.3	2.1	-4.6	0.6	1.7	-1.5	2.5	-4.2	-0.1	1.0	-0.7	5.8
Veprimtari në lidhje me patundshmëri	0.1	0.2	1.1	8.3	4.1	3.5	-2.7	-1.0	4.6	6.1	9.5	7.8	9.9	4.7	7.2	3.1
Veprimtari administrative, ndihmëse dhe shërbuese	7.9	8.0	-8.7	15.4	8.7	-8.1	-11.3	-11.1	-4.2	7.6	17.6	19.8	17.2	17.1	12.1	5.6
Administrata publike	2.0	5.2	3.2	5.6	0.0	2.3	3.2	2.7	4.4	2.5	6.4	6.9	6.4	2.1	0.9	-0.9
Art, argëtim dhe rekreacion: aktivitete të tjera shërbimi	6.6	9.6	-22.6	23.5	11.0	-14.0	-23.2	-32.9	-20.0	3.1	22.8	39.9	32.2	17.7	14.2	11.8
Prodhim i brendshëm bruto	2.9	3.9	-4.7	3.9	2.1	-0.3	-15.4	-4.3	1.3	0.1	14.5	1.4	1.2	2.2	4.0	2.0

*Nga njoftimi për PBB-në në 2.3.2023

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave

PBB dhe komponentët - kontributet në rritjen e PBB-së (në p.p)

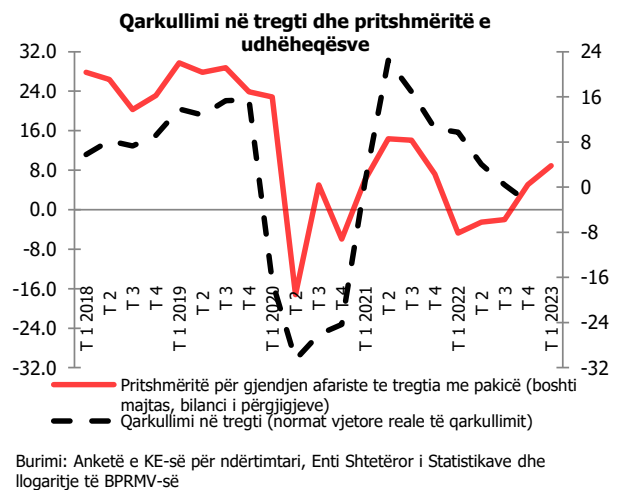
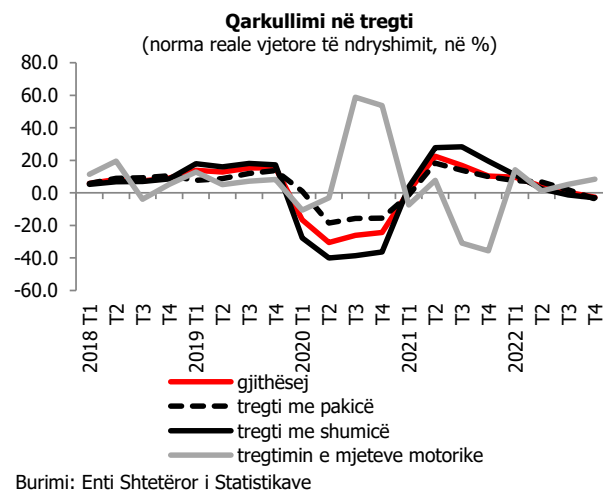
	Kontributi në rritjen e PBB-së, në p.p.															
	2018	2019	2020	2021	2022	T1 2020	T2 2020	T3 2020	T4 2020	T1 2021	T2 2021	T3 2021	T4 2021	T1 2022	T2 2022	T3 2022
Bujqësia	0.5	0.0	0.2	-0.4	0.1	0.2	0.3	0.4	-0.3	-0.1	-0.4	-0.3	-0.6	0.1	0.3	0.3
Industria	0.7	0.2	-0.9	0.1	-0.2	-0.6	-3.1	-0.7	0.9	-0.8	1.3	-0.1	0.2	-0.5	0.1	-0.2
prej të cilave industria përpunuese	0.7	0.3	-0.5	0.8	-0.2	-0.1	-3.0	-0.2	1.2	0.0	2.3	0.6	0.6	-0.3	0.2	-0.3
Ndërtimtaria	-1.1	0.5	-0.4	-0.5	-0.7	0.1	-1.2	0.1	-0.5	0.1	-0.3	-0.4	-1.3	-1.0	-0.1	-0.9
Tregtia, transport dhe komunikacion dhe shërbime	0.9	1.3	-2.1	0.8	1.4	-0.2	-5.9	-1.2	-0.9	-2.2	5.0	0.5	0.2	1.3	1.2	1.7
Informacione dhe komunikim	-0.3	0.4	0.3	1.1	0.2	0.7	-0.2	0.3	0.3	0.7	1.5	0.9	1.2	0.5	0.5	-0.1
Ndërmjetësim financiar	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	-0.2	0.0	0.1	-0.1	0.1	-0.2	0.0	0.0	0.0	0.2
Veprimtari në lidhje me patundshmëri	0.0	0.0	0.1	0.8	0.4	0.4	-0.3	-0.1	0.4	0.7	1.0	0.7	0.9	0.5	0.7	0.3
Veprimtari administrative, ndihmëse dhe shërbuese	0.3	0.4	-0.4	0.7	0.4	-0.4	-0.5	-0.2	0.4	0.9	0.8	0.8	0.7	0.9	0.6	0.3
Administrata publike	0.2	0.6	0.4	0.7	0.0	0.3	0.4	0.3	0.5	0.3	0.9	0.8	0.7	0.3	0.1	-0.1
Art, argëtim dhe rekreacion: aktivitete të tjera shërbimi	0.2	0.3	-0.7	0.6	0.4	-0.5	-0.8	-1.1	-0.6	0.1	0.7	0.9	0.8	0.6	0.5	0.4
Prodhim i brendshëm bruto	2.9	3.9	-4.7	3.9	2.1	-0.3	-15.4	-4.3	1.3	0.1	14.5	1.4	1.2	2.2	4.0	2.0

*Nga njoftimi për PBB-në në 2.3.2023

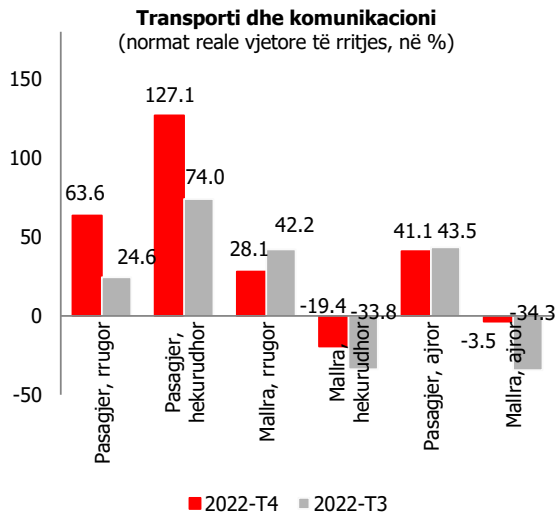
Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave

Burimi: Llogaritjet e BPRMV-së.

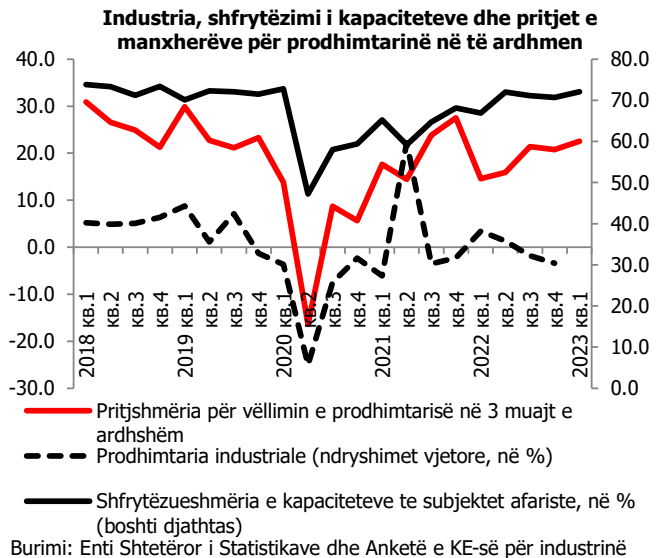
Analizuar përmes të dhënave me frekuencë të lartë, **në tremujorin e katërt të vitit, qarkullimi total në tregti shënoi rënie reale me bazë vjetore**, në kushtet e rënies së tregtisë me pakicë dhe tregtisë me shumicë, ndërsa tregtia e mjeteve motorike ka shënuar rritje solide. Në periudhën janar-shkurt të vitit 2023, arritjet në tregtinë totale janë përmirësuar, gjegjësisht vazhdon rritja e tregtisë së automjeteve, si dhe rritje e lartë vërehet edhe në tregtinë me shumicë, ndërsa në tregtinë me pakicë, qarkullimi është ende disi më i dobët me bazë vjetore. Vlerësimet e drejtuesve të ndërmarrjeve në sektorin e “tregtisë me pakicë” për situatën e biznesit gjatë tremujorit të parë të vitit 2023 janë më të favorshme krahasuar me të njëjtin tremujor të një viti më parë, si dhe më të favorshme janë edhe pritshmëritë për periudhën e ardhshme.

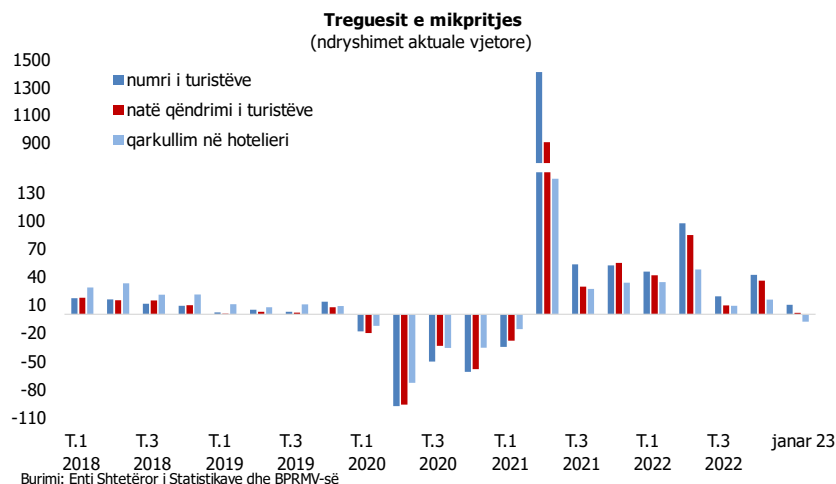
Në tremujorin e katërt të vitit 2022, në **transport** në përgjithësi vërehen arritje të favorshme, në kushte të rritjes së lartë në të gjitha llojet e trafikut të pasagjerëve, si dhe në trafikun rrugor të mallrave. Arritjet më të mira në trafikun e pasagjerëve janë reflektim i lëvizshmërisë më të madhe të popullsisë, ndryshe nga viti i kaluar kur ishin në fuqi masat kufizuese për parandalimin e përhapjes së Kovid-19. Nga ana tjetër, me arritje më të dobëta në disa nga aktivitetet tradicionale industriale, vërehet një rënie në trafikun hekurudhor të mallrave, si dhe ka rënë edhe trafiku ajror i mallrave.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave

Në **sektorin e shërbimeve të hotelierisë**, në tremujorin e katërt të vitit 2022, ka vijuar rritja reale e lartë me bazë vjetore e numrit të turistëve, bujtjeve, si dhe e qarkullimit të përgjithshëm, me dinamikë të përshpejtuar krahasuar me tremujorin paraardhës. Në të njëjtën kohë, në numrin e turistëve dhe bujtjeve, rritja vjen si pasojë e rritjes së numrit dhe bujtjeve të turistëve të huaj dhe vendas, në kushtet e udhëtimit të lehtësuar. Në janar të vitit 2023, dinamika vjetore e rritjes së numrit të turistëve dhe e bujtjeve ngadalësohet ndjeshëm, ndërkohë që qarkullimi i përgjithshëm shënon rënie, e cila vjen si pasojë e bazës më të lartë krahasuese. Vlerësimet e drejtuesve të kompanive të sektorit të shërbimeve për gjendjen e tyre të biznesit në tremujorin e parë të vitit 2023 janë më të favorshme krahasuar me të njëjtin tremujor të vitit të kaluar, si dhe më të favorshme janë edhe pritjet për periudhën e ardhshme për sa i përket kërkesës.

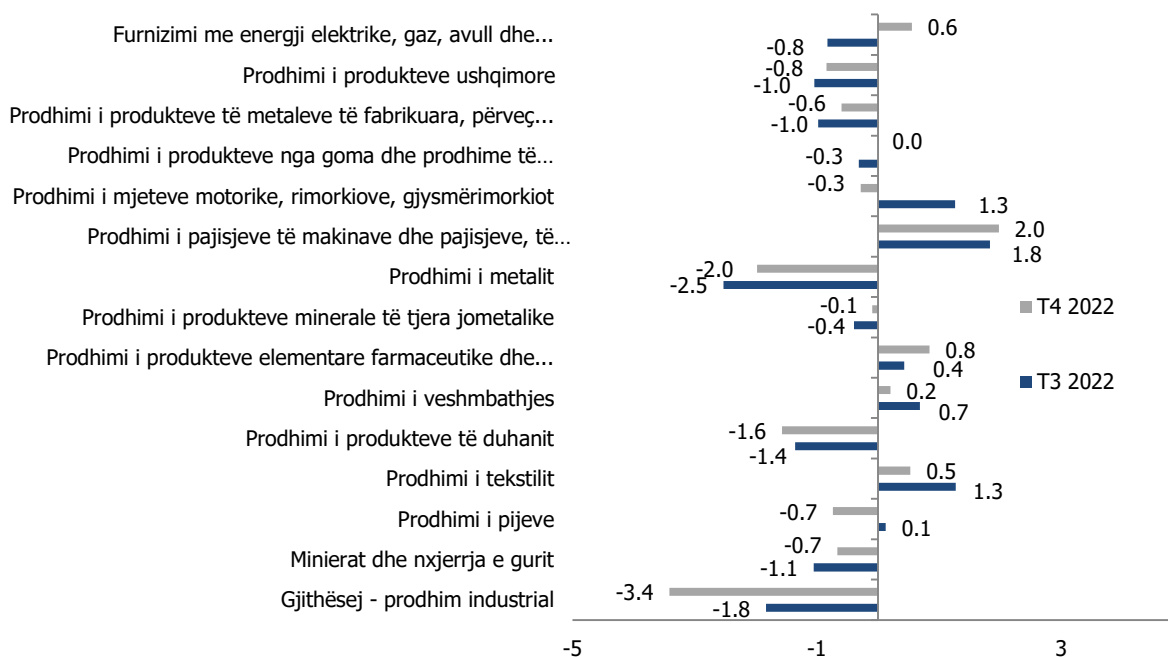

Në tremujorin e katërt të vitit, prodhimi industrial⁸ shënoi rënie reale të aktivitetit prej 3,4% me bazë vjetore (rënie prej 1,8% në tremujorin e mëparshëm), si rezultat i kontributeve

⁸ Analiza e lëvizjeve në industri është bërë në bazë të të dhënave mujore për indekset e prodhimit industrial të EShS-së..

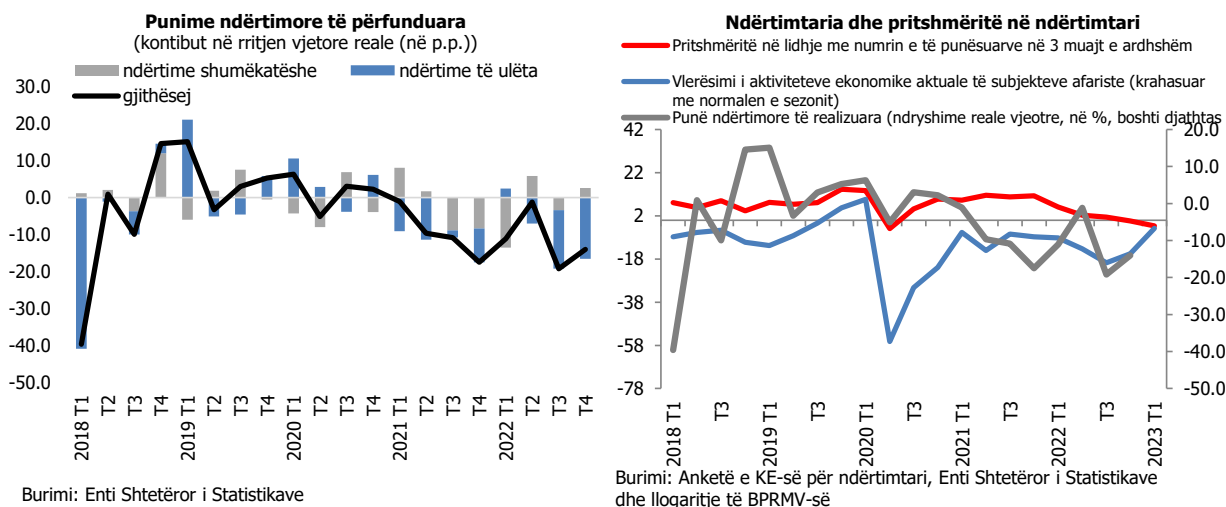
negative të industrisë përpunuese dhe minierave, ndërsa sektori energjetik ka shënuar kontribut pozitiv. Duke parë aktivitetet, kontributi më i madh negativ vihet re në disa nga aktivitetet tradicionale, kryesisht në ato me energji intensive, ndërsa kontribut negativ shtesë ka prodhimi i metaleve, prodhimi i produkteve të duhanit, prodhimi i produkteve ushqimore dhe prodhimi i pijeve. Nga ana tjetër, një kontribut pozitiv më të theksuar kanë disa nga aktivitetet ku janë aktive kapacitete më të mëdha eksporti të huaja, si prodhimi i makinerive dhe pajisjeve. Në periudhën janar-shkurt të vitit 2023, rënia e prodhimit industrial është më e vogël, në kushtet e rritjes në sektorin e energjisë dhe minierave dhe kontribut negativ më të moderuar nga industria përpunuese. Udhëheqësit nga sektori industrial kanë vlerësime më të favorshme për situatën e biznesit në tremujorin e parë të vitit 2023 krahasuar me të njëjtin tremujor të vitit të kaluar, si dhe pritjet për lëvizjen e prodhimit në periudhën e ardhshme janë më të favorshme.

Kontributi i veprimtarive të veçanta në ndryshimet vjetore të prodhimtarisë industriale (në pikë përqindje)

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave dhe BPRMV-së

Sipas të dhënave të disponueshme me frekuencë të lartë, **në tremujorin e katërt të vitit, aktiviteti në sektorin e ndërtimit shënoi rënie të mëtejshme reale me bazë vjetore, por më të butë krahasuar me rënien e tremujorit paraardhës.** Njëkohësisht, rënia në totalin e punimeve të ndërtimit vjen tërësisht si pasojë e rënies së lartë të inxhinierisë civile, ndërkohë që ndërtimi i lartë ka shënuar rritje të vogël. Rënia në ndërtim mund të lidhet me ngadalësimin e zbatimit të projekteve të infrastrukturave publike të nisura dhe rritjen e lartë të çmimeve tashmë të rritura të materialeve të ndërtimit dhe kostove të tjera. Tashmë në janar të vitit 2023, ndërtimi kalon në zonën pozitive, me rritje reale të lartë me bazë vjetore, si në ndërtimet shumëkatëshe ashtu edhe në ndërtimet civile. Vlerësimet e drejtuesve të ndërmarrjeve në sektorin e ndërtimit për lëvizjen e aktivitetit të tyre në tremujorin e parë të vitit 2023 janë më të favorshme krahasuar me të njëjtin tremujor të vitit të kaluar, ndërsa pritjet për periudhën e ardhshme janë disi më pak të favorshme.

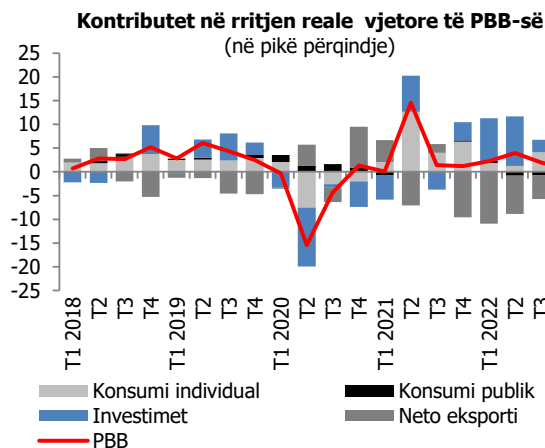

1.3. Kërkesa agregate

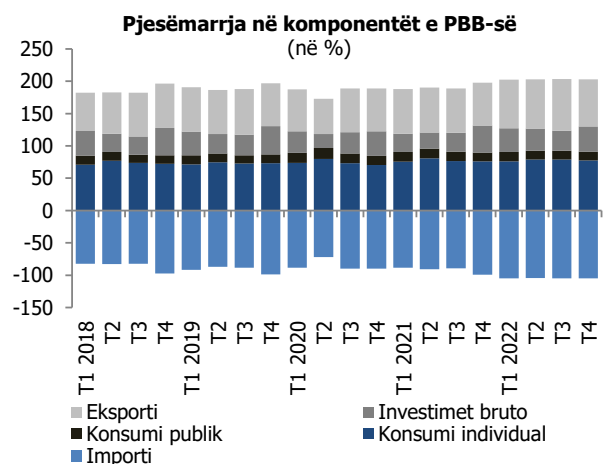
Nga këndvështrimi i kërkesës, rritja reale vjetore e PBB-së prej 0,6% në tremujorin e katërt të vitit 2022 pothuajse në masë të njëjtë është pasojë e kontributit pozitiv të kërkesës së brendshme dhe të eksporteve neto. Bartës i rritjes së kërkesës së brendshme këtë tremujor është konsumi personal, i cili vazhdoi të rritet, ndonëse në mënyrë më të moderuar, me rritje të ngadaltë të transfertave private dhe rënie të mëtejshme të pjesës tjetër të përbërësve të të ardhurave reale të disponueshme. Nga ana tjetër, me shterimin gradual të efektit të stoqeve, investimet bruto shënuan rënie, si dhe kontributi i konsumit publik ishte gjithashtu negativ. Edhe dinamika e rritjes së eksportit u ngadalësua, por gjithsesi në tremujorin e fundit të 2022 është komponenti me kontributin më të lartë pozitiv individual në PBB, me një normë rritjeje vjetore dyshifrore. Në këto kushte dhe me kërkesë të brendshme më të moderuar, rritja e importeve gjithashtu u ngadalësua, dhe më e theksuar, kështu që ky tremujor dhe komponenti i eksportit neto patën kontribut pozitiv në PBB-në.

Analiza strukturore e PBB-së⁹ nga pikëpamja e kërkesës, tregon se në tremujorin e fundit të 2022, si kërkesa e brendshme ashtu edhe ajo neto e eksportit kanë pasur kontribut pozitiv në rritje. Parë sipas komponentëve, bartësi kryesor i rritjes së kërkesës së brendshme këtë tremujor ishte konsumi personal, ndërkohë që investimet bruto dhe konsumi publik shënuan rënie reale vjetore. Eksportet vazhdojnë të jenë komponenti me kontributin më të lartë pozitiv individual në rritjen e PBB-së, të cilat shënuan rritje më të fortë se importet, kështu që këtë tremujor, edhe eksportet neto patën një kontribut pozitiv në PBB-në.

⁹ Ndryshimet tremujore në PBB-në dhe përbërësit e tij janë llogaritur nga të dhënat e rregulluara sezonale.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave dhe përllogaritjet e BPRMV-së

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave dhe përllogaritjet e BPRMV-së

	Norma vjetore e rritjes reale (në %)												Kontributet në rritjen vjetore reale (në p.p.)											
	2019	2020	2021	2022	2021-T1	2021-T2	2021-T3	2021-T4	2022-T1	2022-T2	2022-T3	2022-T4	2019	2020	2021	2022	2021-T1	2021-T2	2021-T3	2021-T4	2022-T1	2022-T2	2022-T3	2022-T4
Konsumi individual	3.5	-3.6	8.3	3.1	2.8	15.9	5.6	9.0	2.5	1.5	5.4	3.0	2.5	-2.3	5.3	2.1	1.9	11.3	3.7	5.7	1.7	1.0	3.6	2.0
Konsumi publik	2.5	9.8	-0.4	-2.6	-4.5	0.6	0.3	1.8	2.7	-5.2	-4.7	-2.8	0.4	1.4	-0.1	-0.4	-0.8	0.2	0.0	0.2	0.4	-0.9	-0.7	-0.4
Eksporti i mallrave dhe shërbimeve	8.9	-10.9	11.7	13.4	7.1	44.8	3.7	1.3	11.3	14.2	17.8	10.2	5.4	-6.8	6.8	8.9	4.2	22.4	2.2	0.8	7.6	9.6	11.9	6.4
Importi i mallrave dhe shërbimeve	10.1	-10.9	11.9	16.1	0.0	43.8	0.9	11.6	21.2	19.8	19.4	6.5	-7.3	8.3	-8.4	-13.2	0.0	-26.2	-0.6	-8.5	-16.5	-15.9	-15.3	-6.2
Investimet bruto	8.7	-15.1	1.7	15.0	-15.5	35.2	-11.3	10.1	31.8	41.5	9.0	-5.3	3.1	-5.2	0.3	4.9	-4.9	7.2	-3.5	3.5	9.0	10.2	2.5	-1.3
Kërkesa vendore	4.9	-5.5	5.5	5.4	-3.1	17.2	0.4	8.5	9.5	9.0	5.0	-0.2	5.9	-6.1	5.5	6.5	-3.8	18.7	0.2	9.4	11.1	10.3	5.3	0.3
Eksporti neto*	13.7	-10.7	12.4	23.9	-19.2	40.8	-7.3	40.4	56.9	37.8	24.8	-1.1	-2.0	1.5	-1.6	-4.4	4.2	-3.8	1.6	-7.8	-8.8	-6.3	-3.4	0.2
Mospajtueshmëria statistikore	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-0.3	-0.4	-0.3	-0.4	0.0	0.0	0.0	0.1
PBB-ja	3.9	-4.7	3.9	2.1	0.1	14.5	1.4	1.2	2.2	4.0	2.0	0.6	3.9	-4.7	3.9	2.1	0.1	14.5	1.4	1.2	2.2	4.0	2.0	0.6

* Zvogëlimi i eksportit neto paraqet ngushtim të deficitit

** Me qëllim që të ketë pajtueshmëri me normat reale zyrtare të rritjes, në përmbledhjen e PBB-së është e përfshirë mospajtueshmëria statistikore.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave dhe përllogaritjet e BPRMV-së.

1.3.1. Konsum personal

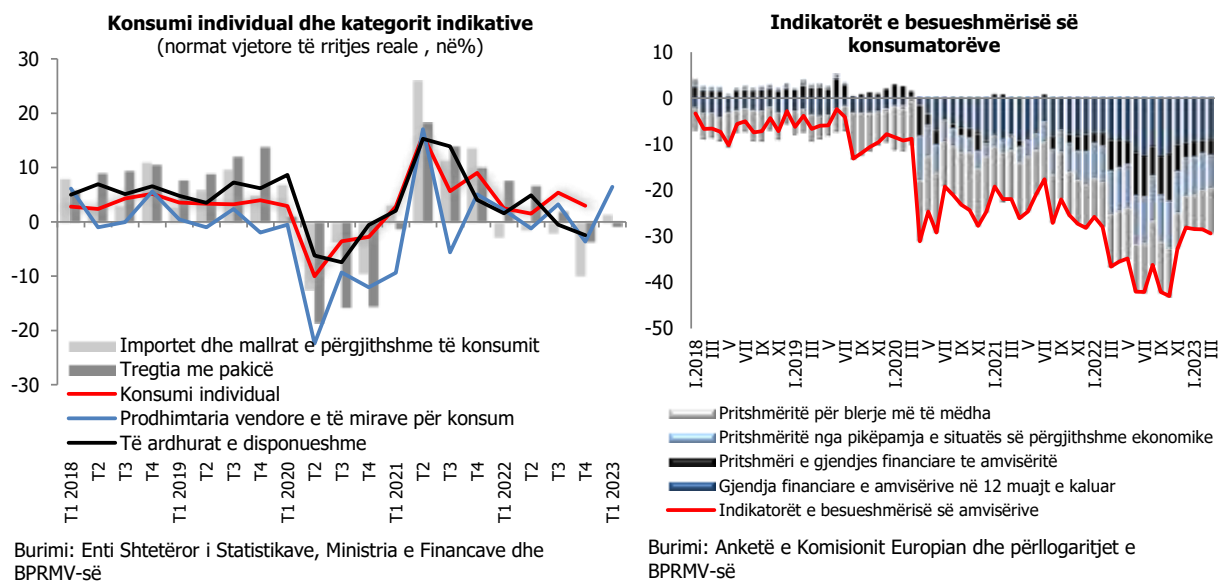
Në tremujorin e katërt të vitit 2022, konsumi personal vazhdoi të rritet, por me ritme më të ngadalta, duke shënuar rritje vjetore dhe tremujore prej 3,0% dhe 0,5% (rritje vjetore prej 5,4% dhe rritje tremujore prej 2,8%, në tremujorin paraardhës). Rritja e konsumit vijon të mbështetet nga transfertat private, të cilat kanë vazhduar të shënojnë rritje vjetore, por është më e moderuar krahasuar me tremujorët e mëparshëm. Nga ana tjetër, masa e pensioneve¹⁰, masa e pagave të paguara¹¹ dhe kreditimi i popullsisë nga bankat ka shënuar rënie vjetore të treguesve realë. Në kushtet e rritjes së pasigurisë nga konflikti ushtarak në Ukrainë dhe presioneve në rritje të çmimeve, gjatë këtij tremujori u miratuan masa shtesë ekonomike për të mbrojtur standardin e jetesës¹² të cilat ndoshta kanë pasur kontribut të pjesshëm në ruajtjen e konsumit të amvisërive.

¹⁰ Me pensionin e shtatorit, pensionet u barazuan sipas metodologjisë së re, e cila parashikon barazimin e pensioneve me model të kombinuar të rritjes 50% e pagës mesatare të të gjithë të punësuarve në shtet dhe rritje 50% e kostos së jetesës, sipas të dhënave zyrtare të Entit Shtetëror të Statistikave. Për më shumë shikoni në [lidhjen](#) në vijim. Gjithashtu, në pajtim me paketën e re të masave të synuara për të ndihmuar grupet më vulnerabël të qytetarëve të miratuar në muajin tetor, në 4 muajt e ardhshëm (nëntor dhe dhjetor 2022 dhe janar dhe shkurt të vitit 2023) parashihet të paguhet nga 1.500 denarë për pensionistët që marrin pension deri në 11.525 denarë dhe 750 denarë për pensionistët me pensione nga 11.525 deri në 14.000 denarë.

¹¹ Më shumë detaje në pjesën 1.3. Punësimet dhe pagat.

¹² Dhe gjatë tremujorit të katërt të vitit 2022 vazhduan masat ekonomike shtesë për mbrojtjen e standardit të jetesës dhe likuiditetit të kompanive. Kështu, më 9 tetor 2022, qeveria miratoi paketë të re masash për mbështetjen financiare të kategorive më të rrezikuara të qytetarëve, mbështetje e synuar për institucionet publike dhe shëndetësore, mbështetje për likuiditetin e kompanive dhe investime në efikasitetin e energjisë dhe burimeve të ripërtëritshme të energjisë. Më 30 tetor 2022, Qeveria mori vendim për çmime më të favorshme të energjisë elektrike për kompanitë e industrisë ushqimore prej 80 euro për megavat/orë, si dhe për shkollat publike fillore dhe të mesme, ndërmarrjet publike në fushën e ujësjellësit dhe largimit të ujërave të zeza që funksionojnë me pompa dhe impiante trajtimi, me çmim 95 euro për megavat/orë. Në fillim të nëntorit të vitit 2022, Qeveria miratoi Vendimin e përcaktimit të çmimeve më të larta në tregtinë me pakicë të druve të zjarrit të lisit, drurit të ahut dhe peletit të druve të zjarrit, si dhe vendim për subvencionimin e mëtejshëm të çmimit të energjisë termike për amvisëritë. Më 26 dhjetor 2022, sipas Buxhetit të Ministrisë së Ekonomisë të vitit 2023 janë dhënë mjete për përbalimin e krizës energjetike dhe për të mbështetur familjet dhe kompanitë, si dhe masa për ngrirjen e marzheve të produkteve ushqimore bazë është zgjidhur deri në fund të prillit 2023.

Nga pikëpamja e të dhënave të disponueshme për lëvizjet në konsumin personal¹³ për tremujorin e parë të vitit 2023 rënia reale vjetore vazhdon në disa nga komponentët e të ardhurave të disponueshme, reapspektivisht në paga dhe pensione¹⁴, dhe rënia reale vjetore e kredisë për popullsinë ka vazhduar. Rezultatet e Anketës së Aktivitetit të Kredisë nga marsi tregojnë shtrëngim neto të kushteve të përgjithshme të kredisë dhe një ulje neto të kërkesës për kreditë totale të amvisërive. Gjithashtu, në këtë periudhë rënia ka vazhduar në baza reale në tregtinë me pakicë, si dhe rënie kanë shënuar edhe të hyrat bruto nga TVSH-ja. Nga ana tjetër, prodhimi vendas i mallrave të konsumit dhe importi i mallrave të konsumit kanë shënuar rritje. Për sa i përket treguesit të besueshmërisë së konsumatorit¹⁵, ai tregon për perspektivë më të favorshme për tremujorin e parë të vitit 2023 si në raport me tremujorin e mëparshëm ashtu edhe në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit 2022. Në tremujorin e parë të vitit, në kushtet e një pasigurie të zgjatur, vijuan të zbatohen masa shtesë ekonomike për mbrojtjen e standardit të jetesës së qytetarëve¹⁶.

1.3.2. Konsumi publik

Konsumi publik arriti rënie reale vjetore në tremujorin e fundit të vitit 2022, e cila arriti në 2,8% (rritje prej 1,4% në bazë tremujore). Sipas të dhënave nga buxheti, në këtë periudhë pothuajse të gjitha kategoritë kryesore të konsumit publik shënuan rënie reale, e cila ishte disi më e theksuar në kostot e mallrave dhe shërbimeve dhe shpenzimet për paga.

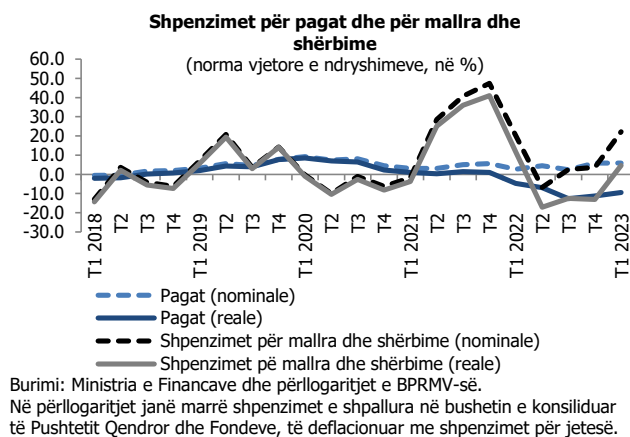
¹³ Të dhënat e pagave janë të janarit të vitit 2023, ndërsa të dhënat për kreditë e popullsisë, pensionet, tregtinë me pakicë, prodhimin vendas të mallrave të konsumit, importin e mallrave të konsumit dhe të ardhurat bruto nga TVSh-ja i referohen periudhës janar-shkurt të vitit 2023.

¹⁴ Në pajtim me pakon e re të masave të synuara për të ndihmuar grupet më të cënueshme të qytetarëve të miratuar në tetor, në 4 muajt e ardhshëm (nëntor dhe dhjetor të vitit 2022 dhe janar dhe shkurt të vitit 2023) është planifikuar të paguhet nga 1.500 denarë për pensionistët që marrin pension deri në 11.525 denarë dhe 750 denarë për pensionistët me pensione nga 11.525 deri në 14.000 denarë.

¹⁵ Anketa e Komisionit European mbi optimizmin e konsumatorëve që nga marsi 2023. Në ekranin grafik, indeksi i besimit të konsumatorit shfaqet si përqindje neto e përgjigjeve. Ky indeks është komponent përbërës i indeksit të përgjithshëm të besimit ekonomik.

¹⁶ Edhe gjatë tremujorit të parë të 2023, masat ekonomike për mbrojtjen e standardeve të jetesës vazhduan. Kështu, nga 1 marsi 2023 është ngrirë çmimi i bukës së bardhë dhe gjysëm të bardhë, ulen dhe ngrihen çmimet e një pjese të brumrave dhe një pjese të produkteve të qumështit nga 16 marsi, me heqjen e njëkohshme të taksës doganore për brumrat, dhe nga 1 prilli janë ulur dhe ngrirë çmimet e disa produkteve higjienike. Për momentin, këto masa janë parashikuar të zbatohen deri më 31 maj 2023. Gjithashtu, për periudhën 21 mars deri në fund të prillit 2023 është ngrirë çmimi i vezëve të pulës dhe orizit. Për më shumë detaje në lidhjen e mëposhtme: <https://vlada.mk/sednici?ln=sq>.

Arritjet buxhetore sipas të dhënave fiskale për periudhën janar-shkurt të vitit 2023 tregojnë për rënie reale vjetore të **konsumit publik** dhe në tremujorin e parë të vitit, në kushte rënieje në pothuajse të gjitha kategoritë kryesore (me përjashtim të kostove të mallrave dhe shërbimeve dhe të transfertave tek autoritetet vendore).

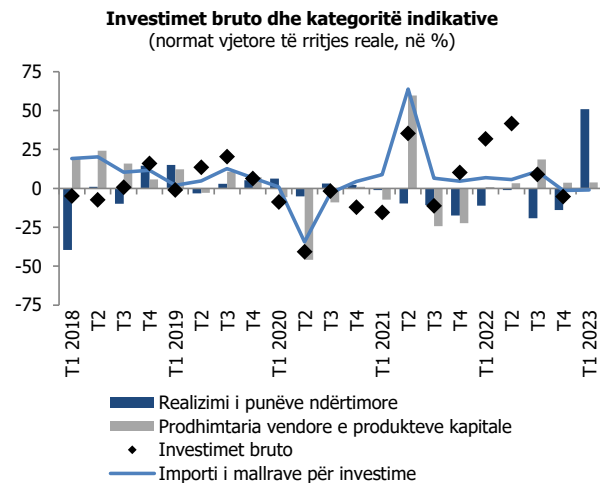

1.3.3. Konsumi i investimeve

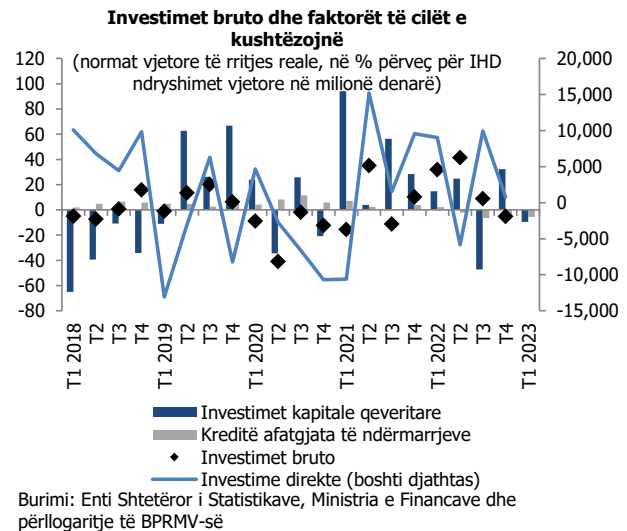
Pas katër tremujorësh rritjeje të pandërprerë, investimet bruto në tremujorin e katërt të vitit 2022 shënuan rënie reale vjetore dhe tremujore përkatësisht me **5,3%** dhe **9,8%**. Lëvizjet e tilla në baza vjetore janë reflektim i zvogëlimit gradual të efektit të stoqeve, dhe efektet e pafavorshme të krizës energjetike dhe kostot më të larta të prodhimit ndoshta kanë ndikuar në lëvizjet e pafavorshme edhe në investimet në asete fikse. Kështu, parë përmes kategorive treguese për investime, në këtë periudhë është vërejtur një rënie reale në importin e mjeteve për punë, si dhe ka vazhduar rënia e punimeve në ndërtim dhe e kredive afatgjata të ndërmarrjeve. Në pjesën tjetër të kategorive treguese, janë vërejtur tendenca pozitive, përgjithësisht më të dobëta krahasuar me tremujorin paraardhës (në të ardhurat nga tatimi mbi fitimin, prodhimi vendas i mallrave kapitale dhe investimet e huaja direkte), me rritje të lartë të investimeve kapitale shtetërore.

Për sa i përket të dhënave me frekuencë të lartë për investimet bruto ¹⁷, në periudhën janar-shkurt të vitit 2023, lëvizjet janë pak më të favorshme. Respektivisht, rritje e lartë reale vjetore dyshifrore vërehet te punimet e ndërtimit, ndërsa rritja vazhdon në prodhimin vendor të mallrave kapitale, në të ardhurat nga tatimi mbi fitimin dhe në stoqet e produkteve të gatshme. Njëkohësisht, ngadalësohet rënia e prodhimit të përgjithshëm industrial, importi i kapitalit qarkullues dhe kredia afatgjatë e ndërmarrjeve, si dhe rënie është vërejtur edhe në investimet kapitale shtetërore pas rritjes në tremujorin paraardhës. Nga ana tjetër, rezultatet e Anketës së Aktivitetit Kreditor për tremujorin e parë tregojnë për shtrëngim neto të kushteve të përgjithshme të kreditimit dhe rënie neto të kërkesës për kredi për korporatat.

¹⁷ Të dhënat për punimet e përfunduara të ndërtimit dhe stoqet e produkteve të gatshme janë të janarit 2023, ndërsa të dhënat për kreditë afatgjata për ndërmarrjet, investimet kapitale shtetërore, prodhimin industrial, importin e produkteve të investimeve dhe prodhimin vendas të produkteve kapitale i referohen periudhës janar-shkurt të vitit 2023.

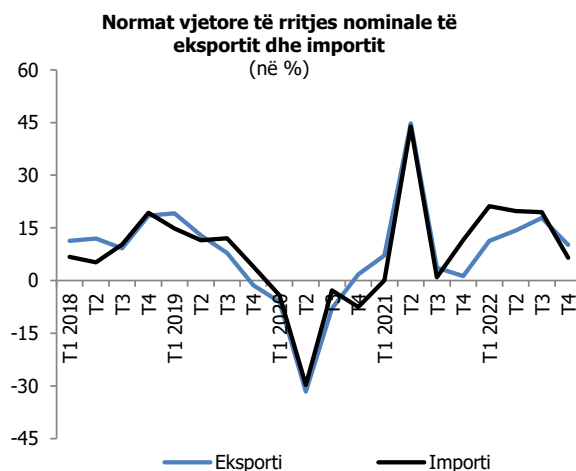
Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave, Ministria e Financave

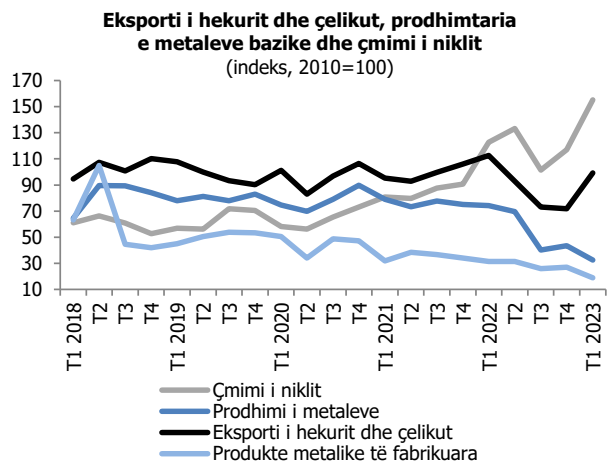
1.3.4. Kërkesa neto për eksport

Në tremujorin e fundit të vitit 2022, eksportet neto dhanë kontribut pozitiv në PBB-në, për herë të parë në katër tremujorë, si rezultat i rritjes më të lartë të eksporteve në raport me importet. Konkretisht, eksportet vazhduan të rriten në baza vjetore, ndonëse disi më ngadalë, duke arritur normë rritjeje prej 10,2%, me rënie tremujore prej 3,7% (rritje vjetore prej 17,8% dhe rënie tremujore prej 1,5%, përkatësisht në tremujorin paraardhës). Kështu, edhe këtë tremujor ishte komponenti me kontributin më të lartë pozitiv individual në rritjen e PBB-së. Analizuar sipas vlerave nominale nga statistikat e tregtisë së jashtme, kontributin më të madh në arritje të tilla e kanë kompanitë me pronësi të huaj, të lidhura me industrinë e automobilave, të orientuara drejt eksportit, si dhe kontribut pozitiv ka edhe eksporti i energjisë. Në kushtet e rënies së investimeve bruto, si dhe rritjes së ngadalë të konsumit personal dhe eksporteve, rritja e importeve u ngadalësua ndjeshëm në tremujorin e fundit, duke arritur normë rritjeje prej 6.5% (me rënie tremujore prej 7%).

Të dhënat për tregtinë e jashtme në periudhën janar-shkurt të vitit 2023 tregojnë për një ngushtim të deficitit në tremujorin e parë të vitit në krahasim me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar, me rritje nominale të eksporteve dhe rënie nominale të importit të mallrave.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave

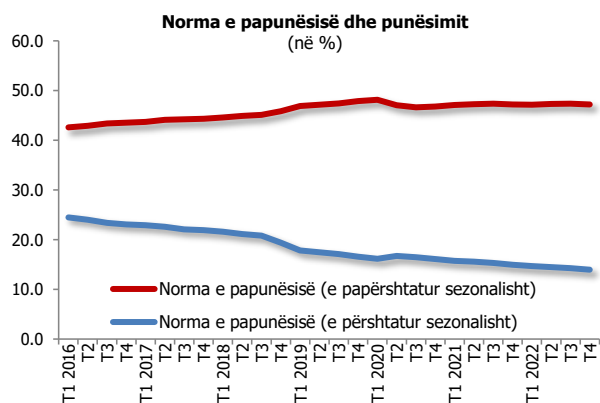

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave, FMN baza e të dhënave mujore dhe përlogaritje të BPRMV-së

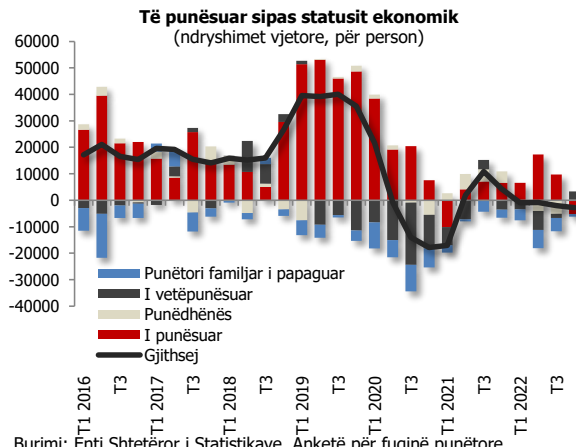
1.4. Punësimi dhe pagat

Ngadalësimi i aktivitetit ekonomik në tremujorin e fundit të vitit 2022 ka ndikuar edhe në tregun e punës. Numri i të punësuarve në këtë tremujor është ulur me 0,4% me bazë vjetore, ndërsa shkalla e punësimit ka mbetur në nivelin 47,2%. Edhe pse numri i të papunëve është më i ulët për 8%, dhe shkalla e papunësisë është ulur në nivelin më të ulët prej 14%, megjithatë, lëvizjet në ofertën e punës nuk janë të favorshme. Gjegjësisht, në tremujorin e katërt është shënuar një rënie e mëtejshme e popullsisë aktive, në llogari të rritjes së moderuar të popullsisë joaktive. Anketat e tendencave të biznesit tregojnë për pritshmëri më optimiste midis drejtuesve të biznesit në lidhje me punësimet e reja në tremujorin e parë të vitit 2023, krahasuar me pritjet për tremujorin e mëparshëm. Nga pikëpamja e treguesve të konkurrencës, produktiviteti i punës rritet me dinamikë më të dobët dhe rritja e kostove të punës për njësi të produktit përshejtohet.

Lëvizjet e tregut të punës¹⁸ gjatë tremujorit të fundit të vitit 2022 janë ndikuar nga aktiviteti më i dobët ekonomik, me pasiguri ende të lartë nga zhvillimi i luftës në Ukrainë dhe kriza aktuale energjetike. Kështu, **në tremujorin e katërt të vitit 2022, numri i të punësuarve shënoi një rënie prej 0,4% me bazë vjetore** (me rënie prej 0,6%¹⁹ në bazë tremujore). Duke parë aktivitetet individuale, kontribut negativ më të theksuar ka ulja e punësimit në aktivitetet e përditshme të "bujqësisë", "administratës publike" dhe "ndërtimtarisë". Për sa i përket gjendjes ekonomike²⁰, rënie me bazë vjetore vihet re te kategoritë "të punësuar" dhe "punëtorë familjarë të papaguar", ndërsa në kategoritë "të vetëpunësuar" dhe "punëdhënës" ka lëvizje pozitive.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave, Anketë për fuqinë punëtore

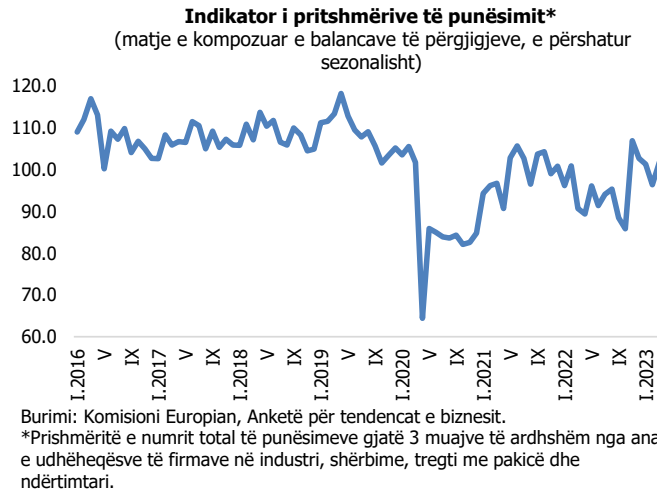
Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave, Anketë për fuqinë punëtore

¹⁸ Gjatë përpunimit të të dhënave sipas tremujorëve për vitin 2021 dhe 2022, EShS-ja përdori shpërndarjet demografike rajonale sipas gjinisë dhe sipas grupmoshave pesëvjeçare për të kalibruar popullsinë sipas të dhënave nga Regjistrimi i Popullsisë, amvisërive dhe banesave të vitit 2021.

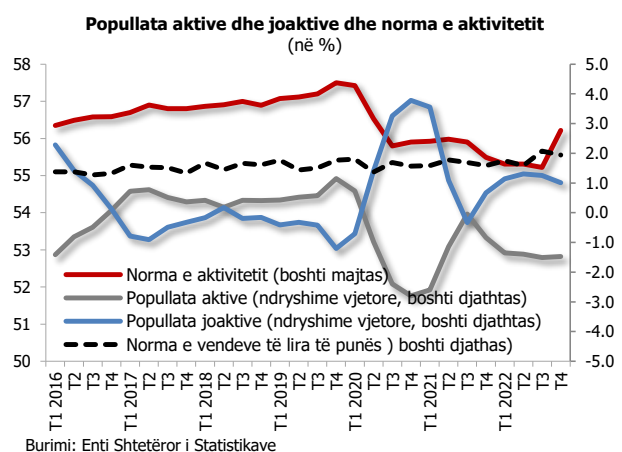
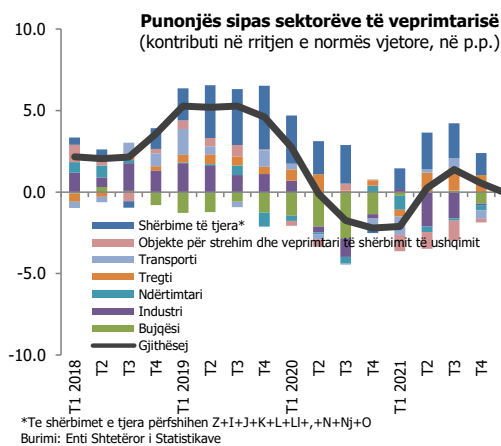
¹⁹ Analiza e dinamikës tremujore është bërë mbi bazën e të dhënave të rregulluara sezonale.

²⁰ Klasifikimi sipas gjendjes ekonomike i referohet grupeve të mëposhtme: **punëdhënës** - personat që drejtojnë subjektin e tyre afarist ose janë pronarë që punojnë në dyqanin e tyre, ose janë pronarë të pronës së tyre bujqësore dhe punësojnë persona të tjerë; **të punësuarit** - persona që punojnë në institucionet shtetërore, subjektet afariste në pronësi shoqërore, të përziera, bashkëpunuese dhe të papërcaktuara ose me punëdhënës privat; **të vetëpunësuar** - personat që kanë subjektin e tyre afarist, biznesin, në mënyrë të pavarur kryejnë veprimtari dhe punojnë në pronë bujqësore për të krijuar të ardhura, duke mos punësuar persona të tjerë; **punëtorë të papaguar familjar** - personat që punojnë pa pagesë në subjekt afarist, dyqan apo pronë bujqësore (në pronësi të anëtarë të familjes së tyre).

Shkalla e punësimit ka mbetur në nivelin e 47,2%, njëjtë si në tremujorin e katërt të vitit 2021. Sinjalet nga anketat e tendencave të biznesit ²¹ në përgjithësi janë më të favorshme për sa i përket pritshmërive për numrin e punonjësve në tremujorin e ardhshëm.

Në tremujorin e katërt të vitit 2022, **norma e vendeve të lira të punës ²² paraqet 1,9%** (1,6% në tremujorin përkatës të vitit 2021) dhe ka qenë relativisht e qëndrueshme për një periudhë më të gjatë kohore (në pesë vitet e fundit ka qenë duke gravituar përafërsisht 1,7%). Shikuar sipas aktiviteteve, përqindjet më të larta të vendeve të lira gjenden në "ambientet e akomodimit dhe aktivitetet e shërbimit ushqimor" (3,8%), "veprimtaritë e shërbimeve administrative dhe ndihmëse" (3,4%), "informacion dhe komunikim" (3,2%), "ndërtimtari" (3%), "transport" (2,7%), "art, argëtim dhe rekreacion" (2,6%), si dhe tek "industria prodhuese" (2,3%).

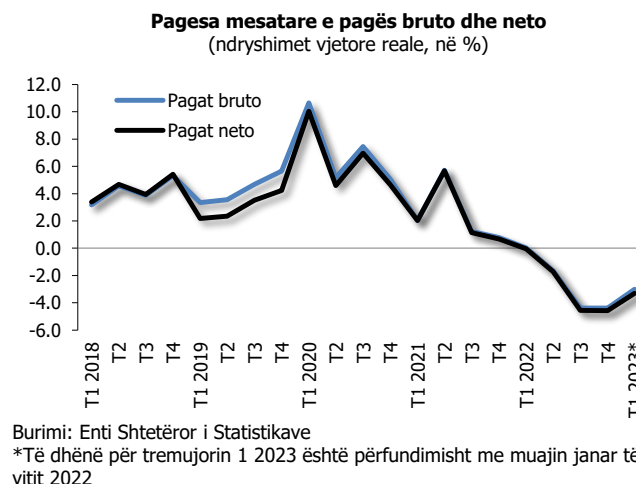
Në tremujorin e katërt të vitit 2022 vihet re rënie e ofertës së fuqisë punëtore. Gjegjësisht, totali i popullsisë aktive në tremujorin e katërt ka shënuar rënie prej 1,5% në bazë vjetore, gjë që u reflektua në ritmin e aktivitetit, i cili u ul dhe arrin në 54,9% (kundrejt 55,5% në të njëjtin tremujor të vitit 2021). Në të njëjtën kohë, ka rritje të popullsisë joaktive (me 1% në bazë vjetore).

²¹ Burimi: Komisioni Europian, anketa mbi tendencat e biznesit, pritshmëritë e punësimit në 3 muajt e ardhshëm në industri, shërbime, tregti me pakicë dhe ndërtim (anketime të kryera në janar, shkurt dhe mars 2023).

²² Shkalla e vendeve të lira të punës është raporti midis numrit të vendeve të lira dhe numrit të përgjithshëm të vendeve të punës. Zakonisht, shkalla e punës konsiderohet së bashku me shkallën e papunësisë (relacion i njohur si Kurba e Beverixhit). Vendosija e këtyre dy treguesve jep informacion për efikasitetin e tregut të punës në lidhje me mospajtueshmërinë e mundshme midis profileve të kërkuara dhe atyre të disponueshme në tregun e punës në moment të caktuar. (angl. skill mismatches). Në veçanti, nëse të dy treguesit lëvizin në të njëjtën kohë, bëhet fjalë për luhatje të përkohshme, ciklike, ndërsa në rastin kur shkalla e papunësisë ulët, me normë të qëndrueshme të vendeve të lira, bëhet fjalë për ndryshime strukturore, respektivisht për efikasitet më të mirë të tregut të punës.

Ulje më e fortë e ofertës në krahasim me rënien e kërkesës për punë në tremujorin e katërt të vitit 2022 rezultoi në rënie të mëtejshme të papunësisë. Kështu, numri i të papunëve në tremujorin e katërt u ul me 8% në bazë vjetore dhe shkalla e papunësisë u ul në nivelin 14% (rënie vjetore prej 1 p.p.). Kjo lëvizje e shkallës së papunësisë është rezultat i uljes së mëtejshme të numrit të të papunëve, në kushtet e uljes së njëkohshme të numrit të të punësuarve dhe rritje të popullsisë joaktive.

Pagat mesatare neto dhe bruto të paguara në tremujorin e katërt shënuan rritje vjetore prej 13,9% dhe 14,1%, përkatësisht (në tremujorin e mëparshëm rritje prej 11,8% dhe 12%). Rritja vjetore e pagave në një pjesë është rezultat i rritjes së pagës minimale prej 18,5% në mars të vitit 2022, në pajtim me ndryshimet e fundit ligjore²³, rritja e një pjese të pagave në sektorin publik²⁴ në shtator të vitit 2022, si dhe nga disa faktorë strukturorë, siç është mungesa e fuqisë punëtore në segmente të caktuara të tregut të punës. Analizuar sipas aktiviteteve, rritje vjetore e pagave është vërejtur në të gjitha aktivitetet ekonomike, veçanërisht në aktivitetet që ishin prekur nga pandemia. Kështu, rritje më e madhe është vërejtur në: "art, argëtim dhe rekreacion", "industrinë e përpunimit", "objektet për akomodim dhe veprimtaritë e shërbimit me ushqim", "aktivitetet administrative dhe ndihmëse", "ndërtimtari", dhe "tregti". Në kushtet e rritjes së përsheptuar të çmimeve të konsumit prej 19,3%, **pagat reale neto dhe bruto në tremujorin e katërt u ulën përkatësisht me 4,6% dhe 4,4%, në bazë vjetore.** Në janar të vitit 2023, rritja e pagës mesatare nominale neto është 13,2%, ndërsa te paga neto reale është vërejtur rënie prej 3,3%.

Rritja e produktivitetit të punës²⁵ u ngadalësua në tremujorin e katërt të vitit 2022 dhe ishte 0,6%²⁶ në bazë vjetore (rritje prej 2,5% në tremujorin paraprak), që është tërësisht reflektim

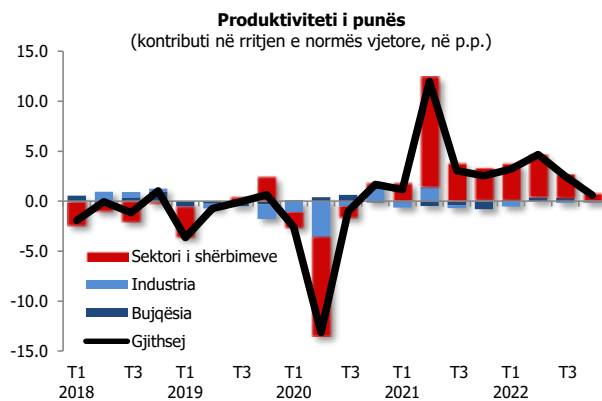
²³ Në pajtim me ndryshimet dhe plotësimet e fundit ligjore për rritjen e pagës minimale ("Gazeta Zyrtare e RMV-së" nr. 41/22) nga marsi i vitit 2022, është kryer rritje e jashtëzakonshme e pagës minimale neto për 2806 denarë, në pajtim me marrëveshjen trepalëshe të arritur në mes të Qeverisë, sindikatave dhe punëdhënësve, ku shteti do të subvencionojë pjesën që ka të bëjë me kontributet (nga marsi 2022 deri në dhjetor 2022 në shumë prej 1197 denarë për çdo muaj). Shuma e pagës minimale në shumën bruto, duke filluar nga marsi i vitit 2022 deri në shkurt 2023, është 26.422 denarë (më parë 22.146 denarë), gjegjësisht paga minimale në shumën neto është 18.000 denarë (më parë 15.194 denarë). Gjithashtu, me ndryshimet dhe plotësimet e fundit është përcaktuar metodologjia e re me të cilën do të harmonizohet paga minimale në periudhën e ardhshme, gjegjësisht nga marsi i vitit 2023, gjegjësisht me rritjen për vitin e mëparshëm të pagës mesatare të paguar në RMV dhe indeksi i kostove të jetesës - përkatësisht 50 % e rritjes nga secili tregues. Gjithashtu është përcaktuar se lartësia e pagës minimale nuk mund të jetë më e ulët se 57% e lartësisë së pagës mesatare neto të paguar në RMV për vitin paraprak.

²⁴ Sipas ribalancimit të Buxhetit, në pagën e shtatorit ka rritje 15% për të punësuarit në drejtësi, në shkollat fillore dhe të mesme dhe në çerdhe, rritje 7% të pagave për të punësuarit në arsimin e lartë dhe 5% rritje të pagave për të punësuarit në MPB dhe në shëndetësi.

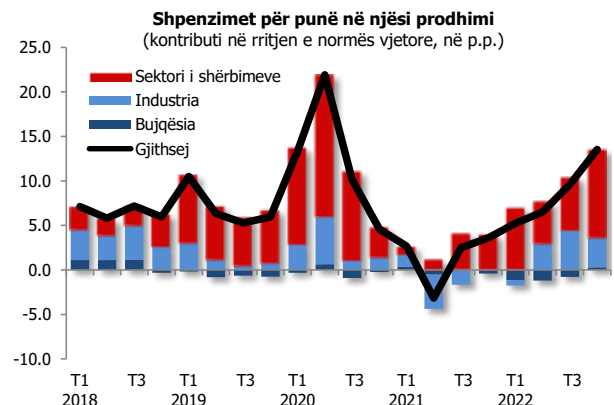
²⁵ Produktiviteti total i punës llogaritet si një shumë e ponderuar e produktivitetit të llogaritur në nivel sektori individual. Brenda çdo sektori, produktiviteti llogaritet si raport ndërmjet vlerës së shtuar në atë sektor dhe numrit të personave të punësuar.

²⁶ Të dhënat për produktivitetin total dhe shpenzimet nominale të punës për njësi prodhimi janë llogaritje të brendshme të Bankës Popullore dhe duhet të interpretohen me kujdes. Në fakt, sipas Regjistrimit të Popullsisë, Familjeve dhe Banesave të vitit 2021, ka pasur një ndërprerje strukturore në seri për numrin e të punësuarve në TM1 të vitit 2022. Me qëllim të vazhimit me një analizë të qëndrueshme të produktivitetit dhe shpenzimeve të punës për njësi produkti, u bë përshtatja e të dhënave zyrtare për numrin e të punësuarve.

i ngadalësimit të rritjes së aktivitetit ekonomik me rënie të vogël të numrit të të punësuarve. Shikuar sipas sektorëve, rritja e produktivitetit vjen nga sektori i shërbimeve, në kushte të rënies së vogël në industri, dhe e pandryshuar në bujqësi. **Në të njëjtën kohë, rritja vjetore e shpenzimeve nominale të punës për njësi produkti arriti në 13,5%** (9,6% në tremujorin paraprak) dhe është rezultat i rritjes së mëtejshme të moderuar të bruto pagave nominale, gjatë ngadalësimit të rritjes së produktivitetit. Kështu, pjesa më e madhe e rritjes së shpenzimeve të punës për njësi produkti shpjegohet me shpenzime më të larta në sektorin e shërbimeve dhe industrisë.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave dhe përllogaritjet e H5PCM.

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave dhe përllogaritjet e BPRMV-së.

1.5 Inflacioni

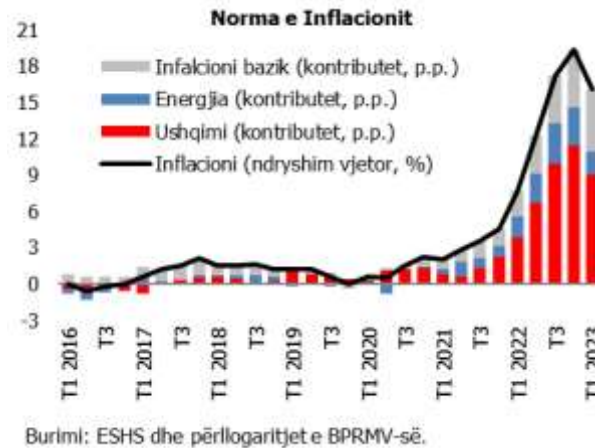
Në tremujorin e parë të vitit 2023, norma e inflacionit vazhdon të ngadalësohet në bazë vjetore dhe mesatarisht shënonte 16,1%. Inflacioni edhe më tej në masë të madhe përcaktohet nga faktorë të jashtëm, përkatësisht nga rritja e çmimeve të importit të ushqimeve dhe energjisë. Lëvizja rënëse e çmimeve të produkteve ushqimore bazë dhe energjisë në bursat botërore ka ndikuar në rritjen e ngadalsuar të çmimeve të brendshme të ushqimeve dhe energjisë, me një stabilizim të caktuar të inflacionit bazë. Realizimet e çmimeve ishin rezultat i masave të reja të miratuara për zbutjen e presioneve të çmimeve të produkteve ushqimore. Për sa i përket faktorëve që do të ndikojnë në dinamikën e ardhshme afatshkurtër të çmimeve të konsumit, në tremujorin e parë të vitit 2023 vërehet ngadalësim i ritmit të rritjes së çmimeve të prodhuesve vendas dhe inflacionit të importuar nga jashtë, me rritje të përshpejtuar të shpenzimeve nominale të punës për njësi produkti, në tremujorin e katërt të vitit paraprak. Për sa i përket pritjeve për normën e inflacionit në periudhën e ardhshme, sipas Anketës së Bankës Popullore, parashikimet e analistëve ekonomikë edhe më tej janë në drejtim të ngadalësimit të tij gradual, pas realizimeve të larta në vitin 2022 dhe janë kryesisht në linjë me dinamikën e parashikuar të inflacionit të Bankës Popullore dhe institucioneve ndërkombëtare.

1.5.1 Inflacioni aktual

Në tremujorin e parë të vitit 2023 norma e inflacionit vazhdon të ngadalësohet me bazë vjetore dhe mesatarisht shënonte 16,1% (19,3% në tremujorin paraprak)²⁷. Ndikim më të madh në këtë dinamikë ka kontributi i zvogëluar i çmimeve të ushqimeve mbi inflacionin, i plotësuar nga ecuria rënëse e rritjes së çmimeve të energjisë, me stabilizim të caktuar të inflacionit bazë. Norma e

²⁷ Në bazë tremujore, çmimet e konsumit të brendshëm janë më të larta për 0,4%, dhe me bazë sezonale të rregulluara për 1,0%.

inflacionit edhe më tej është kryesisht nën ndikimin e faktorëve të ofertës, respektivisht çmimeve të importit të ushqimit dhe energjisë, në kushte të kohëzgjatjes së luftës në Ukrainë dhe pasigurisë së mëtejshme globale, dhe efekti i tyre i transmetuar në çmimet e produkteve dhe shërbimeve të tjera në indeksin e çmimeve.

Inflacioni bazë në tremujorin e parë të vitit 2023 është 10,2% në bazë vjetore (9,8% në tremujorin paraprak), kryesisht si rezultat i çmimeve më të larta të shërbimeve hotelierike, lidhur me rritjen e shpenzimeve të ushqimit dhe energjisë. Kontribut më të rëndësishëm kanë çmimet e produkteve për higjienë personale dhe mirëmbajtjen rutinë të amvisërive, pijet joalkoolike dhe shërbimet e transportit. Në indeksin e tjerë të inflacionit, të cilët përjashtojnë çmimet më të luhatshme, gjithashtu shënojnë ngadalësim të caktuar të rritjes në këtë tremujor, krahasuar me tremujorin paraprak. Kështu, në indeksin e përgjithshëm me përjashtim të energjisë²⁸, karburantët djegës dhe lubrifikantët të lëngshëm (për transport) dhe ushqimet e papërpunuara, shënojnë rritje vjetore prej 15,8% (17,6% në tremujorin paraprak), ndërsa në indeksin total me përjashtim të energjisë, karburantët djegës dhe lubrifikantët të lëngshëm (për transport), ushqimet e papërpunuara, duhani dhe pije alkoolike, norma vjetore e rritjes është 16,6% (18,2% në tremujorin paraprak).

	(ndryshimet vjetore, në %)								(kontributet në ndryshimet vjetore, në p.p.)							
	2021	2022					2023	T1	2022					2022	2023	T1
		T1	T2	T3	T4	2022			T1	T2	T3	T4	2022			
Indeksi i çmimeve të konsumit – gjithsej	3.2	7.7	12.3	17.2	19.3	14.2	16.1		3.2	7.7	12.3	17.2	19.3	14.2	16.1	
Ushqimet	3.3	10.4	18.0	26.7	30.3	21.5	24.6		1.2	3.8	6.7	9.9	11.4	8.0	9.0	
Çmimet e energjisë	6.4	13.4	17.8	25.5	23.6	20.2	15.3		0.8	1.8	2.3	3.4	3.1	2.7	2.0	
Energjia elektrike	4.3	9.4	9.4	20.2	20.2	14.8	14.0		0.3	0.7	0.7	1.5	1.5	1.1	1.0	
Ngrohja qendrore	-1.7	9.4	9.4	23.0	30.1	17.8	14.2		0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	
Lëndët djegëse të lëngëta dhe lubrifikantë	17.4	29.1	42.0	37.7	21.2	32.3	4.2		0.5	0.9	1.4	1.3	0.8	1.1	0.1	
Ushqimet dhe energjia (çmimet e paqëndrueshme)	4.1	11.2	18.0	26.4	28.6	21.2	22.2		2.0	5.6	9.1	13.2	14.5	10.7	11.0	
Inflacioni bazë i llogaritur nga BPRMV (indeksi total – ushqimet dhe energjia (kategoritë 01.1, 04.5, 07.2.2))	2.4	4.2	6.5	7.9	9.8	7.1	10.2		1.2	2.1	3.2	3.9	4.8	3.5	5.2	
Indeksi total me përjashtim të energjisë, lëndët djegëse të lëngëta dhe lubrifikantë dhe ushqime të papërpunuara, (ESHs)	2.7	6.0	10.4	15.1	17.6	12.3	15.8									
Indeksi total me përjashtim të energjisë, lëndët djegëse të lëngëta dhe lubrifikantë dhe ushqime të papërpunuara, duhan dhe pije alkoolike (ESHs)	2.6	6.1	10.5	15.7	18.2	12.7	16.6									

Burimi: Enti Shtetëror i Statistikave dhe përlogaritjet e BPRMV-së.

Dinamika e ngadalësuar e rritjes vjetore të çmimeve të ushqimeve vazhdoi në tremujorin e parë të vitit 2023, pas lëvizjes rënëse që filloi në nëntor të vitit paraprak. Rritja e çmimeve është reduktuar në 24,6% prej 30,3% në tremujorin paraprak, në kushte të ngadalësimit të

²⁸ Kategoria "energji" i referohet energjisë elektrike, gazit, karburenteve djegëse të lëngshme dhe të ngurta për ngrohje dhe ngrohje qendrore.

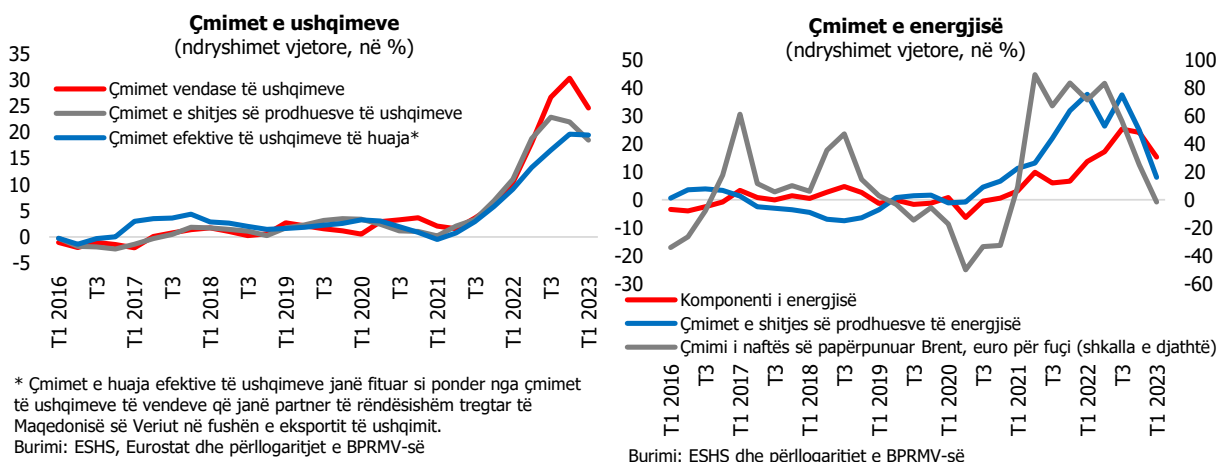
rritjes së çmimeve të shumicës së produkteve ushqimore, dhe më së shumti për shkak të çmimeve të bukës, drithrave dhe perimeve. Megjithatë, rritja e çmimeve në kategorinë "bukë dhe drithëra" mbetet e lartë dhe shpjegon afërsisht një të tretën e rritjes së çmimeve të komponentit ushqimor, që është pjesërisht reflektim i pjesëmarrjes së lartë të kësaj kategorie produktesh në konsumin e ushqimit. Kontribut më të rëndësishëm në komponentin ushqimor kishin edhe rritja e çmimeve të mishit dhe të kategorisë "qumësht, djathë dhe vezë". Dinamika e ngadalësuar e rritjes së çmimeve të brendshme të ushqimit është në pajtim me zhvendosjen në rënie të çmimeve të produkteve ushqimore bazë në tregun ndërkombëtar, presioni i zvogëluar i burimeve të energjisë në shpenzimet operative në industrinë ushqimore në kushtet e lëvizjeve të favorshme të çmimeve të energjisë elektrike dhe derivateve të naftës. Në tremujorin e parë, çmimet e shitjes së prodhuesve vendas të ushqimeve shënuan ngadalësim të normës vjetore të rritjes, ndërkohë të çmimet e huaja efektive të ushqimeve, të shprehura në euro, vërehet stabilizim i rritjes.²⁹ Në vazhdim të këtyre lëvizjeve, me qëllim të zbutjes së presioneve në çmimet e produkteve ushqimore, gjatë muajve shkurt dhe mars, u miratuan masa për ngrirjen e çmimeve të kategorive të caktuara të produkteve bazë ushqimore³⁰, dhe deri atëherë në zbatim ishte masa për subvencionimin e energjisë elektrike për prodhuesit vendas të produkteve ushqimore.

Ngadalësimi i rritjes së çmimeve të energjisë vazhdoi në tremujorin e parë të vitit 2023, por me intensitet më të fortë në raport me tremujorin paraprak, edhe pse mbetet në zonën e ndryshimit dyshifror dhe shënon 15,3% (23,6% në tremujorin paraprak). Dinamika e tillë është rezultat i rritjes së moderuar tek të gjitha kategoritë në kuadër të komponentës energjetike, mbi të gjitha në çmimet e brendshme të derivateve të naftës, të cilat ndjekin lëvizjen rënës të çmimit të naftës së përpunuar në bursat botërore. Çmimet e energjisë elektrike për amvisëritë gjithashtu shënuan rritje më të ngadaltë, por edhe më tej mbetën shtytësi kryesor i rritjes së çmimeve në komponentin e energjisë, si pasojë e efektit të transferimit të rritjes së çmimit rregullator në korrik të vitit të mëparshëm dhe rritjes në janar.³¹

²⁹ Të dhënat për çmimet e shitjeve të prodhuesve vendas të ushqimeve dhe çmimet e huaja efektive të ushqimeve i referohen dy muajve të parë të tremujorit të parë të vitit 2023.

³⁰ Më 28 shkurt të vitit 2023, Qeveria e RMV-së mori vendim për ngrirjen e çmimeve të bukës në periudhën prej 1 mars deri më 31 maj të vitit 2023. Kështu, çmimi i bukës së bardhë dhe gjysmë të bardhë prej 450 gram e më shumë ngrihet në nivelin 33 denarë, gjegjësisht deri në 33 denarë për bukën e bardhë dhe gjysmë të bardhë nën 450 gram, në raport me peshën e bukës. Në të njëjtën kohë, Qeveria mori vendim për heqjen e çmimit të subvencionuar të energjisë elektrike për kompanitë e industrisë ushqimore ([linku](#)). Më 10 mars, Qeveria mori vendim për uljen, gjegjësisht ngrirjen e çmimeve një pjesë të makaronave dhe një pjesë të produkteve të qumështit gjatë periudhës prej 16 mars deri më 31 maj 2023. Kështu, çmimet e makaronave dhe shpagetave ulen për 15% në raport me ato të cilat u aplikuan në tregtinë me pakicë më 1 mars, dhe në atë nivel do të ngrihen derisa vazhdon masa. Krahas kësaj, është marrë vendim për heqjen e doganës së makaronave për periudhën prej 13 mars deri më 31 maj 2023, me çka në pajtim me vlerësimet e nxjerra efekti i heqjes së taksës doganore përkon me masën e uljes së çmimit të makaronave. Çmimet e prodhimeve të qumështit, siç janë: qumështi i përhershëm i lopës (me yndyrë prej 2,8%, 3,2% dhe 3,5%), gjizë, djathë të bardhë të lopës të përzier, kaçkavall lope, kosi, pavllakë dhe jogurt ulen për 10% në raport me çmimet që ishin të vlefshme në tregtinë me pakicë më 1 mars, dhe në atë nivel do të ngrihen derisa të zbatohet masa ([linku](#)). Më 21 mars, Qeveria mori vendim për ngrirjen e çmimeve të vezëve të freskëta të pulës dhe orizit në nivelin që vlente më 15 mars në tregtinë me pakicë, i cili do të zbatohet deri më 30 prill të vitit 2023 ([linku](#)). Kjo masë, sipas shpjegimeve metodologjike të Entit Shtetëror të Statistikave ([linku](#)), do të reflektohet në indeksin e çmimeve në muajin prill. Në mënyrë shtesë, më 3 prill, Qeveria mori vendim për vendosjen e çmimeve më të larta për 11 lloje të frutave dhe perimeve, ku përfshihen domatet, kastravecet, qepët, lulëlakra, specat, fasulet, thjerrëzat, bananet, portokallet, mandarina dhe limonët. Kjo masë do të vlen për periudhën prej 5-30 prill ([linku](#)). Krahas ndërhyrjeve në çmimet e produkteve ushqimore, më 29 mars, Qeveria mori vendim për uljen, gjegjësisht ngrirjen e çmimeve të një pjese të caktuar të produkteve higjienike për periudhën nga 1 prill deri më 31 maj të vitit 2023. Kështu, çmimet e letrës higjienike, pecetave të lagura, pelenat dhe pecetave higjienike ulen me 13% në raport me ato të aplikuara në tregtinë me pakicë më datë 20 mars dhe do të ngrihen në atë nivel derisa është e vlefshme masa ([linku](#)).

³¹ Në pajtim me vendimin e Komisionit Rregullator për Energji (KRE), në janar të vitit 2023 janë bërë ndryshimet në vijim në çmimin e energjisë elektrike për furnizuesin universal, dhe atë: çmimi në bllokun e parë dhe të dytë është ulur përkatësisht për 4,11% dhe 2,95%, derisa tek çmimi në bllokun e tretë dhe të katërt ka korrigjim të lartë përkatësisht prej 0,85% dhe 7,65% ([kumtesë](#)), dhe çmimi i tarifës së ulët është rritur për 1,3183 den/kWh prej 0,6193 den/kWh më parë ([çmimet](#)). Krahas kësaj, nga janari i vitit 2023 norma tatimore për qarkullimin e energjisë elektrike në amvisëritë është 10%, në vend të 5% aq sa arrinte në një vit e gjysmë të kaluar. Në korrik të vitit paraprak, kur ishte futur modeli tarifor me katër blloqe, çmimi i energjisë elektrike për furnizuesin universal ishte rritur mesatarisht për 9,9% (tarifa e ulët për 8,8%, dhe tarifa e lartë mesatarisht për 10,4%).

Në tremujorin e parë të vitit 2023 **çmimet e prodhuesve të produkteve industriale** shënuan rritje prej 13,0% në bazë vjetore³², me çka dinamika e ngadalësuar e rritjes së çmimeve të prodhimit vazhdoi me intensitet më të fortë (21,2% në tremujorin paraprak). Shtegu i këtillë i lëvizjes rezultoi kryesisht nga rritja e ngadaltë e çmimeve të prodhimit të energjisë dhe produkteve të tjera të ndërmjetme, me ç'rast ndikim domethënës ka ulja e çmimit të energjisë elektrike në tregun e lirë, si dhe ulja e çmimit të energjisë elektrike për kompanitë që janë në tregun e rregulluar³³. Nga pikëpamje strukturore, shtytësit e rritjes së çmimeve të prodhimit të produkteve industriale në këtë tremujor janë çmimet më të larta të prodhimit të produkteve ushqimore dhe pijeve. **Çmimet e prodhimit të energjisë dhe produkteve për konsum të gjerë**, si kategori agregate dhe një nga faktorët që ndikojnë në dinamikën e çmimeve të konsumit, gjithashtu shënuan rritje më të ngadaltë vjetore prej 13,3% (20,4% në tremujorin paraprak). **Inflacioni i huaj efektiv**³⁴, si tregues indikativ i inflacionit të importuar, gjithashtu, shënoi dinamikë të ngadaltë të rritjes, që është 10,1% (11,6% në tremujorin paraprak). **Shpenzimet nominale të punës për njësi të produktit** në tremujorin e katërt të vitit 2022 shënuan rritje prej 13,5% në bazë vjetore, që paraqet përshejtim krahasuar me rritjen vjetore të realizuar të tremujorin paraprak (9,6%)³⁵.

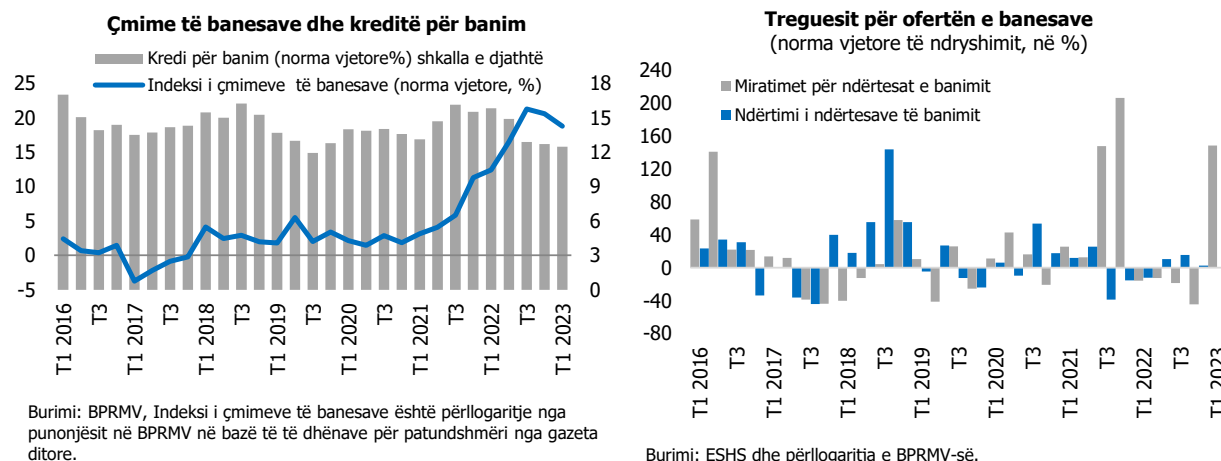
³² Analizat e çmimeve të prodhimit të produkteve industriale i referohet dy muajve të parë të tremujorit të parë të vitit 2023.

³³ Në pajtim me kumtesën e RKE-së ([linku](#)), nga janari i vitit 2023 çmimi i energjisë elektrike është ulur për 20,15% për mbi 70 mijë kompani të vogla që janë në tregun e rregulluar.

³⁴ Përlogaritja e inflacionit të huaj efektiv është nxjerrë nga shuma e ponderuar e indekseve të çmimeve të konsumit të vendeve, partnerët më të rëndësishëm të Republikës së Maqedonisë së Veriut në fushën e importit të mallrave të konsumit të gjerë. Struktura e ponderimit bazohet në pjesëmarrjen e normalizuar të importit nominal nga secili prej vendeve në totalin e importit nominal në periudhën 2016-2018. Në përlogaritjen e këtij treguesi janë përfshirë Bullgaria, Gjermania, Greqia, Franca, Italia, Austria, Sllovenia, Kroacia, Serbia, Polonia dhe Spanja. Të dhënat i referohen dy muajve të parë të tremujorit të tretë të vitit 2023.

³⁵ Të dhënat janë përlogaritje të brendshme të Bankës Popullore dhe të njëjta duhet të interpretohen me kujdes. Gjithashtu, në pajtim me regjistrimin e popullsisë, amvisëritë dhe banesat nga viti 2021, ka ndodhur ndërprerje strukturore në serinë për numrin e punonjësve në tremujorin e parë të vitit 2022. Me qëllim të vazhdohet me analizë konsistente, është bërë rregullim i të dhënave zyrtare për numrin e të punësuarve.

Në tremujorin e parë të vitit 2023, vërehet **ngadalësim i mëtejshëm i moderuar i rritjes së çmimeve të banesave**, të matura përmes indeksit hedonik³⁶, të cilët janë më të lartë për 18,8% në bazë vjetore (20,6% në tremujorin paraprak). Nga pikëpamja e ofertës, në tremujorin e katërt të vitit 2022 vijuan lëvizjet e favorshme për sa i përket vlerës së banesave të ndërtuara, megjithëse me dinamikë më të dobët krahasuar me dy tremujorët e mëparshëm, me rritje vjetore prej 2,3% dhe të dhënat e disponueshme për vlerën e pëlqimeve të dhëna për ndërtimin e banesave në tremujorin e parë të vitit 2023³⁷ për momentin tregojnë rritje vjetore, me çka është ndërprerë rënia e vërejtur gjatë vitit të kaluar. Për sa i përket kërkesës për banesa, ajo edhe më tej mbështetet nga aktiviteti kreditues, edhe pse vërehet ngadalësim i mëtejshëm i rritjes vjetore të kredisë për banesa³⁸.

1.5.2 Pritjet inflacioniste

Në lidhje me pritjet e ecursisë së normës së inflacionit, institucionet vendase dhe ndërkombëtare parashikojnë tendencë në rënie të çmimeve të konsumit në periudhën e ardhshme. Krahasuar me projeksionet e mëparshme, ato janë më të larta, kryesisht për shkak të faktorëve në kahun e ofertës, gjatë pritshmërive për rritje të moderuar të aktivitetit ekonomik, si në nivel global, ashtu edhe në atë vendas. Gjithashtu, pasiguria nga dinamika e ardhshme të çmimeve të produkteve primare në bursat botërore, veçanërisht në tregjet e energjisë dhe produkteve të ushqimit, është ende e pranishme dhe e theksuar për shkak të zhvillimeve ushtarake në Ukrainë dhe sanksioneve ndaj Rusisë. Pritjet e analistëve ekonomik të anketuar të shprehur **në aketën për pritjet inflacioniste për lëvizjen e PBB-së reale**³⁹, të realizuar në muajin mars të vitit 2023, janë në drejtim të njëjtë, sipas të cilit ata parashikojnë rënie të normës së inflacioni dhe atë në nivel prej 10,4% në vitin 2023, 5,5% në vitin 2024 dhe 4,1% në vitin 2025.

³⁶ Indeksi hedonik i çmimeve të banesave, i përgatitur nga BPRMV mbi bazën e shpalljeve për shitje në kryeqytet, i publikuar nga agjencitë që merren me shitjen e pasurive të patundshme. Çmimi i banesave është në funksion të sipërfaqes, lagje në të cilën gjendet, kati, vallë banesa a ka ngrohje qendrore dhe a është banesa e re.

³⁷ Analiza i referohet muajit të parë të tremujorit të parë në vitin 2023.

³⁸ Të dhënat e disponueshme për dy muajt e parë të tremujorit të parë të vitit 2023.

³⁹ Duke filluar nga tetori 2017, BPRMV bëri një ndryshim hulumimit anketues të deritanishëm "Anketa për pritjet e inflacionit". Hulumtimi anketues i ri "Anketa mbi pritjet inflacioniste dhe pritjet mbi lëvizjen e PBB-së reale" realizohet në mostër të analistëve ekonomikë, ndërsa është zgjeruar edhe lënda e Anketës, në pajtim me praktikën e Bankës Qendrore Evropiane (BQE).

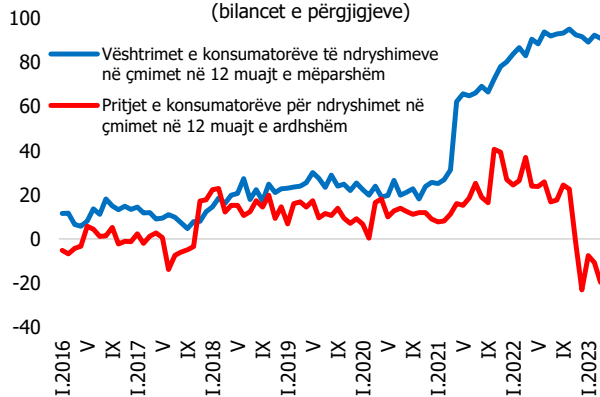
Projektet dhe pritjet e normës së inflacionit

	2023	2024	2025
Analistët ekonomik	10.4	5.5	4.1
FMN	9.2	3.5	2.3
Parashikimi i konsenzusit	9.2	3.1	/
Ministria e Financave	7.1	2.5	2.0
BPRMV	8-9	2.4	/

Burimi: Anketa mbi pritjet e inflacionit dhe pritjet e lëvizjes së PBB-së reale, mars 2023: FMN, Pasqyra ekonomike botërore, prill 2023; parashikimi i konsenzusit, mars 2023; Ministria e Financave, Strategjia fiskale e rishikuar për vitin 2023-2025 (me perspektivë deri më 2027); dhe BPRMV, prill 2023.

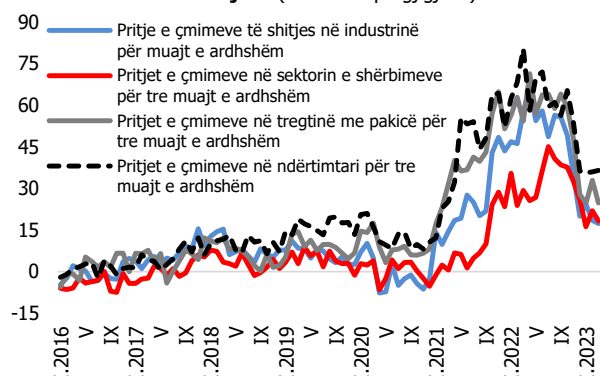
Të njëjtën tendencë tregojnë edhe pritshmëritë afatshkurtra të konsumatorëve dhe drejtuesve të kompanive për lëvizjet e çmimeve të shprehura në anketat në tremujorin e parë të vitit 2023. Kështu, sipas **"pritshmërive të konsumatorëve për ndryshimet e çmimeve gjatë 12 muajve të ardhshëm"**⁴⁰, pritjet lëvizje në rënie të çmimeve si rezultat i numrit gjithnjë e më të madh të njerëzve që besojnë se në 12 muajt e ardhshëm do të ketë rënie ose çmime të pandryshuara, në krahasim me numrin e njerëzve që presin çmime më të larta. Nga këndvështrimi i pritshmërive në **sektorin korporativ**⁴¹, në tremujorin e parë vërehet ulje e mëtejshme e raportit të drejtuesve të kompanive që presin rritje të çmimeve të produkteve të tyre në tre muajt e ardhshëm në të gjitha aktivitetet, me çka pritshmëritë në ndërtimtari mbesin disi të pafavorshme krahasuar me ata të tregtisë me pakicë, industrisë përpunuese dhe sektorin e shërbimit.

Pritjet inflacioniste të konsumatorëve
(bilancet e përgjigjeve)

Burimi: Komisioni Evropian.

Pritjet inflacioniste të menaxherëve dhe ndërmarrjeve
(bilancet e përgjigjeve)

Burimi: Komisioni Evropian.

1.6. Bilanci i pagesave

Në tremujorin e katërt të vitit 2022, llogaria rrjedhëse shënoi deficit prej 1,9% të PBB-së, i cili është më i ulët për 0,9 p.p. të PBB-së krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit paraprak. Përmirësimi në pjesë më të madhe është rezultat i uljes së deficitit të bilancit të mallrave dhe shërbimeve. Pra, deficitin në shkëmbimin e mallrave është më i ulët për 0,4 p.p. të PBB-së, në të njëjtën kohë rritje të suficitit në shërbimet me 0,3 p.p. të PBB-së, si rezultat i arritjeve më të mira në disa kategori shërbimesh. Në të njëjtin drejtim kanë vepruar të ardhurat dytësore, suficiti i të cilave është rritur si rezultat i rritjes së transfertave private. Gjithsej për vitin 2022, deficitin në llogarinë rrjedhëse shënoi zgjerim prej 2,9 p.p. të PBB-së, në tërësi për shkak të deficitit tregtar të lartë, me çka 3/4 e përkeqësimit del nga deficitin e energjisë. Ndryshimet në komponentët e tjerë ndikuan në drejtim të përmirësimit të bilancit të llogarisë rrjedhëse, me çka kontribut kryesor pozitiv ka rritja e suficitit në të ardhurat dytësore dhe shërbimet. Llogaria financiare në tremujorin e katërt shënoi flukse hyrëse mbi

⁴⁰ Anketa e Komisionit Evropian mbi optimizmin e konsumatorëve përfundimisht që nga marsi i vitit 2023.

⁴¹ Anketa e trendeve të biznesit të Komisionit Evropian në industri, tregti me pakicë, ndërtimtari dhe sektorin e shërbimeve përfundimisht nga marsi i vitit 2023.

bazë neto, në pjesën më të madhe si rezultat i flukseve hyrëse neto të realizuara në investimet dhe huatë direkte dhe në masë më të vogël në kreditë tregtare. Flukset hyrëse neto në llogarinë financiare në vitin 2022 arriti 7,7% të PBB-së, me rritje të rëndësishme të flukseve hyrëse neto në investimet direkte. Njëkohësisht, flukse hyrëse neto janë vërejtur edhe në kategoritë e tjera të llogarisë financiare, me përjashtim të kategorisë "valuta dhe depozita", ku vazhdon tendenca e daljeve neto, edhe pse me dinamikë më të moderuar. Flukset hyrëse neto në llogarinë financiare mundësuan financim të plotë të deficitit në llogarinë rrjedhëse dhe njëkohësisht rritje solide të rezervave valutore.

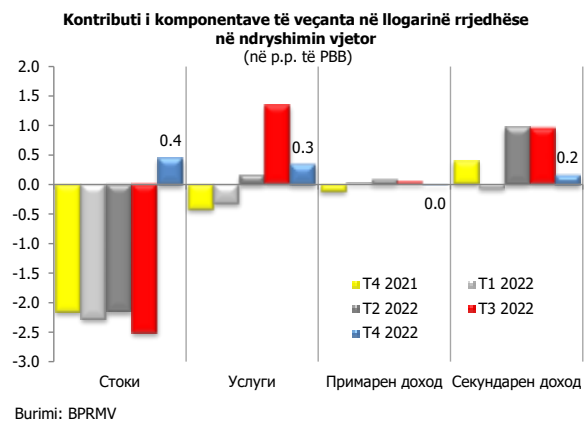
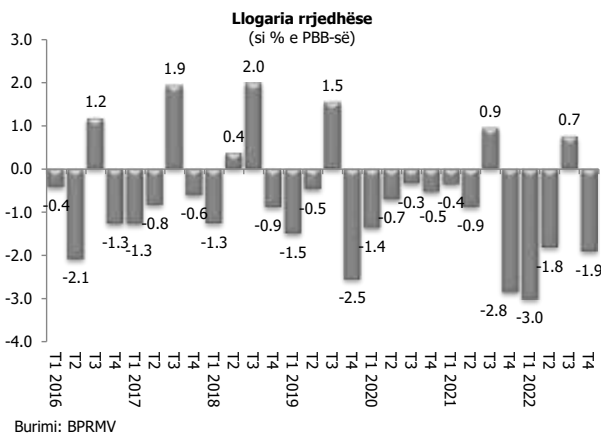
	2021					2022					2021					2022				
	T1	T2	T3	T4	I-XII	T1	T2	T3	T4	I-XII	T1	T2	T3	T4	I-XII	T1	T2	T3	T4	I-XII
	Në milion euro										% e PBB-së									
Llogaria rrjedhëse	-41.5	-102.9	110.6	-332.6	-366.4	-388.8	-234.0	96.6	-246.2	-772.4	-0.4	-0.9	0.9	-2.8	-3.1	-3.0	-1.8	0.7	-1.9	-6.0
Mallrat dhe shërbimet, neto	-311.9	-435.5	-362.7	-764.5	-1874.5	-680.7	-737.0	-552.6	-741.7	-2712.0	-2.7	-3.7	-3.1	-6.5	-16.0	-5.3	-5.7	-4.3	-5.8	-21.0
Eksport	1799.8	1905.2	2002.3	2036.6	7743.9	2139.8	2419.4	2550.0	2554.6	9663.7	15.4	16.3	17.1	17.4	66.2	16.6	18.8	19.8	19.8	74.9
Import	2111.6	2340.6	2365.0	2801.1	9618.4	2820.5	3156.4	3102.5	3296.2	12375.7	18.1	20.0	20.2	24.0	82.3	21.9	24.5	24.1	25.6	96.0
Mallra, neto	-504.3	-564.1	-504.6	-797.3	-2370.3	-850.3	-899.4	-881.4	-821.7	-3452.8	-4.3	-4.8	-4.3	-6.8	-20.3	-6.6	-7.0	-6.8	-6.4	-26.8
Shërbimet, neto	192.5	128.6	141.9	32.9	495.9	169.6	162.3	328.9	80.0	740.8	1.6	1.1	1.2	0.3	4.2	1.3	1.3	2.5	0.6	5.7
Të ardhurat primare neto	-128.8	-133.6	-128.7	-130.2	-521.3	-138.7	-136.9	-137.2	-145.3	-558.1	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1	-4.5	-1.1	-1.1	-1.1	-1.1	-4.3
Të ardhurat sekondare neto	399.2	466.2	602.0	562.0	2029.4	430.5	639.9	786.4	640.8	2497.6	3.4	4.0	5.1	4.8	17.4	3.3	5.0	6.1	5.0	19.4
II. Llogaria kapitale	0.2	2.5	0.0	4.4	7.1	0.2	-0.6	-1.1	-2.1	-3.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Kreditimi neto (+)/ ngarkesa me borxh neto (-)/ zëri mbledhës nga llogaria rrjedhëse dhe kapitale)	-41.3	-100.4	110.6	-328.1	-359.2	-388.6	-234.6	95.5	-248.3	-776.1	-0.4	-0.9	0.9	-2.8	-3.1	-3.0	-1.8	0.7	-1.9	-6.0
III. Llogaria financiare	-643.9	-177.3	633.8	-251.2	-438.6	-13.3	-74.9	-524.6	-377.9	-990.7	-5.5	-1.5	5.4	-2.1	-3.8	-0.1	-0.6	-4.1	-2.9	-7.7
Investimet direkte	21.8	-206.4	-13.8	-189.1	-387.5	-111.7	-137.7	-181.8	-239.0	-670.2	0.2	-1.8	-0.1	-1.6	-3.3	-0.9	-1.1	-1.4	-1.9	-5.2
Investimet portfolio	-636.9	8.6	477.4	34.9	-115.9	26.4	69.1	-221.7	74.1	-52.1	-5.4	0.1	4.1	0.3	-1.0	0.2	0.5	-1.7	0.6	-0.4
Valuta dhe depozita	27.6	119.7	146.7	139.1	433.1	24.3	118.5	133.7	107.5	383.9	0.2	1.0	1.3	1.2	3.7	0.2	0.9	1.0	0.8	3.0
Huatë	-19.1	-147.2	17.9	-100.5	-248.9	53.5	-34.9	-175.1	-210.0	-366.4	-0.2	-1.3	0.2	-0.9	-2.1	0.4	-0.3	-1.4	-1.6	-2.8
Kreditë tregtare dhe avanset	-38.3	48.0	5.2	-135.7	-120.8	-5.1	-86.1	-79.6	-110.2	-281.0	-0.3	0.4	0.0	-1.2	-1.0	0.0	-0.7	-0.6	-0.9	-2.2
Llogaritë tjera për arkëtim/pagesë	1.1	0.0	0.4	0.3	1.9	-0.3	0.0	0.0	-0.3	-0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
IV. Të drejtat speciale të tërheqjes (krijimi i detyrimeve neto)	0.0	0.0	163.4	0.0	163.4	0.0	0.2	0.4	0.1	0.7	0.0	0.0	1.4	0.0	1.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
V. Lëshime dhe gabime neto	8.9	17.6	26.3	9.1	61.9	1.8	27.0	33.9	-5.8	57.0	0.1	0.2	0.2	0.1	0.5	0.0	0.2	0.3	0.0	0.4
VI. Rezervat valutore	611.5	94.5	-333.5	-67.9	304.7	-373.5	-132.7	654.0	123.8	271.6	5.2	0.8	-2.9	-0.6	2.6	-2.9	-1.0	5.1	1.0	2.1

Burimi: BPRMV.

1.6.1. Llogaria rrjedhëse

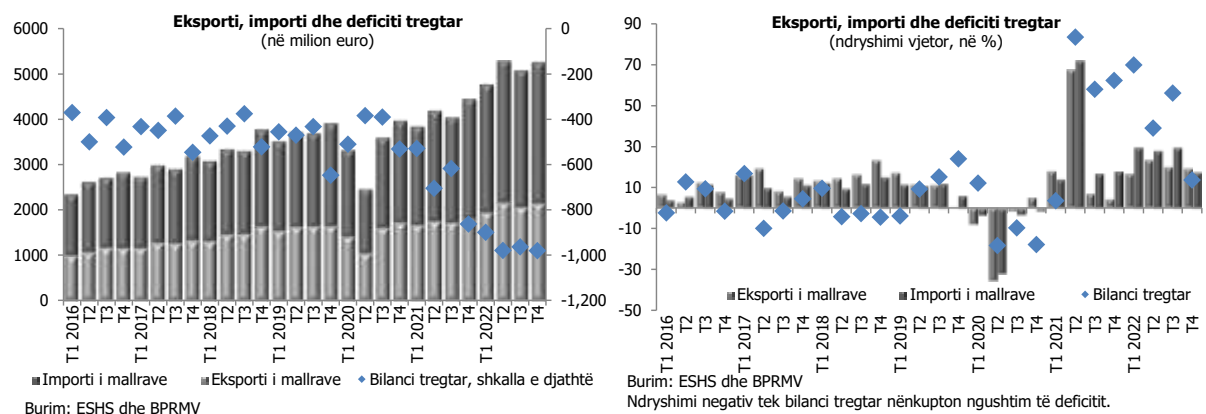
Në tremujorin e katërt të vitit 2022, llogaria rrjedhëse e bilancit të pagesave shënoi deficit në shumë prej 246,2 milion euro, ose 1,9% e PBB-së. Analiza në bazë vjetore, vë në dukje ngushtim të deficitit në llogarinë rrjedhëse (për 0,9 p.p. të PBB-së), që më së shumti ndodh për shkak të reduktimit të deficitit tregtar. Kontribut pozitiv në drejtim të ngushtimit të deficitit të llogarisë rrjedhëse, por me intensitet pak më të ulët, kanë shënuar shërbimet, suficiti i të cilave ka shënuar rritje në bazë vjetore, e cila më së shumti ndodh për shkak të flukseve hyrëse neto të realizuara në shërbimet e biznesit, në krahasim me daljet në të njëjtën periudhë nga viti i kaluar, si dhe flukse hyrëse neto më të larta nga shërbimet e telekomunikacionit, kompjuterike dhe informacionit. Në të njëjtin drejtim ndikoi edhe suficiti më i lartë në të ardhurat dytësore, për 0,2 p.p. të PBB-së, si rezultat i realizimeve më të larta në transfertat private.

Për tërë vitin 2022, deficitin e llogarisë rrjedhëse në bilancin e pagesave shënoi zgjerim prej 2,9 p.p. dhe arriti në 6% të PBB-së, kryesisht si rezultat i rritjes së deficitit tregtar, në kushtet e rritjes më të lartë të importeve nga rritja e eksporteve të mallrave. Realizimet e tilla ishin rezultat i rritjes së lartë të çmimeve të bursave të produkteve parësore në tregjet botërore, veçanërisht të shprehura në produktet energjetike, të cilat shpjegojnë $\frac{3}{4}$ e përqësimit të bilancit tregtar. Këto lëvizje të pafavorshme, më së shumti u zbutën nga suficiti më i lartë i të ardhurave dytësore, i ndikuar nga rritja e transfertave private, të cilat pas heqjes së plotë të masave kufizuese lidhur me udhëtimet shënuan rritje konstante. Në të njëjtin drejtim ka vepruar edhe rritja e flukseve hyrëse neto në shërbimet, kryesisht në shërbimet e telekomunikacionit, kompjuterike dhe informacionit, si dhe në shërbimet e biznesit.

Shtojcë: Shkëmbimi i tregtisë së jashtme të mallrave dhe lëvizja e kursit efektiv nominal dhe real i këmbimit (NEDK dhe REDK)⁴²

Shkëmbimi tregtar i jashtëm në tremujorin e katërt të vitit 2022 arrin 5.265,9 milionë euro, ose 37,8% e PBB-së, që krahasuar me të njëjtin tremujor nga viti paraprak paraqet rritje për 810,7 milionë euro, ose 2,7 p.p. të PBB-së. Shkëmbimi tregtar i ekonomisë vendase me vendet e huaja vazhdoi të rritet dhe shënoi normë vjetore prej 18,2% në tremujorin e katërt. Këto arritje ishin rezultat i rritjes së të dy komponentëve të këmbimit, më të shprehura në rastin e importeve. Gjithashtu, edhe krahas ngadalësimit gradual të çmimeve të bursave të energjisë, veçanërisht në dy muajt e fundit të vitit, sërish importet e energjisë janë mbajtur në nivele relativisht të larta dhe së bashku me importet e kompanive të reja prodhuese kanë qenë faktori kryesor që ka ndikuar në rritjen më të fortë të importeve të mallrave.

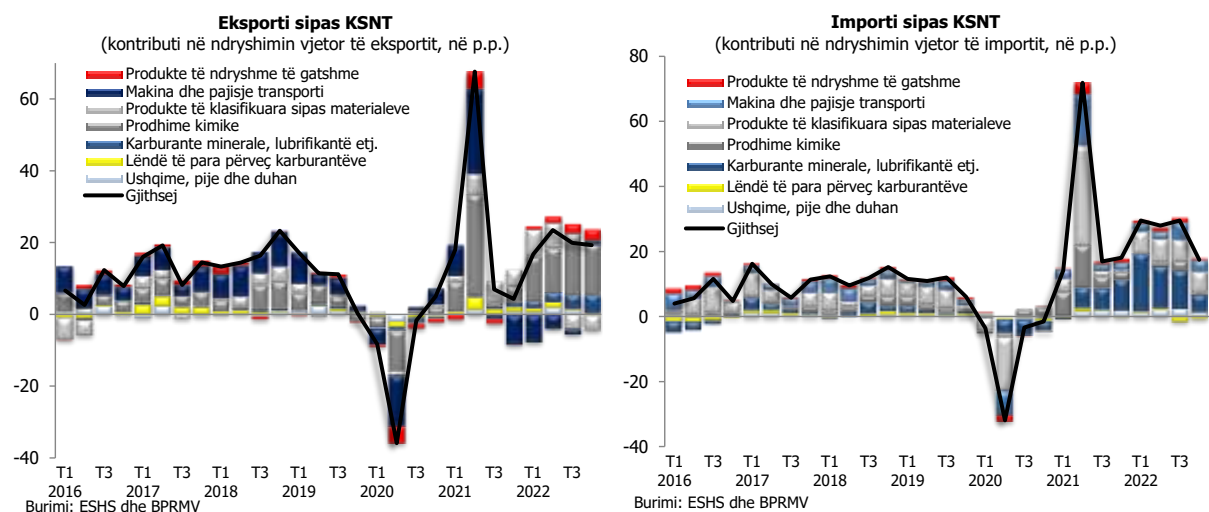

Në tremujorin e katërt të vitit 2022, eksporti i mallrave shënoi rritje prej 19,3% në bazë vjetore. Arritja e këtillë kryesisht ndodh si pasojë e kontributit pozitiv të eksportit të produkteve kimike, që paraqet kategori eksporti të produkteve të disa kompanive të huaja nga industria e automobilave. Kontributi pozitiv shënoi edhe komponenti i energjisë, kryesisht për shkak të rritjes së eksportit të energjisë elektrike, me çmime më të larta të eksportit dhe sasi të eksportuara si rezultat i tepricave të prodhimit që dalin nga kushtet jashtëzakonisht të ngrohta të motit në fund të vitit dhe konsumit të reduktuar. Në të njëjtin drejtim, ka vepruar edhe rritja e eksportit të automjeteve rrugore, makinave dhe pajisjeve elektrike dhe eksporti i mobiljeve, të cilat janë gjithashtu janë pjesë e eksportit të industrisë automobilistike, si dhe eksporti më i lartë i industrisë së tekstilit. Nga ana tjetër, ulja e eksporteve të hekurit dhe çelikut, si dhe të pajisjeve dhe makinerive industriale kanë kontribut negativ në rritjen e eksporteve në tremujorin e katërt të vitit 2022. **Importi i mallrave në tremujorin e**

⁴² Sipas Metodologjisë për këmbim të tregtisë së jashtme, të dhënat për eksportin e mallrave publikohen në f.o.b., kurse për importin e mallrave në c.i.f. - baza

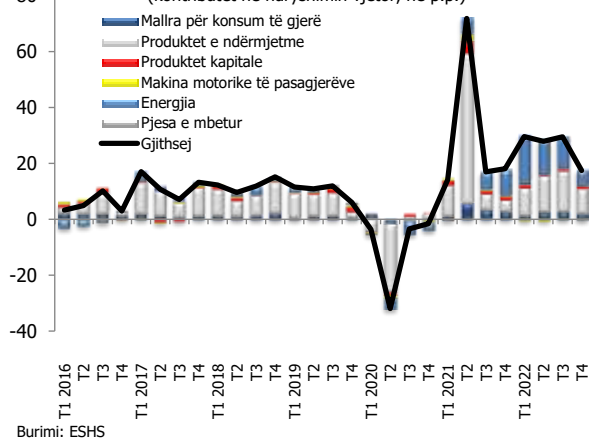
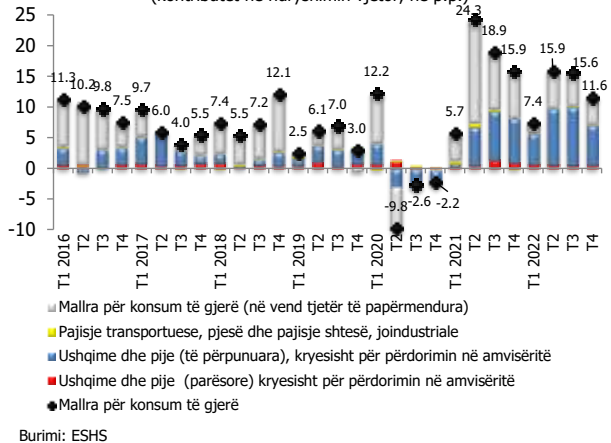
katërt të vitit 2022 u rrit për 17,5% në bazë vjetore. Importi i energjisë në këtë tremujor kontribuon në lëvizjen rritëse të komponentit të importit. Kjo kryesisht është për shkak të rritjes së importit të derivateve të naftës dhe importit të gazit natyror, me import të reduktuar të energjisë elektrike. Në të njëjtën kohë, rritja e importeve të energjisë vjen kryesisht si pasojë e çmimeve të larta të importit sipas lëvizjeve të bursave botërore (të cilat, pavarësisht ngadalësimit, në nëntor dhe dhjetor mbetën në nivele më të larta se në të njëjtin tremujor të vitit paraprak), ndërkohë që në të njëjtën kohë ka rritje të vogël sasiore të derivateve dhe ulje të sasive të importit të gazit natyror. Kontribut pozitiv në rritjen e importeve kanë disa nga kategoritë e importit që lidhen me kompanitë e huaja nga sektori i automobilave, analizuar nëpërmjet rritjes së importit të metaleve me ngjyra, si dhe rritjes së importit të pajisjeve dhe makinerive. **Arritjet në të dy komponentët e tregtisë së jashtme në tremujorin e katërt të vitit 2022 çuan në një zgjerim të deficitit tregtar me 13,7% në bazë vjetore,** në kushte të zgjerimit të deficitit të saldosh energjetike dhe atij joenergjetike.

Të dhënat më të fundit të disponueshme për periudhën janar-shkurt të vitit 2023, tregojnë një ngushtim të ndjeshëm të deficitit në këmbimin tregtar të jashtëm për 26,3% në krahasim me periudhën e njëjtë të vitit të kaluar, në kushte të rritjes solide të eksportit të mallrave njëkohësisht gjatë reduktimit të importit të mallrave. Rritja vjetore e komponentit të eksportit prej 10,2% rezultojnë kryesisht nga arritjet eksportuese të sektorit të automobilave me rritjen e eksportit të pajisjeve dhe makinerive, automjeteve rrugore dhe eksportit të mobiljeve, si dhe nga rritja e eksportit të energjisë elektrike kundër reduktimit të eksportit të hekurit dhe çelikut. Importi i mallrave shënoi rënie vjetore prej 1,5%, që kryesisht ndodh si pasojë e uljes së importit të energjisë elektrike, dhe në masë më të vogël nga ulja e importit të metaleve me ngjyra dhe hekurit dhe çelikut, gjatë rritjes së importit të pajisjeve dhe makinerive.

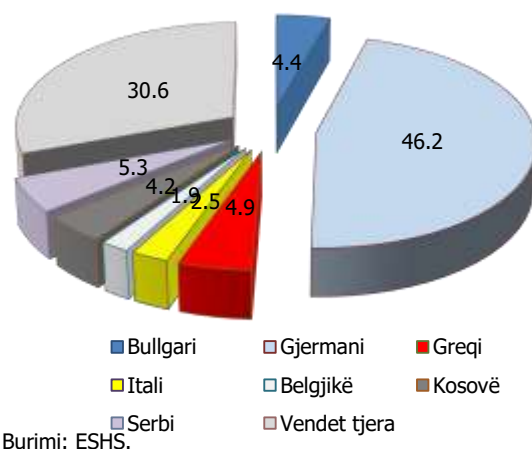
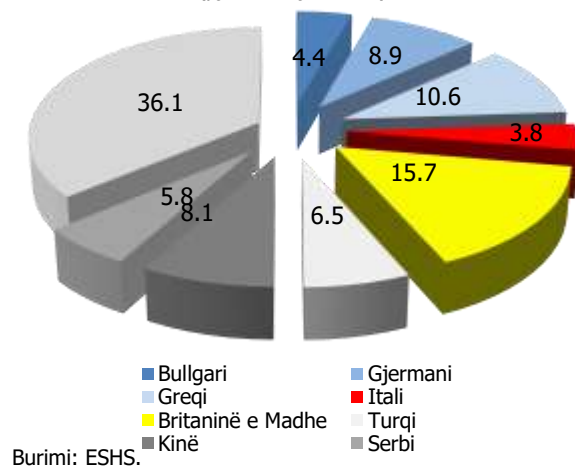

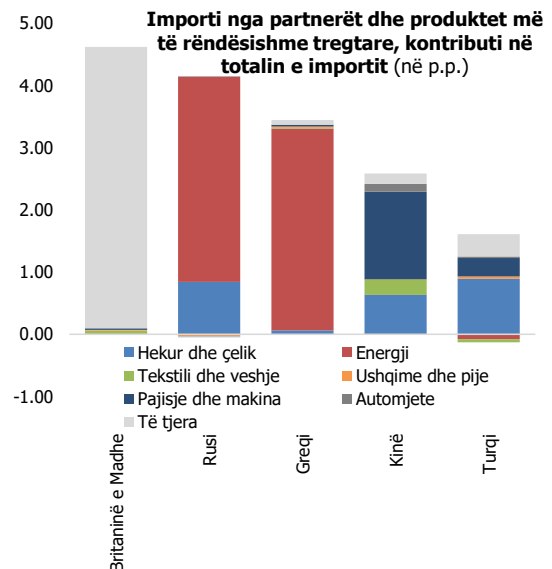
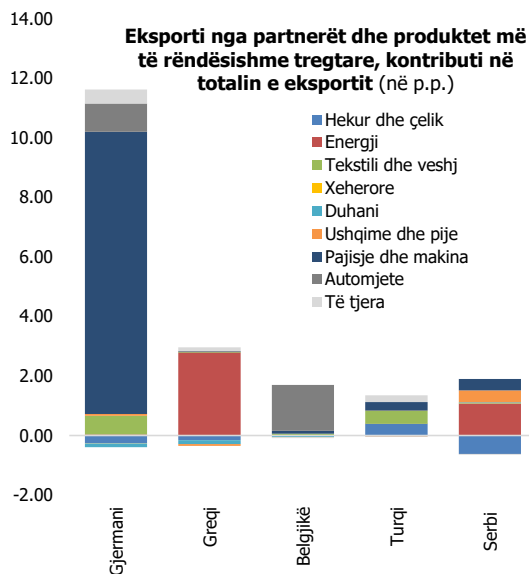
Sipas analizës së importit të mallrave nga aspekti i ndarjes sipas Sistemit të llogarive kombëtare (System of national accounts – SNA), rritja e importeve në tremujorin e katërt të vitit 2022 rezultojnë nga importi i produkteve të ndërmjetme dhe nga importi i energjisë. Nga pikëpamja e importeve të destinuara për konsum personal⁴³, kontribut më të madh në rritjen e kësaj kategorie e ka importi i ushqimeve dhe pijeve (të përpunuara) kryesisht për përdorim në amvisëritë, si dhe importi i mallrave për konsum të gerë të papërmendura në ndonjë vend tjetër. E analizuar sipas dinamikës, rritja e importit për konsum personal të ngadalësohet me bazë vjetore në tremujorin e katërt dhe nuk tregojnë ende për presione të konsiderueshme mbi totalin e importeve.

⁴³ Importet e mallrave për konsum personal analizohen si importe të destinuara për konsum personal, të përafëruara me importet e mallrave të konsumit të gjerë dhe importet e vlerësuara të automjeteve transportuese për përdorim individual.

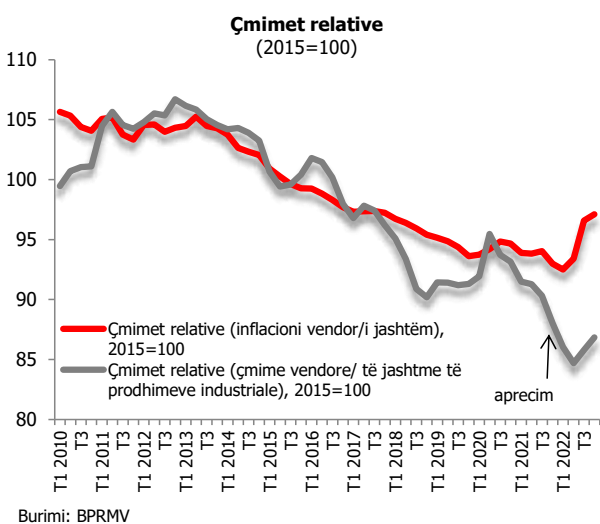
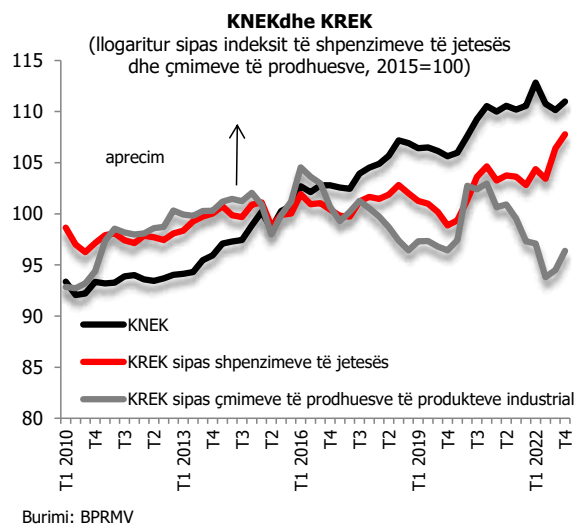
Importi i mallrave, sipas qëllimit ekonomik
(kontributet në ndryshimin vjetor, në p.p.)**Mallra për konsum të gjerë sipas komponentëve**
(kontributet në ndryshimin vjetor, në p.p.)

Analiza e këmbimit tregtar të jashtëm sipas partnerëve tregtarë tregon se në tremujorin e katërt të vitit 2022 Bashkimi European është partneri më i rëndësishëm tregtar i ekonomisë vendase, me pjesëmarrje prej 59,1% në totalin e tregtisë së jashtme. Analiza tregon se rritja vjetore në tremujorin e tretë ishte e shpërndarë në disa vende. Nga ana e eksportit, kontributin më të madh vijon ta ketë eksporti drejt Gjermanisë, i cili më së shumti vjen si pasojë e eksportit të produkteve të ndryshme të industrisë kimike. Ndikim pozitiv ka rritja e eksportit të energjisë në Greqi, si dhe rritja e eksportit të automjeteve në Belgjikë. Eksporti në Serbi gjithashtu pati kontribut pozitiv si rezultat i eksportit më të lartë të energjisë, dhe rritja e eksportit drejt Turqisë kryesisht është rezultat i eksportit të tekstilit dhe veshjeve, si dhe eksportit të hekurit dhe çelikut. Sipas të dhënave për partnerët tregtarë nga ana e **importit**, kontribut pozitiv kanë importi i metaleve të çmuara nga Britania e Madhe dhe importi i energjisë nga Rusia dhe Greqia. Rritje shënoi edhe importi i makinave nga Kina, si dhe importi i hekurit dhe çelikut nga Turqia. Në lidhje me **saldon** në tregtinë e jashtme shkëmbimi me partnerët individualë, deficitin tregtar më të lartë në bazë vjetore është kryesisht si rezultat i saldove negative në shkëmbimin me Britaninë e Madhe, Rusinë dhe Kinën, dhe në masë të vogël përkeqësimi i saldove në shkëmbimin me Greqinë dhe Poloninë. Nga ana tjetër, suficit më të lartë është arritur në shkëmbimin me Gjermaninë, por edhe deficit më i ulët me Serbinë, Romaninë dhe Ukrainën, si dhe suficit në shkëmbimin me Belgjikën kundrejt deficitit më të njëjtën periudhë të vitit të kaluar.

Eksporti i mallrave sipas vendeve, në tremujorin e katërt të vitit 2022
(pjesëmarrja, në %)**Importi i mallrave sipas vendeve, në tremujorin e katërt të vitit 2022**
(pjesëmarrja, në %)

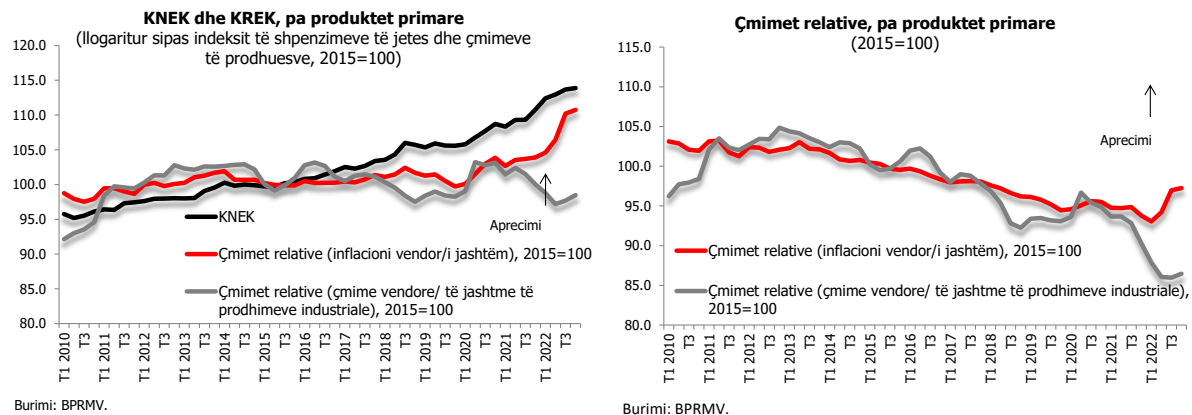
Nga aspekti i treguesve të konkurrencës së çmimeve, në tremujorin e katërt të vitit 2022, kursi real efektiv i këmbimit të deflatuar me kosto të jetesës shënoi mbiçmim prej 4,8% në bazë vjetore, ndërsa indeksi i deflatuar me kosto të prodhimeve të produkteve industriale ka shënuar nënçmim prej 1%. Këto arritje janë reflektim i ndryshimeve të çmimeve relative, gjegjësisht rritjes së shpenzimeve relative të jetesës me 4,4% dhe rënies së çmimeve relative të prodhuesve të produkteve industriale me 1,4%, në bazë vjetore. Kursi i këmbimit nominal efektiv shënoi rritje të vogël vjetore prej 0,4%, me lëvizje të mbiçmimit të rublës ruse, të neutralizuara nga nënçmimi lirës turke, në raport me denarin.

Lëvizje të ngjashme janë regjistruar edhe sipas analizës së lëvizjeve në indekset e REDK-së të llogaritura me ponder të bazuar në këmbimin e tregtisë së jashtme pa produkte primare. Konkretisht, REDK-ja në bazë të shpenzimeve të jetesës shënoi një mbiçmim prej 6,6% në bazë vjetore, ndërsa REDK-ja e bazuar në çmimet e prodhuesve të produkteve industriale u zhvlerësua për 1,6% në lidhje me periudhën e njëjtë të vitit paraprak, në kushte të rritjes së shpenzimeve relative të jetesës me 3,7% dhe ulja e çmimeve të prodhuesve të produkteve industriale me 4,3% në bazë vjetore. Madje, kursi efektiv nominal i këmbimit mbiçmohet me 2,8%, që vjen si pasojë e nënçmimit të lirës turke në raport me denarin.

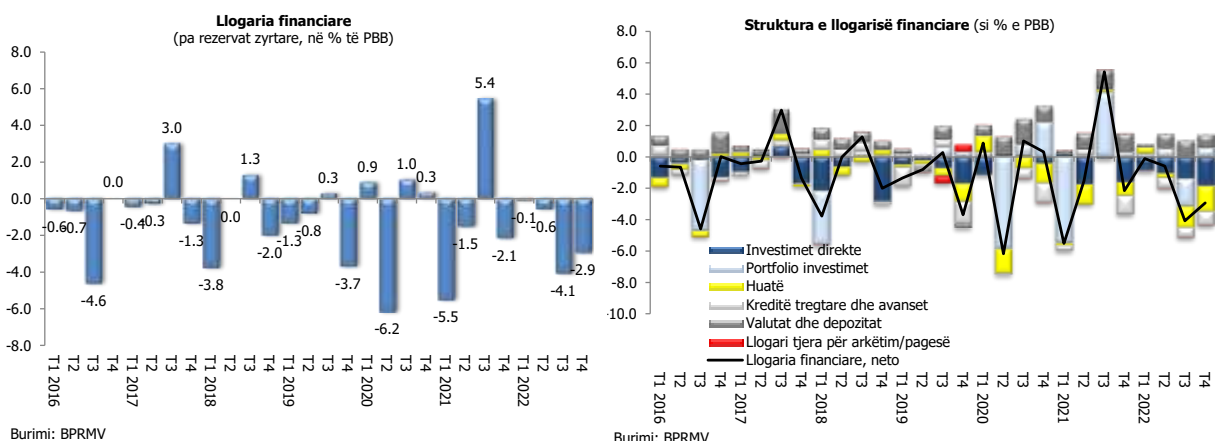
Për sa i përket konkurrencës së çmimeve për periudhën janar-shkurt të vitit 2023, REDK e defluar me shpenzimet e jetesës dhe shpenzimet e prodhuesve të produkteve industrial shënoi një mbiçmim me

bazë vjetore përkatësisht prej 4,7% dhe 1,2%. Në bazë të llogaritjes me ponder në bazë të këmbimit të tregtisë së jashtme pa produkte primare, indeksi i REDK i defluar me shpenzimet e jetesës shënoi një mbiqim prej 5,2%, derisa REDK i zhvlerësuar me çmimet prodhuesit e produkteve industriale shënoi ulje të reduktuar prej 0,6%.

1.6.2. Llogaria financiare

Në tremujorin e katërt të vitit 2022, llogaria financiare në bilancin e pagesave regjistroi neto hyrje prej 377,9 milion euro, ose 2,9% e PBB-së. Në këtë periudhë, një nga burimet themelore të financimit janë investimet e huaja direkte, të cilat në një pjesë më të madhe rezultojnë nga huamarrje ndërmejt kompanive, si dhe investimet në kapitalin personal, në neto-daljet me fitimin e riinvestuar për shkak të pagesave të dividendëve. Flukset hyrëse me bazë neto të larta regjistrohen edhe në kategorinë huazimet, të cilat në pjesë më të madhe rezultojnë në huazimeve afatgjate, që vjen si pasojë e huazimeve të shtetit jashtë vendit (hua nga Fondi Monetar Ndërkombëtar)⁴⁴, si dhe në kategorinë "kredi tregtare dhe paradhënie". Në anën tjetër, neto-dalje janë regjistruar në valuta dhe depozita, që në tërësi vjen si pasojë e neto-daljeve të larta në sektorët tjerë (kryesisht sektori i popullsisë). Investimet e portofolit gjithashtu shënojnë neto-dalje në tremujorin e katërt të vitit 2022, por në vëllim më të vogël, që e reflekton investimin e depozitave në institucione dhe institucione të tjera financiare në letrat me vlerë personale dhe të borxhit.

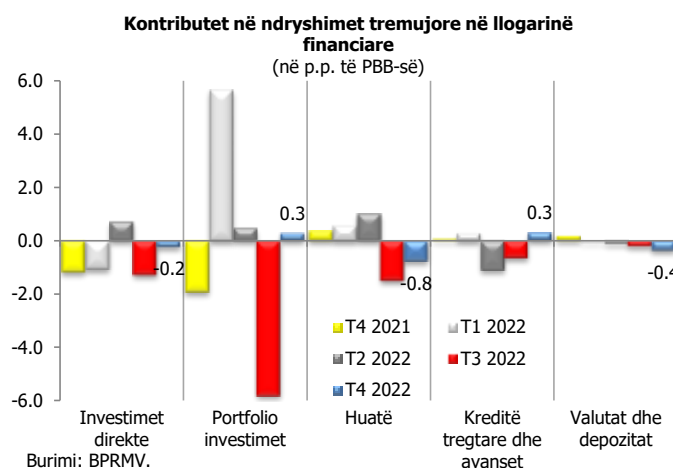

Analiza në bazë vjetore tregon arritje më të mira në llogarinë financiare në tremujorin e fundit të vitit 2022, ku flukset hyrëse të realizuara shënojnë rritje prej 0,8 p.p. të PBB-së në krahasim me

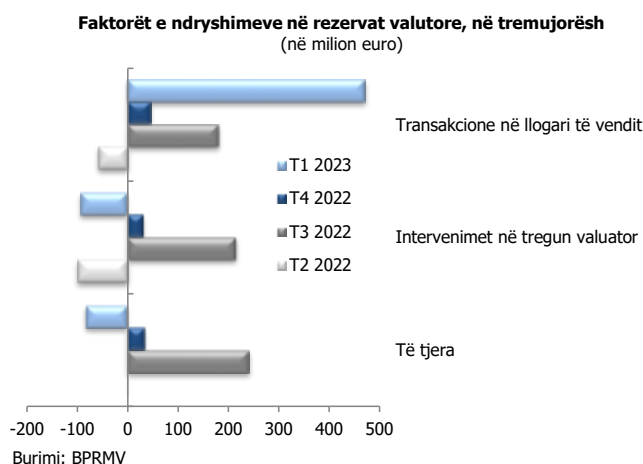
⁴⁴ Më datë 23.11.2022 Republika e Maqedonisë së Veriut mori transhin e parë të marrëveshjes PLL të miratuar nga FMN-ja, me vlerë prej 110 milion euro.

periudhën e njëjtë të vitit paraprak. Prandaj, kontribut më të madh për flukset hyrëse neto më të larta kanë ndryshimet tek huatë, për shkak të flukseve hyrëse netë më të larta tek huatë afatgjate, si rezultat i aranzhimit të realizuar të shtetit me Fondin Monetar Ndërkombëtar (FMN). Kontribut pozitiv në hyrjet neto në llogarinë financiare kanë edhe valutat dhe depozitat, ku me stabilizimin e pritjeve, në këtë tremujor u regjistruan dalje neto më të ulëta, krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar. Arritjet e drejtpërdrejta të investimeve ndikuan gjithashtu pozitivisht në flukset financiare në tremujorin e katërt të vitit 2022, në kushte në flukse hyrëse neto më të larta në bazë vjetore, kryesisht si rezultat i rritjes së flukseve hyrëse bazuar në borxhin dhe kapitalin ndërkombëtar. Nga ana tjetër, flukset neto hyrëse të kreditit tregtar shënojnë ulje, ndërsa rriten neto-daljet të investimet-portofolio (në pjesën më të madhe për shkak të neto-daljeve më të larta të institucionet e depozitave).

Për tërë vitin 2022, neto-hyrjet në llogarinë financiare arritën 990,7 milionë euro, ose 7,7% e PBB-së. Arritjet e favorshme në këtë periudhë janë rezultat i flukseve hyrëse neto të realizuara pothuajse në të gjithë komponentët e llogarisë financiare, me kontribut dominues të investimeve direkte, ndërsa përjashtim i vetëm është kategoria "valuta dhe depozita", e cila edhe më tej shënon dalje neto.

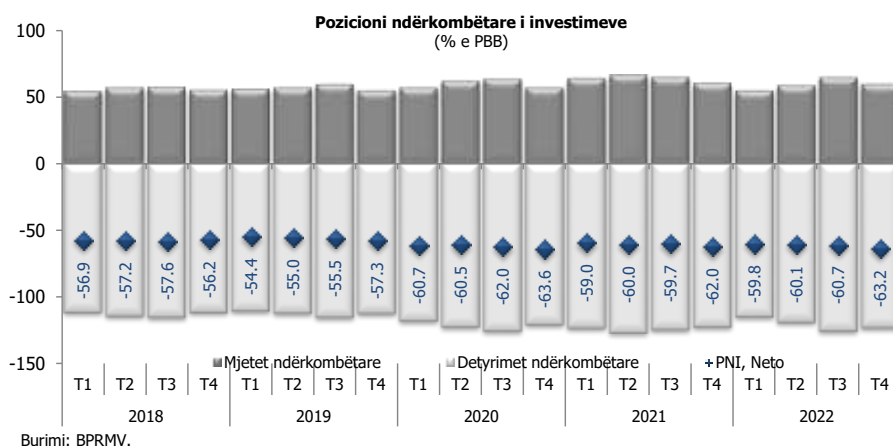
Gjendja të rezervat devizore në fund të tremujorit të katërt të vitit 2022 ishte 3.862,9 milionë euro, që paraqet rritje prej 109,1 milionë euro në raport me tremujorin paraprak. E analizuar përmes faktorëve të ndryshimit, rritja e rezervave valutore kryesisht rezulton nga transaksionet për llogari të shtetit, si dhe nga ndërhyrjet e Bankës Popullore në tregun valutë dhe operacionet për menaxhimin e rezervave valutore.

Në fund të tremujorit të parë të vitit 2022 gjenda e rezervave devizore ishte 4.159,2 milionë euro, që paraqet rritje prej 296,3 milionë euro në krahasim me gjendjen në fund të vitit 2022. Prandaj, pjesa më e madhe e ndryshimit rezulton nga transaksionet për llogari të shtetit.⁴⁵

1.6.3. Pozicioni i investimeve ndërkombëtare dhe bruto borxhi i jashtëm

Në fund të tremujorit të katërt të vitit 2022, pozicioni i borxhit neto të ekonomisë së Maqedonisë arrin në 8.150,8 milionë euro, ose 63,2% të PBB-së. Krahasuar me gjendjen e fundit të tremujorit të mëparshëm, pozicioni i borxhit neto shënoi zgjerim prej 2,5 p.p. të PBB-së, në kushtet e rënies më të madhe të mjeteve ndërkombëtare në raport të rënies së detyrimeve ndërkombëtare. Shikuar sipas sektorëve, keqësimi tremuor vjen me rritjen e neto detyrimeve të sektorit tjerë (kryesisht me bazë të investimeve direkte), si dhe me rritjen e neto detyrimeve të shtetit (gjatë huamarrjes së re me hua nga FMN⁴⁶. Nga ana tjetër, rritja e neto mjeteve të bankës qendrore (mjete më të larta tek rezervat valutore) ka ndikim pozitiv në drejtim të zvogëlimit të pozicionit të borxhit neto të ekonomisë maqedonase, ndërkohë që detyrimet neto të institucioneve depozituese kanë mbetur pothuajse të pandryshuara.

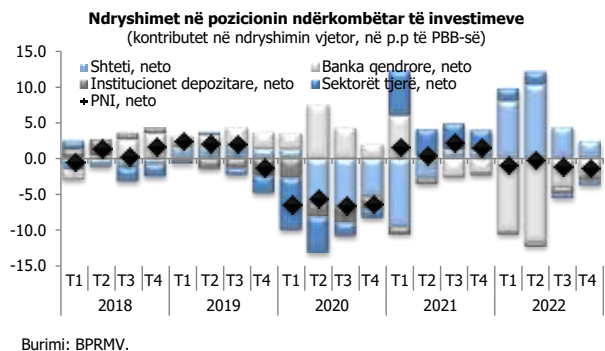
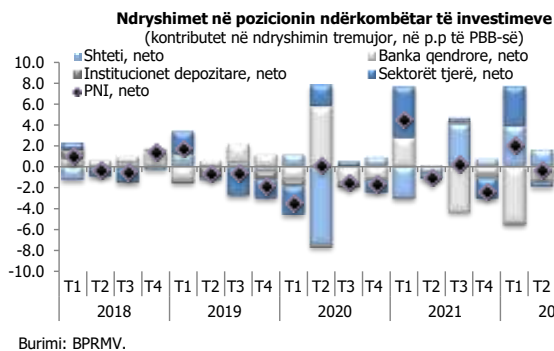
Në bazë vjetore vërehet zgjerim i pozicionit negativ të investimeve ndërkombëtare me 1,2 p.p. të PBB-së⁴⁷, si rezultat i rritjes së detyrimeve ndërkombëtare dhe zvogëlimit të mjeteve ndërkombëtare (përkatesisht me 0,6 pp të PBB-së БДП⁴⁸). Shikuar nga aspekti sektorial, përkeqësimi vjetor është rezultat i zvogëlimit të neto mjeteve të bankës qendrore, të neto detyrimeve më të larta tek sektorët tjerë (me bazë të investimeve direkte) dhe neto detyrimet më të larta tek institucionet e depozitave (me bazë të valutave dhe depozitave). Nga ana tjetër, zvogëlimi i neto detyrimeve të shtetit ndikuan në drejtim të zvogëlimit të pozicioni të borxhit neto me bazë vjetore.

⁴⁵ Më 13.3.2023 ishte dhënë euroobligacioni i nëntë në vlerë prej 500 milion euro, me afat të maturimit prej katër vite dhe interes të kuponit prej 6,96%.

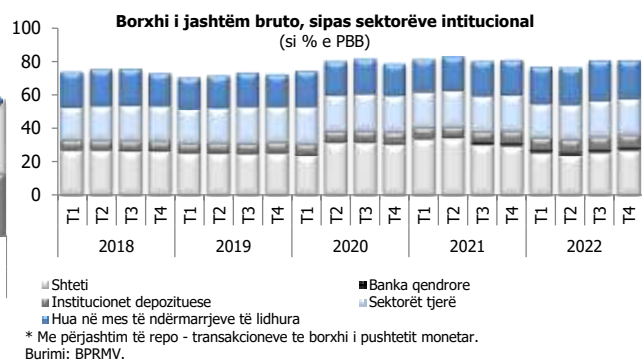
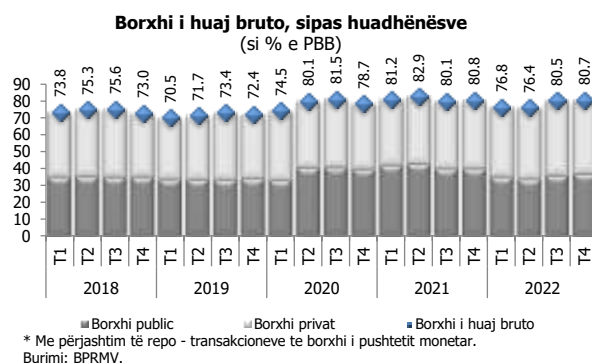
⁴⁶ Tërheqja e transhit të parë të Instrumentit të kujdesshëm dhe të likuiditetit (PLL) i miratuar nga Fondi Monetar Ndërkombëtar në nëntor 2022, në vlerën prej 110 milion euro (nga 530 milion euro totale të miratuara me marrëveshjen).

⁴⁷ Në shumatat absolute, pozicioni neto i borxhit të ekonomisë së Maqedonisë në tremujorin e katërt të vitit 2022 shënoi rritje vjetore prej 905,9 milion euro.

⁴⁸ Në shumata absolute, mjetet ndërkombëtare dhe detyrime shënojnë rritje vjetore në tremujorin e katërt të vitit 2022, përkatësisht për 646,5 dhe 1.552,3 milionë euro. Ndryshimi përmes treguesve relevant shpreh edhe dallimet më të mëdha në PBB nominale për vitin 2021 dhe 2022.

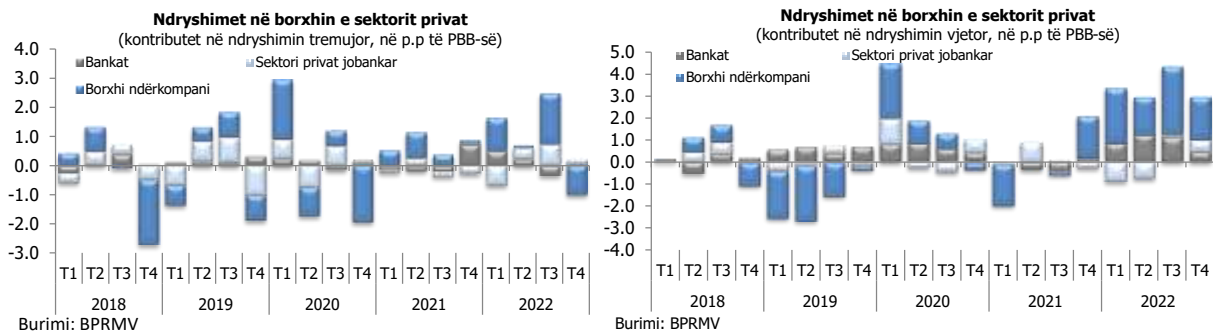
Në fund të tremujorit të katërt të vitit 2022, niveli i bruto borxhit të jashtëm arrin 10.855,8 milionë euro, ose 84,2% të PBB-së, që paraqet rënie prej 1,9 p.p. të PBB-së, krahasuar me tremujorin e mëparshëm. Me përjashtim të efektit të aktiviteteve specifike për menaxhimin e rezervave valutore të Bankës Popullore⁴⁹, bruto borxhi i jashtëm arrin 80,7% të PBB-së dhe shënoi rritje të vogël prej 0,2 p.p. të PBB-së, që rezultojnë rritje të borxhit publik, nga rënia e borxhit privat (përkatësisht për 1,0 p.p. dhe 0,8 p.p. të PBB-së). Rritja tremujore e borxhit vjen si pasojë e borxhit të lartë në vend dhe jashtë vendit, si rezultat i rritjes së detyrimeve afatgjate në bazë të vlerës më të lartë të tregut për letrat me vlerë të borxhit të lëshuar më parë dhe për kreditë afatgjate më të larta (tërheqje të transhite të Instrumentit të parë për kujdesshmëri dhe likuiditet nga FMN-ja). Nga ana tjetër rënia e borxhit privat vjen për shkak të rënies së borxhit ndërkompani.

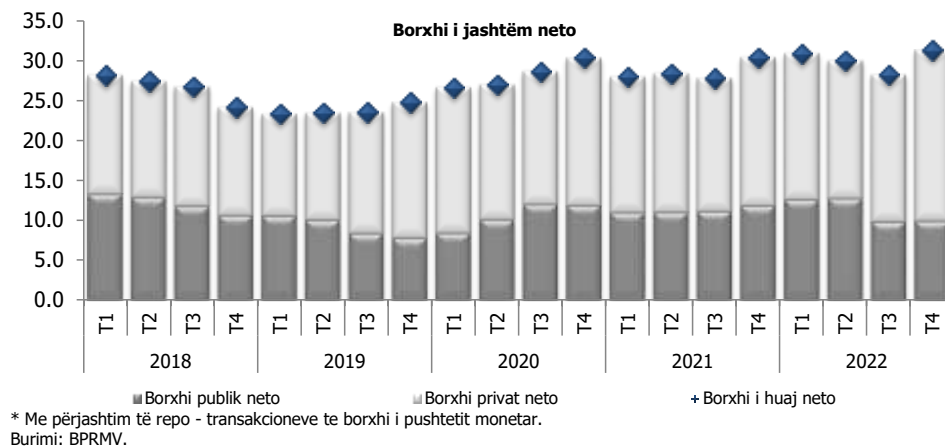
Borxhi bruto i jashtëm është pothuajse i pandryshueshëm në bazë vjetore në raport me PBB-në⁵⁰, në kushte të rënies së borxhit publik, me rritjen e njëkohshme të borxhit privat (përkatësisht për 3,0 p.p. të PBB-së). Ndryshimi tek borxhi publik është kryesisht për shkak të borxhit më të ulët të shtetit, derisa rritja e borxhit privat shpjegohet me borxhin më të lartë ndërkompani, kurse në pjesë më të madhe edhe të borxhit më të lartë të sektorit privat jobankar (kredi tregtare më të larta) dhe të bankave private (detyrime afatshkurtra më të larta sipas valutave dhe depozitave).

⁴⁹ Veprimtaritë specifike për menaxhimin e rezervave valutore të bankës qendrore i referohen repo-marrëveshjeve dhe operacioneve të tjera që lidhen me menaxhimin e rezervave valutore.

⁵⁰ Në shumën absolute, bruto borxhi i jashtëm në tremujorin e katërt të vitit 2022 shënoi rritje vjetore prej 970,2 milion euro, në kushte të rritjes nominale dhe të borxhit privat dhe publik. Ndryshimi përmes treguesve relevant shpreh edhe dallimet më të mëdha në PBB nominale për vitin 2021 dhe 2022.

Më 31.12.2022, borxhi neto i jashtëm arrin 4.048,6 milionë euro, ose 31,4% të PBB-së, që paraqet rritje tremujore prej 3,1 p.p. të PBB-së, në kushte të rritjes së borxhit neto privat për 3,0 p.p. të PBB-së dhe rritje minimale të neto borxhit publik për 0,1 p.p. të PBB-së.

Treguesit për borxhin e jashtëm të ekonomisë vendase edhe më tej janë në zonën e sigurt. Treguesi për pjesëmarrjen e bruto borxhit të jashtëm në PBB edhe më tej e klasifikon ekonominë në grupin e vendeve me borxh të lartë, ndërkohë që të gjithë treguesit e tjerë të aftësisë paguese dhe likuiditetit tregojnë për huamarrje të ulët të vendit. Duke pasur parasysh strukturën e bruto borxhit të jashtëm, pjesëmarrje të lartë kanë kreditë tregtare, si formë e financimit të tregtisë së jashtme, ku edhe pjesëmarrja e borxhit ndërkompani është e madhe, si formë e financimit të punës së kompanive me kapital të huaj, profili i rrezikut të pozicionit të borxhit të ekonomisë është zbutur. Pra, niveli i bruto borxhit të jashtëm pa përfshirë kreditë tregtare dhe borxhin ndërkompani, arrin 49,5% të PBB-së⁵¹, që është tregues i borxhit të moderuar.

⁵¹ I referohet borxhit pa marrëveshjet repo.

Treguesit e borxh të jashtëm	Solventiteti				Likuiditeti		
	Pagesa e interesit / Eksporti i mallrave mallrave dhe dhe shërbimeve dhe dhe të hyrave tjera të hyrave tjera	Borxhi bruto / eksporti i mallrave dhe shërbimeve dhe të hyrave tjera	Borxhi bruto / PBB	Kthimi i borxhit / Eksporti i shërbimeve	Rezervat valutore / Borxhi afatshkurtër	Rezervat valutore / Borxhi afatshkurtër, me afat maturimi të ngjellur**	Borxhi afatgjatë / Borxhi gjithsej
	në %	në %	në %	në %	raporti	raporti	në %
31.12.2010	3.2	140.4	59.7	13.9	1.5	1.0	27.9
31.12.2011	3.1	148.4	64.6	16.8	1.8	1.2	25.2
31.12.2012	2.9	142.1	67.6	13.1	1.6	1.0	26.7
31.12.2013	2.5	137.3	67.3	15.8	1.6	1.1	23.3
31.12.2014	3.0	149.1	74.0	17.2	1.8	1.1	22.3
31.12.2015	2.7	143.9	73.2	20.0	1.7	1.1	21.3
31.12.2016	2.4	148.8	79.3	14.8	1.7	1.2	21.9
31.12.2017	2.7	138.6	76.9	12.7	1.3	0.9	23.9
31.12.2018	2.2	130.7	77.3	15.7	1.4	1.0	25.8
31.03.2019	2.0	123.1	74.3	9.0	1.4	1.0	26.0
30.06.2019	2.0	124.4	75.5	9.0	1.4	1.0	26.5
30.09.2019	2.0	128.0	77.3	9.0	1.4	1.0	27.8
31.12.2019	2.0	121.9	76.3	9.0	1.6	1.0	25.6
31.03.2020	1.9	118.9	73.8	13.6	1.4	1.0	26.6
30.06.2020	1.9	125.7	79.4	13.6	1.9	1.2	22.4
30.09.2020	1.9	129.9	80.7	13.6	1.7	1.0	22.9
31.12.2020	1.9	122.3	77.9	13.6	1.9	1.1	20.4
31.03.2021	2.2	127.6	84.3	16.3	1.9	1.2	21.5
30.06.2021	2.2	130.2	86.0	16.3	1.9	1.2	22.0
30.09.2021	2.2	125.9	83.1	16.3	1.8	1.3	22.2
31.12.2021	2.2	126.9	83.8	16.3	1.8	1.3	21.5
31.03.2022	1.8	118.2	83.8	9.2	1.3	0.9	26.0
30.06.2022	1.8	117.6	83.4	9.2	1.2	0.9	26.3
30.09.2022	1.8	124.0	87.9	9.2	1.3	0.9	26.8
31.12.2022	1.8	124.3	88.1	9.2	1.5	1.0	25.0
Kriteriumet e moderuara të huazimit*	12 - 20%	165 - 275%	30 - 50%	18 - 30%	1.00		

*Kriteriumet për borxhin e moderuara janë marrë prej metodologjisë së Bankës botërore për llogaritjen e treguesve të huazimit, e cila nënkupton shfrytëzimin e mesatareve tre vjetore lëvizëse të PBB dhe eksportit të mallrave dhe shërbimeve si dhe të hyrave tjera, si emëruet në përlogaritjen e këtyre treguesve. E krijuar sipas "External debt statistics: Guide for compilers and users," publikuar sipas FMN.

*Sipas "Greenspan-Guidotti rregullave", është e nevojshme që vendi të ruaj mbulimin e plotë të borxhit afatshkurtër (maturimi rezidual) me rezervat valutore. Borxhi afatshkurtër sipas maturitetit të mbetur llogaritet duke shtuar shumën e borxhit të jashtëm afatgjatë (maturimi origjinal) i cili duhet të paguhet në periudhë të një viti ose më pak në borxhin e jashtëm afatshkurtër (maturimi origjinal).

Burimi: BPRMV

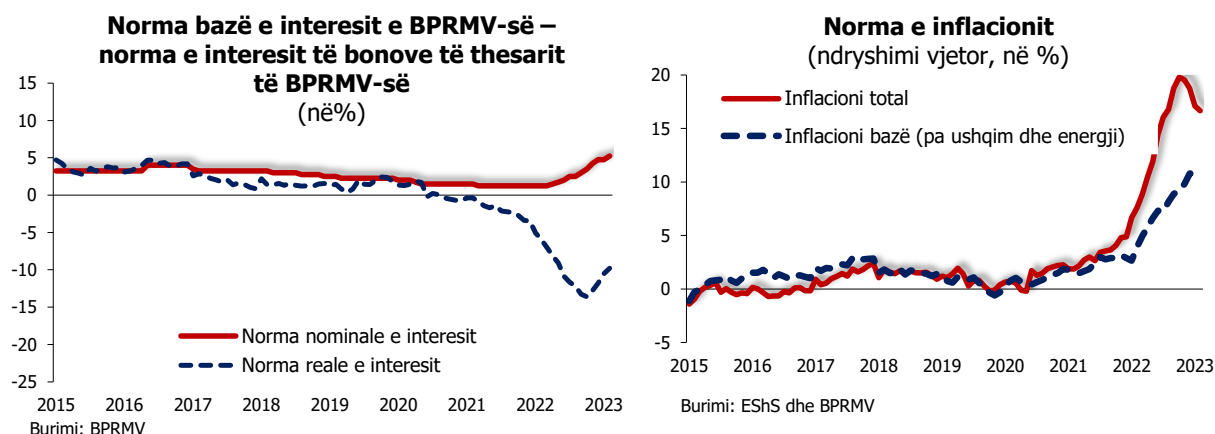
II. Politika monetare⁵²

Gjatë tremujorit të parë të vitit 2023, Banka Popullore vazhdoi me shtrëngimin e politikës monetare, e cila filloi që nga fundi i vitit 2021. Kështu, nga janari deri në mars norma e interesit e bonove të thesarit u rrit në dy raste, për gjithësej 0,75 p.p., deri në nivelin prej 5,5%. Gjatë marrjes së vendimeve edhe më tej përqëndrimi mbeti te lëvizjet e çmimeve. Përkatesisht, norma vjetore e inflacionit vazhdoi të ngadalësohet gjatë tremujorit të parë, ndërsa gradualisht janë duke u stabilizuar edhe pritjet inflacionare. Megjithatë edhe përkrah ngadalësimit ato edhe më tej janë në një nivel relativisht më të lartë dhe vendimet janë krijuar me qëllim të kontribuimit në stabilizimin e inflacionit dhe pritjeve inflacioniste mbi një bazë më të qëndrueshme. Gjithashtu, duke marrë parasysh strategjinë monetare të kursit stabil valutor të denarit ndaj euros, ndryshimet në politikën monetare të vendit i ndjekin edhe ndryshimet e politikës monetare në Bankën Qëndrore Europiane, të cilat gjithashtu kanë për qëllim shtrëngimin. Rezervat valutore në tremujorin e parë të vitit 2023 edhe më tutje janë në një nivel të përshtatshëm dhe mbahen në zonën e sigurt, ndërsa baza depozitare e bankave shënon një normë të qëndrueshme vjetore të rritjes. Rreziqet në ekonominë globale dhe vendase edhe më tej janë të theksuara dhe Banka Popullore do të vazhdojë me ndjekjen e tyre të kujdesshme dhe nëse është e nevojshme edhe do të veprojë

⁵² Informacione më të detajuara për masat e reja monetare mund të lexohen në faqën e internetit të Bankës Popullore: https://www.nbrm.mk/content/MPI%20publikacii/Hronologjia_na_promenite_vo_postavenosta_na_monetarnite_instrumenti_na_Narodnata%20banka.pdf

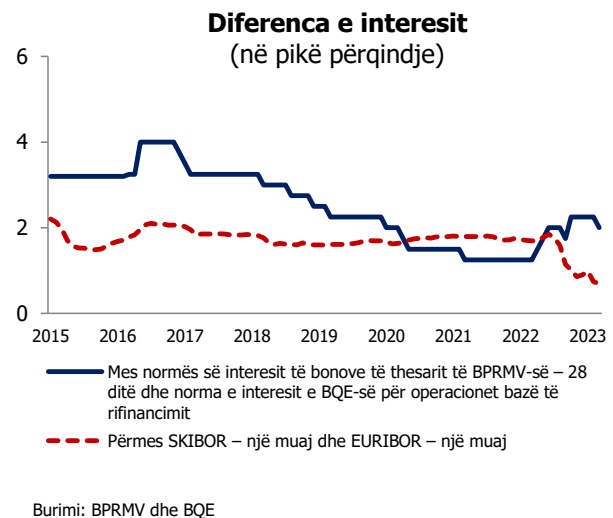
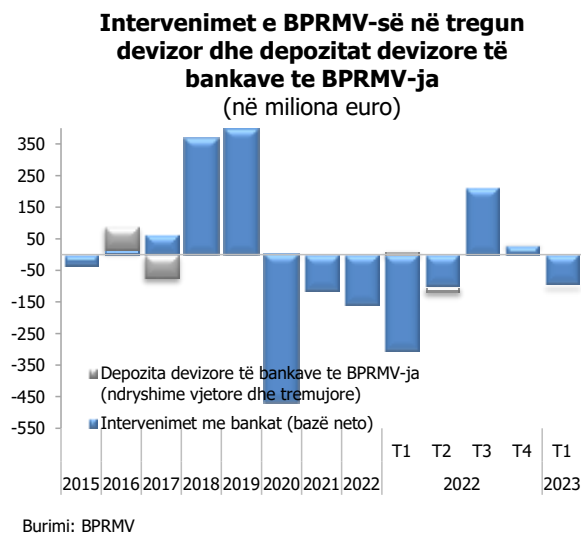
duke i përdorur të gjitha instrumentet e disponueshme, me qëllim që të ruaj stabilitetin e kursit valutor dhe qëndrueshmërinë e çmimeve në afat të mesëm.

Gjatë tremujorit të parë të vitit 2023, norma bazë e interesit – norma e interesit të bonove të thesarit të Bankës Popullore, u rrit 2 herë për total prej 0,75 p.p., me çka arriti në 5,50%. Ndryshimet në vendosjen e politikës monetare edhe më tutje udhëheqen nga inflacioni dhe pritjet e inflacionit. Ndryshimet në normën bazë të interesit u plotësuan edhe me rritje të normave të interesit të depozitave të disponueshme brenda natës dhe në shtatë ditë, për total prej 0,75 p.p., përkatësisht deri në nivelin prej 3,40% dhe 3,45%, përkatësisht, deri në mars të vitit 2023. Shuma e ofruar e bonove të thesarit mbeti e pandryshuar me 10.000 milionë denarë, ndërsa vazhdoi edhe zbatimi i ndryshimeve të instrumentit të rezervës së detyruar, nëpërmjet të cilit u inkurajua kreditimi i projekteve të lidhura me prodhimtarinë vendase të energjisë elektrike nga burimet ripërtëritëse.

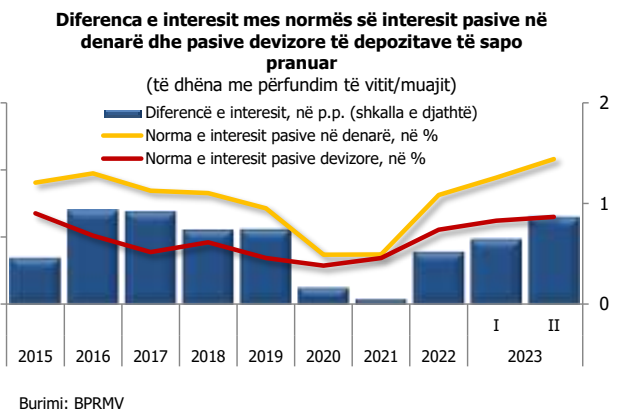
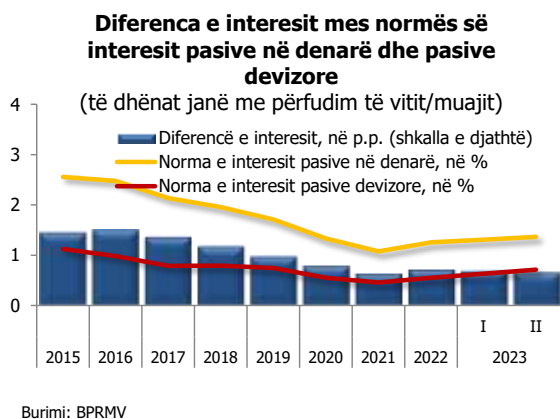
Vlerësimet e arritjeve të treguesve bazë makroekonomik në ekonominë vendase⁵³ treguan se të njëjtat, në pjesë më të madhe, janë në kuadër të projektimit të fundit të tetorit, por rreziqet edhe më tej qëndrojnë. Në aktivitetin ekonomik të brendshëm, në tremujorin e katërt të vitit 2022 rritje reale e PBB-së ngadalësoi, ku mesatarisht, për tërë 2022, ekonomia shënon rritje reale prej 2,1%, që është shumë e afërt me pritjet e projektimit të tetorit. Të dhënat me frekuencë të lartë të tremujorit të parë të vitit 2023 treguan një rritje reale të qëndrueshme vjetore të qarkullimit në tregtinë totale, si dhe lëvizje më të moderuara negative në prodhimtarinë industriale. Norma vjetore e inflacionit ngadalësohet dhe në shkurt të 2023 shënoi 16,7%. Ngadalësimi i normës vjetore të inflacionit është kushtëzuar nga rritja e ngadalësuar e çmimeve të energjisë dhe komponentës bazë të inflacionit, gjatë një stabilizimi të caktuar të komponentës ushqimore dhe pritjeve të inflacionit. Rreziqet ndaj normës së projektuar të inflacionit për 2023 kryesisht janë të ekuilibruara. Megjithatë edhe më tej është theksuar pasiguria e lartë e lëvizjes së çmimeve botërore të produkteve primare në periudhën e ardhshme, gjatë efekteve të pasigurta ekonomike nga lufta në Ukrainë. Duka marrë parasysh lidhshmërinë e monedhës tonë me euron, gjatë vendosjes së politikës monetare ndikojnë edhe ndryshimet në politikën monetare të Bankës Qëndrore Europiane, e cila gjatë tremujorit të parë të 2023 gjithashtu vazhdoi me rritjen e normave bazë të interesit. Pasiguria dhe rreziqet e pranishme, veçanërisht lidhur me inflacionin dhe nevojën e ankorimit të pritjeve inflacionare të normave të interesit në eurozonë, referuan në nevojën e shtrëngimit të mëtejshëm të politikës monetare, pra të udhëheqjes së politikave të kujdesshme të brendshme. Rezervat valutore mbahen në zonën e sigurtë dhe në linjë me projektimin, ndërsa niveli i tyre i plotëson kërkesat për përshtatshmëri në pajtim me standardet ndërkombëtare. Lëvizjet në tregun e brendshëm valutor nga fillimi i vitit janë të qëndrueshme, ku Banka Popullore koh pas kohe ishte e pranishme në tregun valutor. Nga aspekti i lëvizjeve të depozitave totale dhe kreditëve totale deri në shkurt, aktiviteti kreditor ngadalësohet, ndërsa rritja të depozitave përshpejtohet, lidhur me pritjet e projektimit të tetorit.

⁵³I referohet informacionit të disponueshëm gjatë tremujorit të parë të vitit 2023, i cili është marrë parasysh gjatë marrjes së vendimeve për përcaktimin monetar në atë periudhë..

Në tremujorin e parë të 2023, BQE-ja e rriti normën bazë të interesit për 1,0 p.p. dhe arriti nivel prej 3,5%. Prandaj, diferenca mes normës bazë të interesit të Bankës Popullore dhe normës bazë të interesit të BQE-së në fundit të marsit 2023 shënonte 2,0 p.p. dhe u zvogëlua për 0,25 p.p. krahasuar me tremujorin e kaluar. Lidhur me normat e interesit të tregjeve indikuese të 1m EURIBOR dhe të 1m SKIBOR, diferenca mes tyre u zvogëlua për 0,2 p.p. në fund të tremujorit të parë të 2023, krahasuar me tremujorin e kaluar.

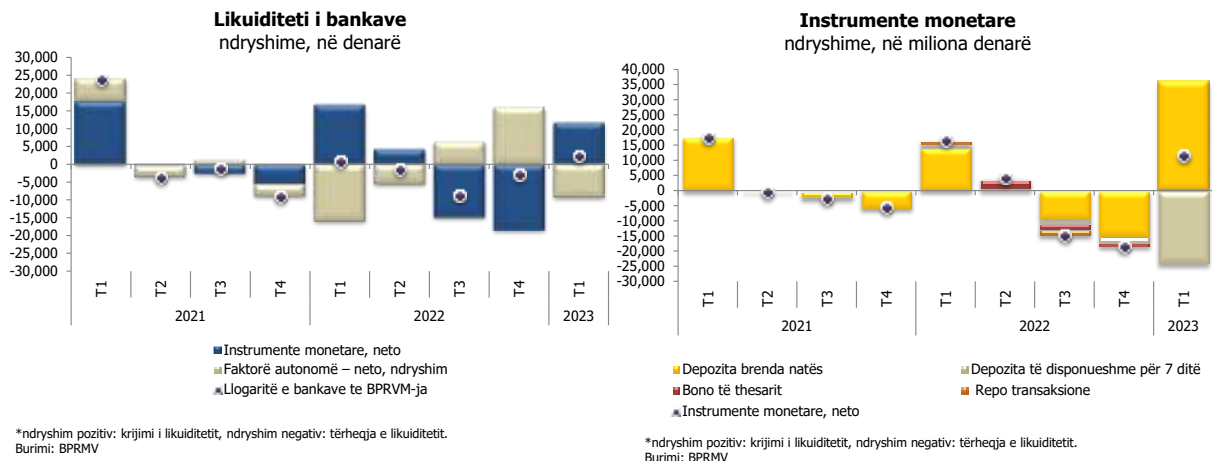
Në ekonominë e vendit, te normat e interesit të depozitave totale (në denari dhe në valutë të huaj) në shkurt të 2023, normat e interesit të depozitave në denarë dhe në valutë të huaj janë më të larta për 0,1 p.p. krahasuar me dhjetorin e 2022, pra shënojnë 1,4% dhe 0,7%, përkatësisht. Njëkohësisht, diferenca e interesit mbeti e pandryshuar në krahasim me fundin e vitit 2022 dhe shënonte 0,7 p.p.. Te depozitët totale të sapo pranuar⁵⁴, diferenca e interesit në shkurt u rrit krahasuar me fundin e vitit 2022 dhe shënonte 0,9 p.p., i nxitur nga rritja më e theksuar normat e interesit në denar nga ato të valutave të huaja, krahasuar me dhjetorin e 2022.

⁵⁴Lidhur me normat e interesit të kredive të sapo pranuar duhet të kemi parasysh se për ato këto janë lëvizje të ndryshueshme karakteristike. Ndryshueshmëria e normave të interesit të kredive të sapo pranuar vjen nga fakti se ato janë të kushtëzuara nga vëllimi i kredive të sapo pranuar (të cilat nga muaji në muaj mund të ndryshojnë) dhe nga norma e tyre e interesit.

2.1. Likuiditeti i bankave

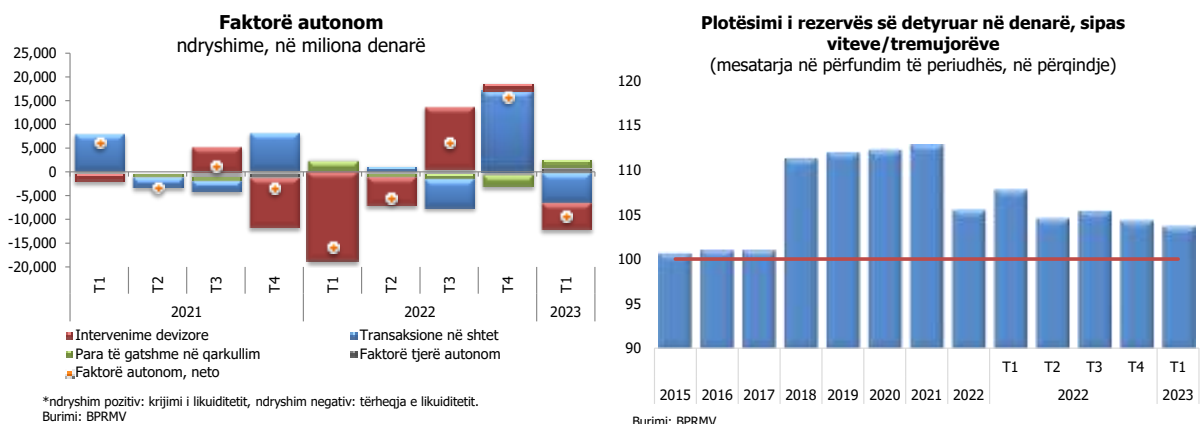
Në tremujorin e parë të 2023, likuiditeti i denarëve të bankave shënoi një rritje të vogël, që më së shumti vjen nga ndryshimi i instrumenteve monetare, ndërsa ndryshimi i faktorëve autonomë ndikoi në drejtim të tërheqjes së likuiditetit.

Nga aspekti i ndryshimit të instrumenteve monetare, investimet e bankave në depozitat e disponueshme (brenda natës dhe në shtatë ditë) u zvogëluan për total 12.216 milionë denarë dhe krijuan likuiditet në sistemin bankar. Njëkohësisht, likuiditeti i krijuar tërësisht vjen nga depozitat brenda nate te Banka Popullore, të cilat u zvogëluan për 36.030 milionë denarë në tremujorin e parë, ndërsa vendosjet e bankave në depozita në shtatë ditë u rritën për 23.814 milionë denarë dhe ndikuan në uljen e likuiditetit. Gjendja e instrumentit bazë – bonove të thesarit të BPRMV-së, në fund të tremujorit të parë shënonte 10.000 milionë denarë dhe shënoi një ndryshim të vogël në rritje (për 527 milionë denarë) krahasuar me fundin e tremujorit të kaluar.

Interesi i bankave për vendosjen e mjeteve të tyre valutore në depozit valutor te Banka Popullore u zvogëlua për rreth 4,5 milionë euro gjatë tremujorit të parë të 2023. Përkatësisht, ky instrument i udhëheqjes me likuiditetin valutor të bankave përsëri u aktivizua në gjysmën e dytë të 2020, në kushte të pasigurisë së rritur në tregjet ndërkombëtare, me çka ju jep mundësi bankave në vend, një pjesë të mjeteve të tyre valutore ti vendosin në instrumente afatshkurtëra dhe të sigurta në bankën qendrore.

Faktorët autonomë në bazë neto në tremujorin e parë të 2023 kontribuan në tërheqjen e likuiditetit në sistemin bankar për 9.210 milionë denarë. Ndryshimi i tillë në pjesë më të madhe është rezultat i transaksioneve të shtetit dhe të intervencave valutore të Bankës Popullore, ndërsa paratë e gatshme në qarkullim ndikuan në kahje të krijimit të likuiditetit.

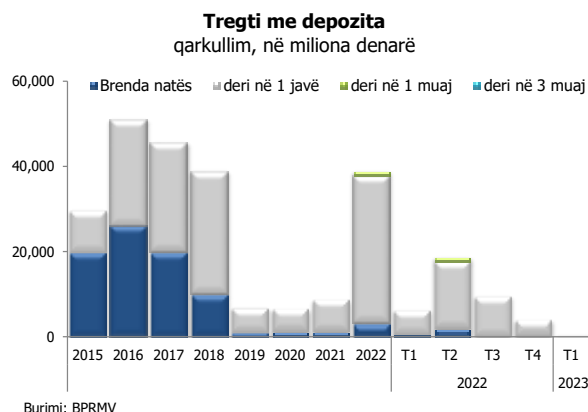
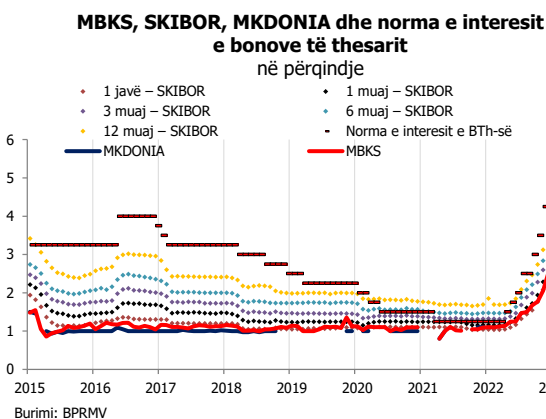
Në tremujorin e parë të 2023 bankat në llogaritë e Bankës Popullore edhe më tutje kishin më shumë fonde të ndara nga shuma e përcaktuar e rezervës së detyruar në denarë, mesatarisht për rreth 3,6%.

III. Lëvizjet e tregjeve financiare

Norma e interesit e tregut ndërbankar të depozitëve në tremujorin e parë të 2023 u rrit në nivel tremujor për 0,7 p.p. dhe mesatarisht shënonte 2,9%, në kushte të normës së rritur të interesit të Bankës Popullore. Gjithashtu, të gjitha kuotacionet mesatare SKIBOR shënuan një lëvizje ngritëse. Në tregun primar të letrave shtetërore me vlerë, emisionet e reja në pjesë më të madhe ishin me afatizim më të gjatë, ndërsa në tregun sekondar të letrave me vlerë tregtoheshte vetëm me repo transaksione në shumë të vogël. Në bursën e Maqedonisë, qarkullimi i bursës shënoi rënie për 58,8% krahasuar me tremujorin e kaluar, ndërsa vlera e MBI-10 shënoi rritje tremujore për 3,4%. Në bursat rajonale, treguesit shënuan rritje të ngadalësuar, mesatarisht prej 4,5% në bazë tremujore. Në tregjet financiare ndërkombëtare, indekset e luhatshmërisë së tregjeve të obligacioneve dhe aksioneve, pra indekset MOVE dhe VIKS shënojnë ulje të vogël që tregojnë uljen e pasigurisë dhe luhatshmërisë të tregjeve. Diferencat mes hyrjeve të eurobondeve maqedonase dhe gjermane janë shtrënguar krahasuar me tremujorin e kaluar, gjatë rritjes së hyrjeve të obliguesit shtetëror gjerman dhe rënie të moderuar të hyrjet e eurobondeve maqedonase.

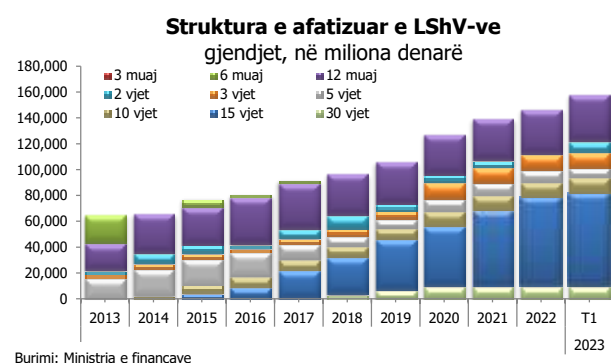
3.1. Tregu ndërbanka me depozita të pasiguruara

Në tremujorin e parë të 2023, norma mesatare e interesit të tregut ndërbankar të depozitave (MBKC) u rrit për 0,7 p.p. krahasuar me tremujorin e kaluar dhe shënonte 2,9%, në kushte të normës së interesit bazë të rritur të Bankës Popullore për 0,75 p.p. (deri në nivel prej 5.50%). Tregëtimi me tregun ndërbankar të depozitave shënoi rënie në tremujorin e parë dhe shënoi 691 milionë denarë (4.158 milionë denarë në tremujorin e kaluar), në pjesë më të madhe si rezultat i rënies së transaksioneve me afatizim deri në shtat ditë, ndërsa në pjesë më të vogël edhe në rënien e transaksioneve brenda natës, ndërsa të transaksionet deri një muaj shënohet rritje e vogël. Në bazë tremujore, të gjitha kuotacionet mesatare SKIBOR shënuan zhvendosje në rritje e cila arriti deri 0,9 p.p.

3.2. Tregu i letrave shtetërore me vlerë

Gjendja e letrave shtetërore me vlerë të emetuara të tregut primar në tremujorin e parë të 2023, shënon rritje për 11.633 milionë denarë ose 7,6% në bazë tremujore dhe shënonte 164.955 milionë denarë. Duke analizuar nga aspekti i strukturës së letrave shtetërore me vlerë, obliguesit shtetërore edhe më tej janë kategoria dominante në gjendjen e totalit të letrave shtetërore me vlerë të emetuara në tregun primar, me pjesëmarrje prej 77,7%. Për më tepër, obligacionet shtetërore pesëmbëdhjetë vjeçare edhe më tutje kanë pjesëmarrje më të lartë të pjesëmarrjes në strukturën e afatizuar të letrave shtetërore me vlerë (43,9%), që është në pajtim me udhëzimet e strategjisë fiskale të Ministrisë së Financave për emetimin e obligacioneve shtetërore me afatizime më të gjata, për qëllim të optimizimit të shlyerjes së borxhit dhe uljen e rrezikut të rifinancimit.⁵⁵ Në tremujorin e parë rritet pjesëmarrja e obligacioneve shtetërore dyvjeçare dhe bonot shtetërore gjashtëmujore (për 4,6 p.p. dhe 0,3 p.p., përkatësisht), gjatë rënies tremujore të pjesëmarrjes të të gjitha letrat shtetërore me vlerë të mbetura. Nga aspekti i strukturës valutoe, letrat shtetërore me vlerë nga vlera në valutë vendase pa klauzolë valutoe edhe më tutje e ruajtën pjesëmarrjen e tyre dominante, duke përfshirë 66,5% të totalit të letrave shtetërore me vlerë (63,4% në tremujorin e kaluar). Nga aspekti i strukturës së pronësisë, bankat në këtë tremujor e rritën pjesëmarrjen e tyre prej 32,9% në 34,9%, në llogari të pjesëmarrjes së zvogëluar të investitorëve tjerë (65,1%). Në kuadër të investitorëve tjerë edhe më tej më të përfshirë janë fondet pensionale (me pjesëmarrje prej 45,7%).

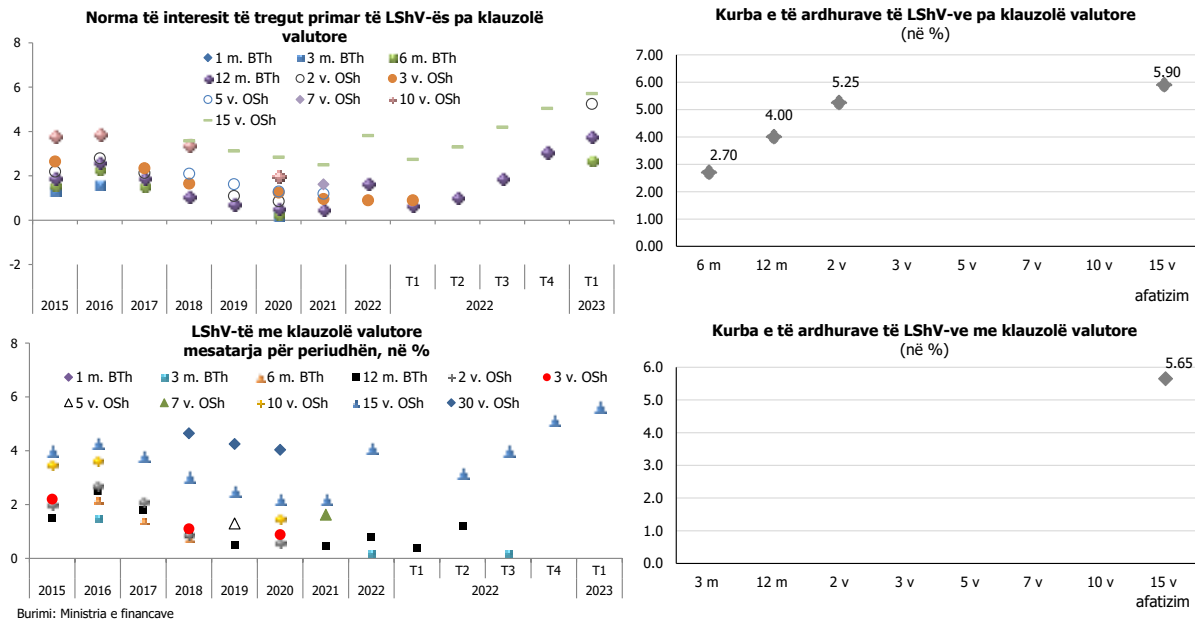

Gjatë tremujorit të parë të vitit 2023, normat e interesit të letrave shtetërore me vlerë, të përcaktuara nga Ministria e Financave, shënuan ndryshime në rritje. Kështu në tregun primar u emetuan bono shtetërore gjashtë mujore dhe dymbëdhjetë mujore pa klauzolë valutoe me normë të interesit mesatare të ponderuara mesatare prej 2,7 dhe 3,8% (3,1% në tremujorin e kaluar për bonot shtetërore dymbëdhjetë mujore pa klauzolë valutoe, ndërsa bonot shtetërore gjashtëmujore pa klauzolë valutoe, për herë të fundit janë emetuar në tremujorin e dytë të vitit 2020 me normë të interesit prej 0,3%). Gjatë tremujorit u emetuan edhe obligacione shtetërore pesëmbëdhjetë vjeçare pa dhe me klauzolë valutoe e norma të interesit mesatare të ponderuara prej 5,7% dhe 5,65%, përkatësisht (5,0% dhe 5,2% në tremujorin e kaluar, përkatësisht). Gjithashtu, pas një periudhe kohore më të gjatë, në tremujorin e parë

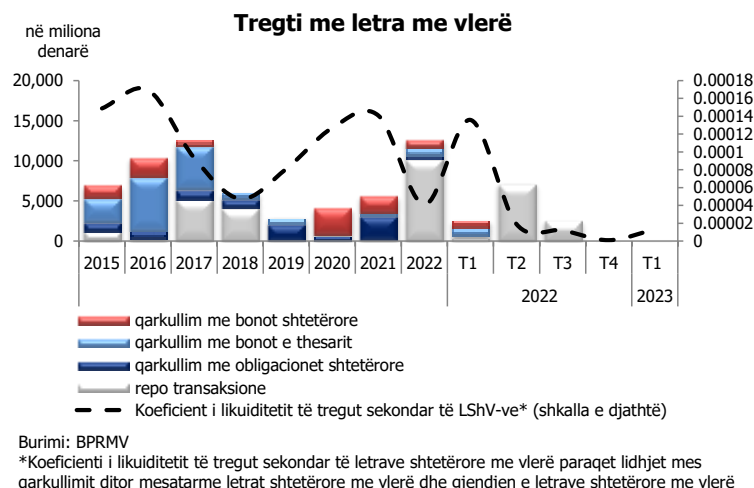
⁵⁵ Strategjia fiskale e rishikuar për 2023-2025 (me pamje deri më 2027), Ministria e Financave, dhjetor 2022.

të 2023 u emetuan obligacione shtetërore dy vjeçare pa klauzolë valutore me normë të interesit prej 5,25% (për herë të fundit janë emetuar në tremujorin e katërt të vitit 2020 me normë të interesit prej 0,9%).

Tregtimi me letra me vlerë në tregun sekondar, në tremujorin e parë të 2023 kishte pak rritje dhe shënotte 135 milionë denarë (8 milionë denarë në tremujorin e kaluar), ku në këtë segment të tregut u kontraktuan vetëm repo transaksione me letra shtetërore me vlerë me afat prej një jave (me normë të interesit repo prej 3,5%). Ndryshimet e tilla referojnë në një rritje të vogël të tregtimit me tregun sekondar të letrave me vlerë, e ndjekur edhe nëpërmjet koeficientit të likuiditetit⁵⁶.

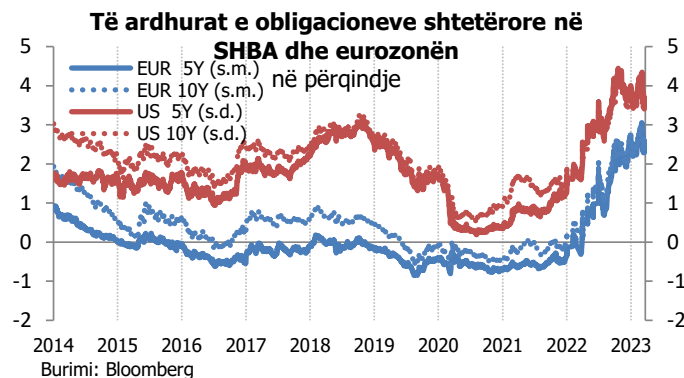
Në tregjet financiare në eurozonën në tremujorin e parë të 2023, hyrjet e letrave dhjetëvjeçare shtetërore me vlerë⁵⁷ mesatarisht shënojnë rreth 2,6% (2,4% në tremujorin e kaluar), ndërsa hyrjet e obligacioneve shtetërore dhjetëvjeçare amerikane⁵⁸ shënojnë 3,6% (3,8% në tremujorin e kaluar), në

⁵⁶Koeficienti i likuiditetit të tregut sekondar paraqet lidhjen mes qarkullimit ditor mesatar dhe gjendjes së letrave shtetërore me vlerë.

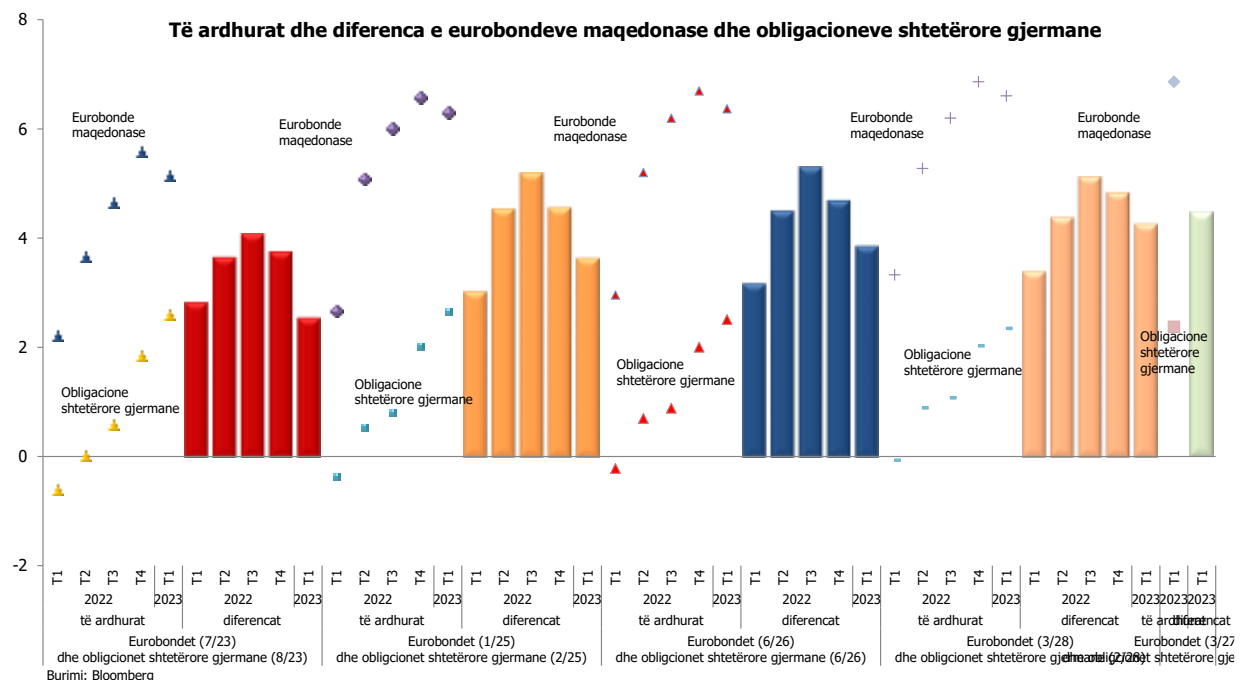
⁵⁷Bëhet fjalë për obligacionet shtetërore gjenerike që rrjedhin nga kurbat e hyrjes së obligacioneve shtetërore të Gjermanisë dhe Francës.

⁵⁸Bëhet fjalë për hyrjet e gjeneruara nga kurba e hyrjes së obligacioneve shtetërore të SHBA-së.

kushte të rritjes së mëtejshme të normave të interest nga ana e FED-it dhe BQE-së si përgjigje të presioneve inflacioniste në rritje, si dhe gjatë rreziqeve të theksuara gjeopolitike.

Hyrjet e eurobondeve maqedonase⁵⁹ në tremujorin e parë të 2023 shënuan rënie, ndërsa njëkohësisht shënohet rritje e hyrjeve të obligacionet shtetërore gjermane. Kjo solli në shtrëngimin e diferencave, të cilat mesatarisht ishin 2,5 p.p., 3,6 p.p., 3,9 p.p. dhe 4,3 p.p., përkatësisht. Gjatë marsit të vitit 2023, u botua eurobondi i nëntë me shumë prej 500 milionë euro sipas interesit të kuponit prej 6,96% dhe afat të maturimit prej 4 viteve. Diferenca e këtij eurobondit më të ri shënon 4,5 p.p.

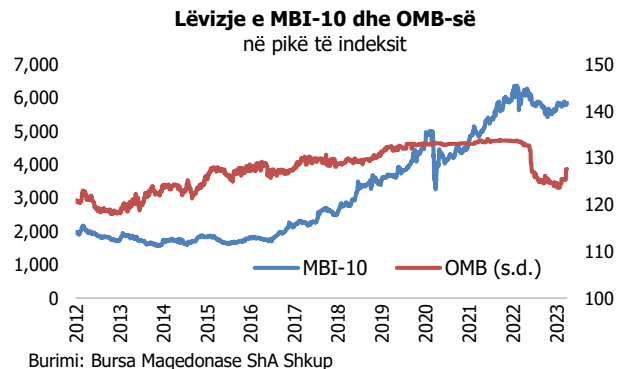
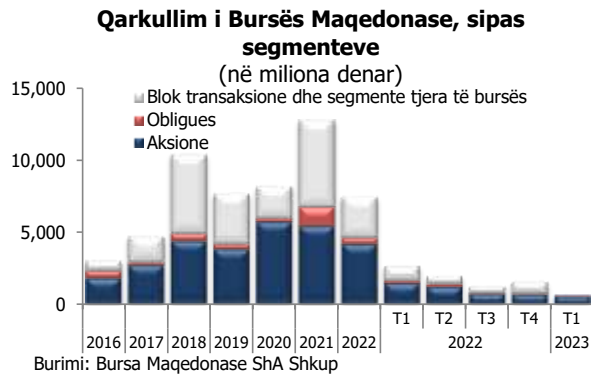

3.3. Bursat

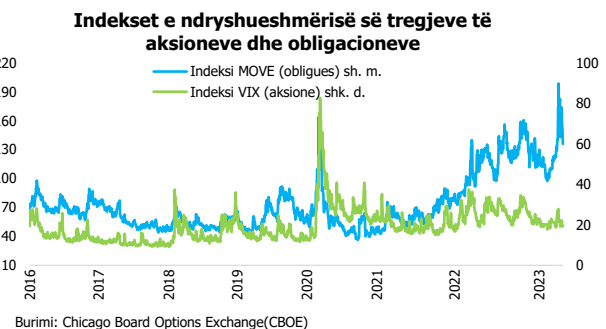
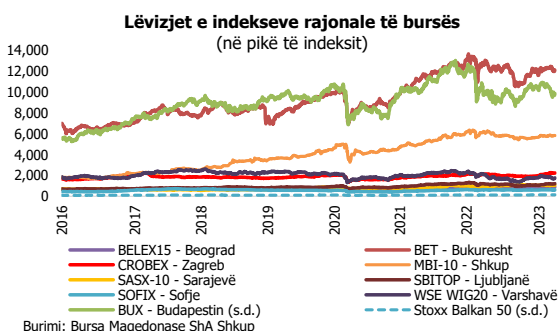
Në tremujorin e parë të 2023, vlera e indeksit të bursës maqedonase për aksione MBI-10 u rrit për 3,4% (rritje 1,2% në tremujorin e kaluar) dhe arriti 5.843 pikë të indeksit. Qarkullimi total i bursës shënoi rënie tremujore prej 58,8% (rritje prej 27% në tremujorin e kaluar), si rezultat i qarkullimi të

⁵⁹ Bëhet fjalë për eurobondet maqedonase të botuara në korrik 2016, në janar 2018, në qershor 2020 dhe mars 2021. Eurobondet janë të emetuara në shumë nominale prej 450 milionë eurove, 500 milionë eurove, 700 milionë eurove dhe 700 milionë eurove përkatësisht, me afat të maturimit prej 7, 7, 6 dhe 7 vjet, përkatësisht edhe norma të interest prej 5,625%, 2,75%, 3,675% dhe 1,625%, përkatësisht.

zvogëluar në bazë të blok transaksioneve, aksione dhe obligacione. Vlera e indeksit të obliguesëve (OMB) gjatë tremujorit u rrit për 3 poena të indeksit dhe shënon 128 poena të indeksit.

Në tremujorin e parë të 2023, indekset e bursës nga rajoni shënuan rritje të ngadalësuar të tremujorit, i cili mesatarisht shënonte 4,5% (rritje prej 9,2% në tremujorin e kaluar). Rritja e ngadalësuar u regjistrua te shumica e indekseve të bursave të rajonit, ndërsa te indeksi hungarez dhe polonez është shënuar një rënie e vogël. Gjithashtu, tregusit e ndryshueshmërisë të tregjeve të obligacioneve dhe aksioneve, pra indekset e MOBE dhe VIKS⁶⁰ në bazë ditore, shënuan ndryshim në rënie, pra indeksi MOBE shënoi rënie të moderuar mesatare prej 6,7% (pas rritjes prej 2,1% në tremujorin e kaluar), ndërsa indeksi VIKS shënoi rënie mesatare prej 18,2% (pas rritjes prej 1,5% në tremujorin e kaluar). Lëvizjet e dy treguesëve shikuar së bashku, tregojnë në një rënie të moderuar të pasigurisë dhe luhatshmërisë së tregjeve globale të kapitalit.

IV. Agregatat monetarë dhe kreditorë

Tremujori i parë i vitit karakterizohet me uljen e rritjes së agregatit më të gjërë monetar M4, si rezultat i faktorëve sezonal. Nga pikëpamja strukturore, rënia më e madhe vërehet te paratë depozitare (në vëllim më të madh te sektori korporativ), pastaj te paratë e gatshme në qarkullim dhe në depozitat me afat të shkurtër, gjatë rritjes së mëtejshme të depozitave afatgjata. Shtrëngimi i politikës monetare dhe bazës së zvogëluar depozitare kushtëzoi ngadalësim edhe të aktivitetit kreditor, e cila në tremujorin e parë stangoi. Arritja, në pikëpamje të sektoreve, vjen nga aktiviteti i zvogëluar kreditor te sektori korporativ, gjatë rritjes së kredive të shtëpive. Rezultatet e fituara nga Anketa e aktivitetit kreditor në

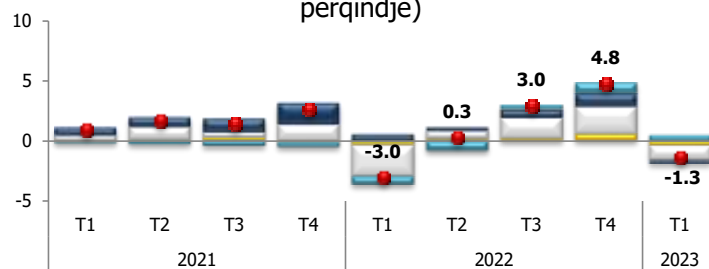
⁶⁰ Indeksi MOBE (Merrill Lynch Option Volatility Estimate) e tregon paqëndrueshmërinë e prejardhjes (ose të nënkuptuar) së tregjeve amerikane të letrave shtetërore me vlerë. Indeksi VIKS (Volatility Index) është ndërtuar në bazë të prejardhjes së paqëndrueshmërisë së opsioneve të indeksit S&P 500. Investitorët i përdorin të dy indekset si tregues të kushteve dhe pritjeve në lidhje me paqëndrueshmërinë e tregjeve financiare. Rënia e indekseve tregon rënie të paqëndrueshmërisë.

tremujorin e parë të 2023, në përgjithsi referojnë një shtrëngim neto të kushteve të përgjithshme të kredisë dhe atë për më pak për ndërmarrjet krahasuar me tremujorin e fundit, ndërsa për shtëpitë thuajse identike me anketën e fundit, me një rënie neto të kërkesës kreditore të kredive totale të ndërmarrjet.

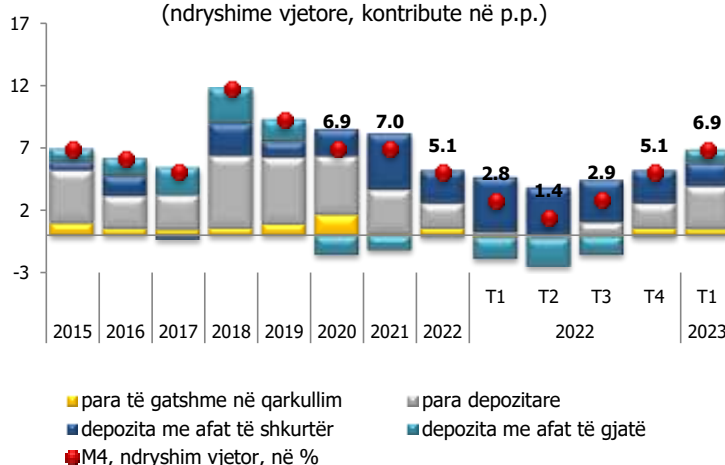
4.1. Agregatët monetarë

Gjatë tremujorit të parë të 2023, oferta më e gjërë monetare M4 shënoi një rënie prej 1,3%, që paraqet një lëvizje të zakonshme për këtë periudhë të vitit nën ndikim të faktorëve sezonal. Nga **aspekti i strukturës**, rënia kryesisht vjen nga komponenta më likuide e ofertës monetare, pra nga rënie e parave depozitare (me kontribut prej 1,2 p.p.), gjatë rënies së parave të gatshme në qarkullim dhe depozitave me afat të shkurtër (me kontribut prej 0,4 p.p. dhe 0,2 p.p., përkatësisht), ndërsa te depozitat afatgjata vërehet rritje e mëtijshme (kontribut pozitiv prej 0,5 p.p.). Lidhur me **strukturën valutore**, vazhdojnë zhvendosjet pozitive te depozitat në denarë (pa para depozitare) të cilat shënojnë një rritje të vogël tremujore, gjatë mos ndryshimit të depozitave devizore. Njëkohësisht, pjesëmarrja e depozitave devizore në M4 në fund të tremujorit të parë shënon 40,5%, që është për 0,5 p.p. më shumë krahasuar me fundin e tremujorit të fundit. Në bazë vjetore, rritje e agregatit monetarë M4 edhe më tutje përshpejtohet dhe në fund të tremujorit të parë të vitit 2023 arriti 6,9% (5,1% në fund të tremujorit të kaluar).

Oferta monetare M4, struktura
(ndryshime tremujore, kontribute në pikë përqindje)

(ndryshime vjetore, kontribute në p.p.)

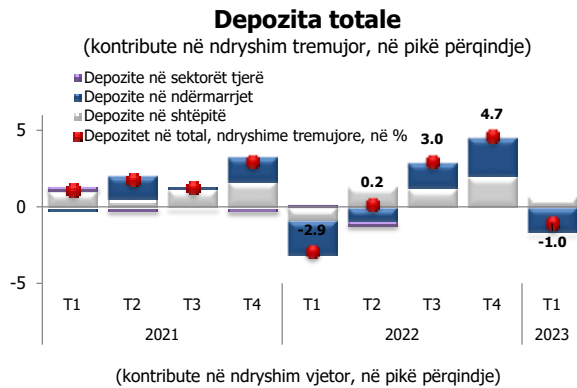

Burimi: BPRMV

Depozitat totale në sistemin financiar⁶¹, në tremujorin e parë të vitit 2023 shënuan rënie prej 1,0% në bazë tremujore (rritje tremujore prej 4,7 në tremujorin e kaluar). Nga **aspekti sektorial**, rënia

⁶¹ Të dhënat i referohen depozitave të sektorit joshitetor në bankat dhe kursimoret, mjetet e institucioneve tjera financiare të llogarive të BPRMV-ja dhe mjetet e njësive të vetëqeverisjes lokale të llogarive të BPRMV-ja. Të dhënat korrespondojnë me ndryshimet metodologjike të BPRMV-së nga qershori 2018. Më shumë informacione për ndryshimet metodologjike mund të gjinden në lidhjen vijuese: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspj.

e depozitave në tërësi vjen nga rënia e depozitave të ndërmarrjeve dhe sektoreve tjera, gjatë rritjes së vogël të shtëpive. Nga **aspekti valutor**, rënie shënohet te depozitat në denarë (me para depozitare të përfshira) për 1,0%, ndërsa depozitat devizore mbeten të pandryshuara. Nga aspekti i **afatizimit**, rënie shënohet të depozitat me afat të shkurtër, ndërsa depozitat afatgjate rriten. **Në bazë vjetore**, rritja e depozitave total arriti 6,9% (rritje prej 4,9% në fund të tremujorit të kaluar).

	2021				2022				2023
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1
ndryshime tremujore, në %									
depozita totale	1.1	1.8	1.3	3.0	-2.9	0.2	3.0	4.7	-1.0
kontribut në ndryshimin tremujor të depozitave totale në p.p.									
Para depozitare	0.5	1.2	0.5	1.5	-2.8	0.7	1.9	2.5	-1.3
Depozita në denarë	-0.2	-0.7	-0.6	-1.2	-1.0	-0.9	0.3	0.7	0.3
Depozita devizore	0.8	1.3	1.4	2.8	0.9	0.3	0.9	1.5	0.0
Depozita me afat të shkurtër	0.7	0.9	1.2	1.9	0.6	0.3	0.7	1.2	-0.2
Depozita me afat të gjatë	-0.1	-0.3	-0.4	-0.4	-0.7	-0.9	0.4	1.0	0.5
Shtëpitë	1.1	0.5	1.2	1.7	-0.9	1.4	1.2	2.0	0.7
Ndërmarrjet	-0.3	1.5	0.2	1.6	-2.2	-0.9	1.7	2.5	-1.7
Sektorët tjerë	0.3	-0.2	-0.1	-0.3	0.2	-0.3	0.1	0.1	-0.1

Burimi: BPRMV

Depozitat e shtëpive vazhduan të rriten dhe në tremujorin e parë të vitit, por me një dinamikë më të ngadaltë (normë tremujore prej 1,0% krahasuar me rritjen prej 3,1% në tremujorin e kaluar). Nga **aspekti valutor**, rritja në pjesë më të madhe erdhi nga rritja e depozitave devizore, gjatë rritjes së mëtejshme edhe të depozitave në denarë (me para të përfshira depozitare). Nga aspekti i **afatizimit strukturor**, rritje shënojnë të gjitha blloqet e afatizuara, me kontribut kyq të depozitave afatgjata, të cilat për të tretin tremujor me radhë janë komponenta që ndjeshëm kontribuon për rritjen. Përkatësisht, trendet e favorshme të depozitave në valutë vendase dhe në afat të gjatë, të pranishme në mesin e vitit 2022, referojnë në stabilizimin e pritjeve dhe forcimin e besimit në sistemin bankar, gjatë rritjes të njëkohësishme të të hyrave të këto depozite, për çka kontribuojnë edhe masat e ndërmarra monetare. Në bazë vjetore, rritja e depozitave totale të shtëpive në tremujorin e parë të vitit 2023 arriti 8,4% (5,8% në fund të tremujorit të kaluar).

Depozitat e ndërmarrjeve në tremujorin e parë të vitit 2023 shënuan rënie prej 5,8% (rritje prej 9,3% në tremujorin e kaluar), që paraqet një lëvizje të zakonshme për këtë periudhë të vitit nën ndikim të faktorëve sezonal. Nga aspekti i **strukturës valutore**, rënie shënohet edhe te depozitat në denarë (me para depozitare të përfshira) dhe te depozitat devizore. Nga aspekti i afatizimit, rënia është më e theksuar te depozitat me afat të shkurtër, me rënie më të vogël edhe të depozitat më afatgjatë. Në bazë vjetore, depozitat e ndërmarrjeve në fund të tremujorit të parë nga viti 2023 janë më të larta për 5,9%, kryesisht shkak i bazës së ulët të referencës nga viti i kaluar kur u shënuar rënie më e theksuar e efekteve të pafavorshme nga kriza energjetike (rritje prej 3,7% në fund të tremujorit të kaluar).

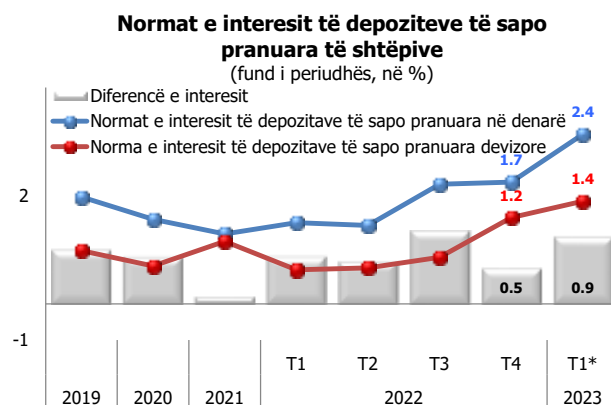
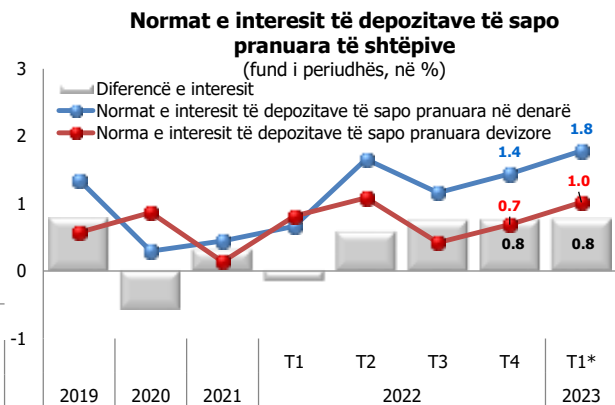
Depozita të shtëpive									
	2021				2022				2023
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1
Ndryshime tremujore, në %									
Depozitat në total të shtëpive	1.7	0.8	1.8	2.6	-1.4	2.1	1.9	3.1	1.0
kontribut në ndryshimin tremujor të depozitave totale në p.p.									
Para depozitare	0.6	0.5	0.9	0.5	-1.8	1.1	0.7	2.5	-0.2
Depozita në denarë	0.1	-0.6	-0.4	-1.3	-1.4	-0.8	0.0	0.7	0.5
Depozita devizore	1.0	0.9	1.3	3.3	1.8	1.8	1.2	-0.1	0.8
Depozita me afat të shkurtër	1.1	1.0	1.3	2.3	0.9	1.3	0.7	-0.6	0.1
Depozita me afat të gjatë	-0.1	-0.7	-0.4	-0.2	-0.4	-0.3	0.5	1.2	1.1

Burimi: BPRMV

Depozita të ndërmarrjeve									
	2021				2022				2023
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1
Ndryshime tremujore, në %									
Depozitat në total të ndërmarrjeve	-0.9	5.6	0.8	5.8	-7.8	-3.2	6.3	9.3	-5.8
kontribut në ndryshimin tremujor të depozitave totale në p.p.									
Para depozitare	-0.3	3.1	-0.4	5.1	-6.0	-0.4	4.7	3.2	-4.5
Depozita në denarë	-0.3	-0.4	-0.8	-1.4	-0.4	-0.2	1.1	0.5	0.6
Depozita devizore	-0.3	2.9	2.1	2.1	-1.4	-2.6	0.4	5.7	-1.9
Depozita me afat të shkurtër	-0.7	1.3	1.6	1.7	-0.6	-0.8	0.9	5.4	-1.1
Depozita me afat të gjatë	0.1	1.2	-0.4	-0.9	-1.1	-2.0	0.7	0.7	-0.2

Burimi: BPRMV

Analiza e hyrjeve⁶² të kursimit të ri tregon se në shkurt normat e interesit të depoziteve të sapo pranuar në denarë dhe devizore⁶³ të shtëpive shënojnë 2,4% dhe 1,4%, përkatësisht (1,7% dhe 1,2%, përkatësisht në dhjetor). Në rrethana të tilla, diferenca e interesit mes kursimit të ri në denar dhe devizor të shtëpitë në shkurt u zgjërua dhe shënon 0,9 p.p. (0,5 p.p. në tremujorin e kaluar). Te **sektori korporativ**, normat e interesit të depozitave të sapo pranuar në denarë dhe devizor në shkurt shënojnë 1,8% dhe 1,0%, përkatësisht (1,4% dhe 0,7%, përkatësisht në dhjetor). Me zhvendosjet e tilla, diferenca e interesit mes depozitave të sapo pranuar në denarë dhe devizore të ndërmarrjeve në fund të shkurtit qëndroi pothuajse në nivel të njëjtë prej 0,8 p.p.. Lidhur me depozitat totale të pranuar (denare dhe devizore), normat e interesit të depozitave të ndërmarrjeve dhe të shtëpive në shkurt shënojnë 1,8% dhe 0,9%, përkatësisht dhe të njëjtat janë më të mëdha krahasuar me dhjetorin e 2022 (1,3% dhe 0,8%, përkatësisht).

*me përfundim në shkurt
Burimi: BPRMV*me përfundim në shkurt
Burimi: BPRMV

4.2. Aktivitet kreditor

Aktiviteti kreditor i bankave në tremujorin e parë të vitit kishte stagnim. Arritjet janë në të njëjtën kahje edhe me rezultatet e **Anketës për aktivitet kreditor**. Kështu, lidhur me **kushtet e miratimit të kredive**, në tremujorin e parë të 2023, te ndërmarrjet vërehet një shtrëngim neto i kushteve të kredive të përgjithshme, më pak krahasuar me anketimin e kaluar, ndërsa te shtëpitë shtrëngim neto i kushteve të përgjithshme kreditore vazhdon me dinamizmin e njëjtë. Te ndërmarrjet vërehet një ulje e kërkesës kreditore, përkundër rritjes neto në anketimin e tremujorit të kaluar, ndërsa te sektori i shtëpive

⁶² Të dhënat e normave të interesit janë në pajtim me ndryshimet metodologjike të Bankës Popullore nga qershori 2018. Më shumë informacione mund të gjinden në lidhjen vijuese:

http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspj.

⁶³ Lidhur me normat e interesit të depozitave të sapo pranuar duhet të kemi parasysh se këto janë lëvizje të ndryshueshme karakteristike. Ndryshueshmëria e normave të interesit të depozitave të sapo pranuar vjen nga fakti që ato vijnë nga vëllimi i depozitave të sapo pranuar (të cilat nga muaji në muaj mund të ndryshojnë) dhe nga norma e tyre e interesit.

bankat në Anketën referojnë një ulje neto më të theksuar në kërkesën e kredive. Për tremujorin e dytë të 2023, bankat në sektorin korporativ presin një shtrëngim neto i kushteve kreditore, gjatë rritjes neto më të moderuar të kërkesës së kredive, ndërsa te shtëpitë pritët një lehtësim i vogël neto i kushteve kreditore, gjatë një rritje neto të kërkesës së kredive.

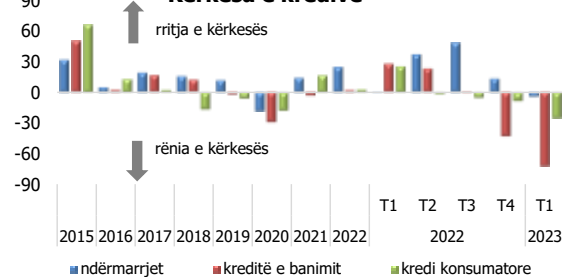
Totali i kredive në sektorin privat

	2021				2022				#	
	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2
ndryshime tremujore, në %										
Totali i kredive në sektorin privat	1.2	2.6	1.1	3.1	2.6	2.7	1.1	2.6	0.0	
Kredi në denarë	0.7	1.8	0.7	2.4	1.3	1.1	-0.2	1.2	-0.3	
Kredi në deviza	0.5	0.8	0.4	0.7	1.3	1.6	1.4	1.4	0.4	
Kredi me afat të shkurtër	0.5	0.6	-0.4	0.8	1.4	0.5	-0.1	0.5	-0.5	
Kredi me afat të gjatë	0.5	1.9	1.5	2.6	1.3	2.0	1.2	2.5	0.6	
Shtëpitë	0.8	1.4	0.9	0.8	0.8	1.3	0.8	0.7	0.6	
Ndërmarrjet	0.4	1.1	0.3	2.3	1.8	1.3	0.3	1.9	-0.6	
Burimi: BPRMV										

Kushtet e aprovimit të kredive

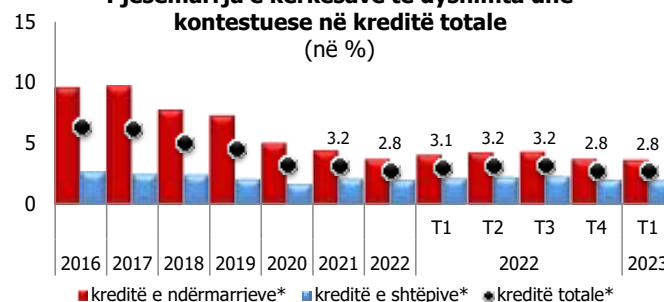
Kërkesa e kredive

Burimi: anketa e aktivitetit kreditor, BPRMV

Analiza e strukturës sektoriale të kredive shpreh një rritje në kreditë e shtëpive, ndërsa rënie të kredive të ndërmarrjeve. Nga **aspekti valutor**, rriten kreditë devizore⁶⁴, ndërsa kreditë në denarë shënojnë rënie. Lidhur me **afatizimin strukturor**, rënie shënohet edhe te kreditë afatshkurtra, ndërsa rritje të kredive afatgjata. Njëkohësisht, pjesëmarrja e **kërkesave të dyshueshme dhe të kontestueshme të kredive totale** edhe më tutje është e ulët dhe e njëjta qëndroi në nivelin prej 2,8%.

Pjesëmarrja e kërkesave të dyshimta dhe kontestuese në kreditë totale (në %)

■ kreditë e ndërmarrjeve* ■ kreditë e shtëpive* ● kreditë totale*

*Referohet pjesëmarrjes së kërkesave të dyshimta dhe kontestuese në kreditë totale të sektorit përkatës

Burimi: BPRMV

Në bazë vjetore, totali i kredive në tremujorin e parë të vitit 2023 është mi i lartë për 6,6% (9,4% në fund të tremujorit të kaluar), gjatë një dinamike të ngadalësuar të rritjes së kreditimit si te ndërmarrjet ashtu edhe te shtëpitë. Në të njëjtën kohë, pjesëmarrja në totalin e kredive në depozitat e përgjithshme është rritur dhe në tremujorin e parë shënon 85,6% (84,6% në fund të tremujorit të kaluar në vitin 2022).

⁶⁴ Të dhënat për kreditë në valutë përfshijnë edhe kreditë në denarë me klauzolë valutore.

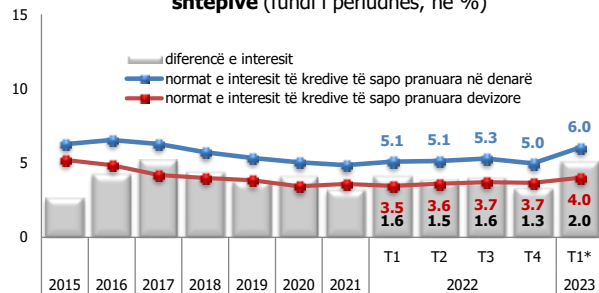
Rritja e **kreditimit në sektorin "shtëpitë"** vazhdoi edhe gjatë tremujorit të parë të 2023, por më pak se në tremujorin e kaluar. Rritja e realizuar tremujore prej 1,2% (rritje prej 1,4% në tremujorin e kaluar) thuajse i barabartë nga kreditë konsumatore dhe të banimit. Rezultatet nga **Anketa për aktivitet kreditor** për tremujorin e parë të këtij viti, të **sektori "shtëpitë"** referojnë në një ulje neto të kërkesës së totalit të kredive gjatë një shtrëngimi neto të kushteve kreditore. **Nga aspekti valutor**, rritja kryesisht vjen nga kreditë devizore, me një rritje më të vogël të kredive në denarë. Duke parë nga aspekti i **strukturës së afatizimit**, rritja kryesisht vjen nga kontributi pozitiv i kredive afatgjata, me një kontribut më të vogël të kredive me afat të shkurtër. **Në bazë vjetore**, kreditë totale të shtëpive në fund të tremujorit të parë të 2023 janë më të larta për 6,8% (7,3% në tremujorin e kaluar).

Kreditë e ndërmarrjeve

	2020				2021				2022				# #	
	T4	T1	T2	T3	T4	T1	T2	T3	T4	T1				
ndryshime tremujore, në %														
Kredi totale të ndërmarrjeve	1.0	0.8	2.3	0.6	4.9	3.7	2.8	0.7	3.9	-1.3				
kontributi i ndryshimit tremujor në kreditë totale, në p.p.														
Kredi në denarë	0.5	0.2	2.3	0.3	4.1	1.7	0.9	-1.0	2.4	-1.1				
Kredi në deviza	0.6	0.6	0.1	0.2	0.8	2.0	1.8	1.8	1.5	-0.2				
Kredi me afat të shkurtër	0.9	0.9	1.1	-0.7	1.9	2.7	0.9	-0.3	1.3	-1.4				
Kredi me afat të gjatë	0.4	-0.1	1.1	1.5	3.3	1.3	1.5	1.0	3.1	0.2				
Burimi: BPRMV														

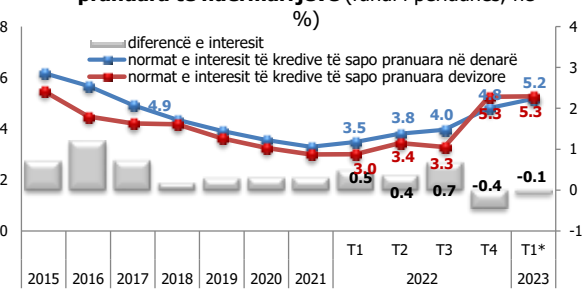
Sipas të dhënave për normat e interesit⁶⁵ të kredive të sapo pranuar⁶⁶ në shkurt, normat e interesit të kredive në denarë dhe devizore të shtëpive shënojnë 6,0% dhe 4,0%, përkatësisht (5,0% dhe 3,7%, përkatësisht në dhjetor). Në kushte të tilla, diferenca e interesit mes kreditimit të ri në denarë dhe devizor të shtëpive shënon 2,0 p.p. dhe vërehen ndryshime në rritje krahasuar me tremujorin e kaluar kur shënohte 1,3 p.p.. **Te ndërmarrjet**, normat e interesit të kredive të sapo aprovuara në denarë dhe devizore shënojnë 5,2% dhe 5,3%, përkatësisht (4,8% dhe 5,3%, përkatësisht në dhjetor), me çka diferenca e interesit mes kreditimit të ri në denar dhe devizor të ndërmarrjeve ra në 0,1 p.p.. Lidhur me kreditë totale të aprovuara në sektorin privat, në fund të shkurtit normat e interesit të kredive të shtëpive dhe ndërmarrjeve shënojnë 5,3% dhe 4,6%, përkatësisht, ndërsa 5,0% dhe 3,8%, përkatësisht në dhjetor 2022.

Normat e interesit të kredive të sapo pranuar të shtëpive (fundi i periudhës, në %)

*me përfundim në shkurt.
Burimi: BPRMV

Normat e interesit të kredive të sapo pranuar të ndërmarrjeve (fundi i periudhës, në %)

*me përfundim në shkurt.
Burimi: BPRMV

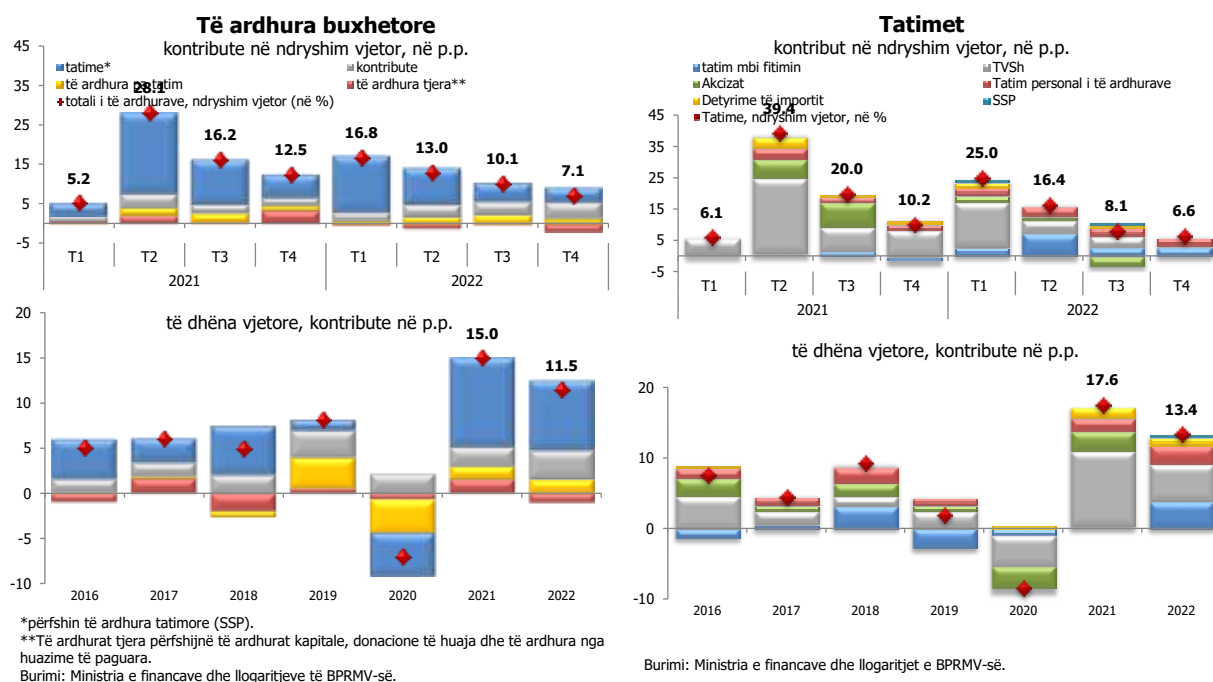
⁶⁵ Të dhënat për normat e interesit janë në pajtim me ndryshimet metodologjike të Bankës Popullore nga qershori 2018. Më shumë informacione për ndryshimet metodologjike mund të gjinden në lidhjen vijuese: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspj.

⁶⁶ Lidhur me normat e interesit të kredive të sapo pranuar duhet të kemi parasysh se për ato janë lëvizje karakteristike të ndryshueshme. Lulahshmëria e normave të interesit të kredive të sapo pranuar vjen nga fakti që ato vijnë nga vëllimi i kredive të sapo pranuar (e cila nga muaji në muaj mund të ndryshojë) dhe nga norma e tyre e interesit.

V. Financat publike

Në tremujorin e katërt të vitit 2022 vazhdoi të ngadalëson rritja e të ardhurave buxhetore, i cili shënonte 7,1% në bazë vjetore. Njëkohësisht, të shpenzimet buxhetore rritja përshpejtoi në mënyrë të konsiderueshme dhe arriti 14,9% në bazë vjetore, kryesisht si rezultat i rritjes së lartë të shpenzimeve kapitale, ndërsa më pak nga shpenzime aktuale. Në kushte të tilla u realizua një deficit më i lartë buxhet krahasuar me tremujorin e njëjtë vitin e kaluar i cili arriti 2,4% nga PBB-ja ose rreth gjysmën e deficit të realizuar në total në gjithë vitin 2022. Në periudhën janar-shkurt 2023, deficitin buxhetor shënon 0,6% nga PBB-ja, që paraqet 13,3% nga buxheti i planifikuar dhe ishte financiar përmes neto obligimit të shtetit në tregun e brendshëm të letrave me vlerë. Borxhi publik në total në fund të vitit 2022 arriti 59,7% nga PBB-ja dhe është për 0,5 p.p. më i lartë krahasuar me tremujorin e kaluar dhe për 1,3 p.p. më i ulët krahasuar me fundin e vitit 2021.

Në tremujorin e fundit të 2022, të ardhurat totale të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut⁶⁷ shënuan rritje prej 7,1% në bazë vjetore (10,1% në tremujorin e kaluar). Në kushte të rritjes së ngadalë të të ardhurave nga tatimet⁶⁸ prej 6,6% (me kontribut pozitiv prej 3,8 p.p.), pjesa më e madhe e rritjes së të ardhurave totale të buxhetit vjen nga të ardhurat e kontributeve të paguara⁶⁹ rritja vjetore e së cilës vazhdoi të shënojë rritje dhe arriti 12,7% (me kontribut pozitiv prej 4,0 p.p. Të ardhurat jotatimore ishin më të larta për 22% (me kontribut pozitiv prej 1,4 p.p.), ndërsa të ardhurat tjera⁷⁰ ishin më të ulëta për 45,5%⁷¹ në bazë vjetore që vjen nga baza e lartë referuese nga viti i kaluar.

Rritja vjetore e të ardhurave tatimore në tremujorin e katërt të 2022 (6,6%), kryesisht vjen nga arritjet e tatimeve të drejtpërdrejta (kontribut pozitiv prej 5,5 p.p.), gjatë ngadalësimit të mëtejshëm të

⁶⁷ Buxheti qendror dhe buxheti i fondeve

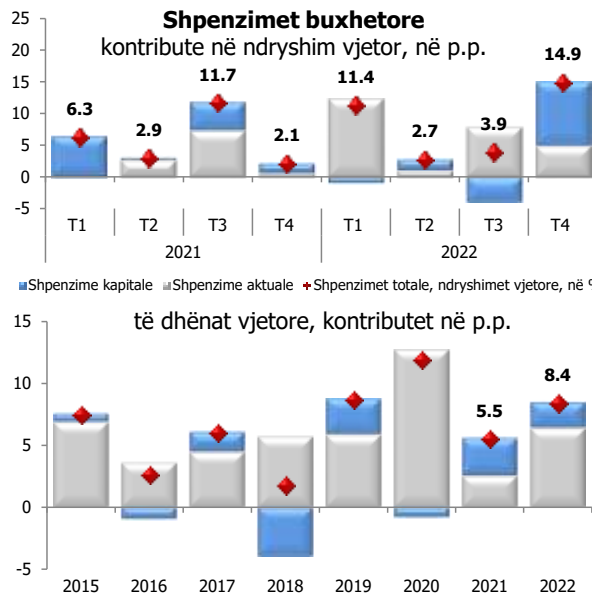
⁶⁸ I përfshin edhe llogaritë e të ardhurave personale (LIAP).

⁶⁹ Rritja e të ardhurave, pjesërisht lidhet me pagën minimale neto të zmadhuar në 18.000 denarë në mars të 2022.

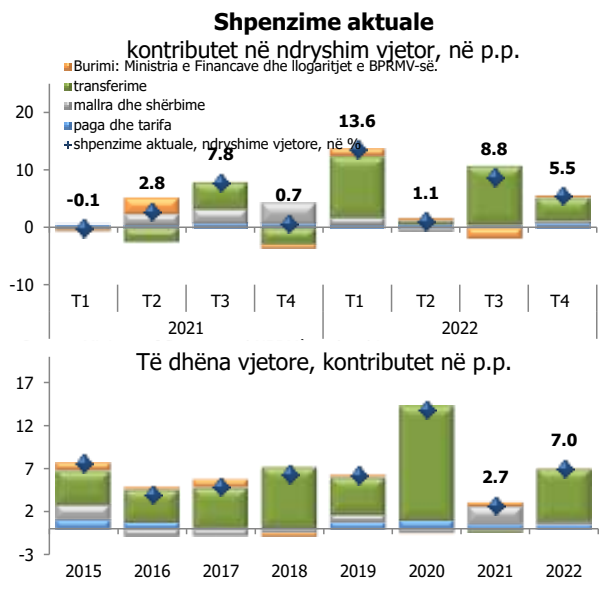
⁷⁰ Të ardhurat tjera përfshijnë të ardhura kapitale, donacione nga jashtë dhe të ardhura nga huazime të shlyera.

⁷¹ Ulja e të ardhurave tjera vjen nga rënia e donacioneve të jashtme, e cila vjen nga baza më e lartë referuese nga tremujori I njëjtë i vitit 2021 (në nëntor të vitit 2021 shteti fitoi donacion të konsiderueshëm të mallrave – vakcina kundër covid19).

rritjes dhe me atë edhe të kontributit pozitiv të tatimit mbi fitimin (kontribut prej 2,9 p.p.), gjatë kontributit pozitiv dhe nga tatimit personal i të ardhurave (2,6 p.p.).

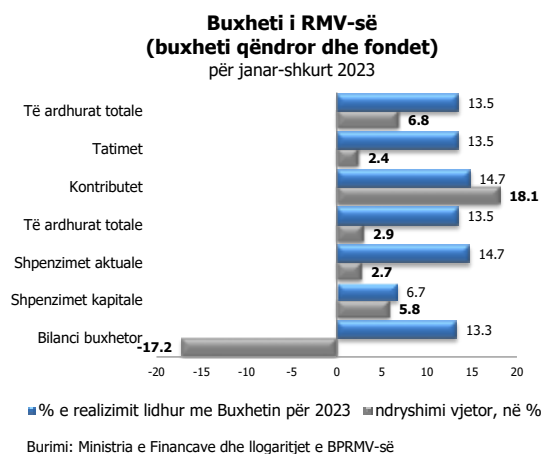

Burimi: Ministria e financave

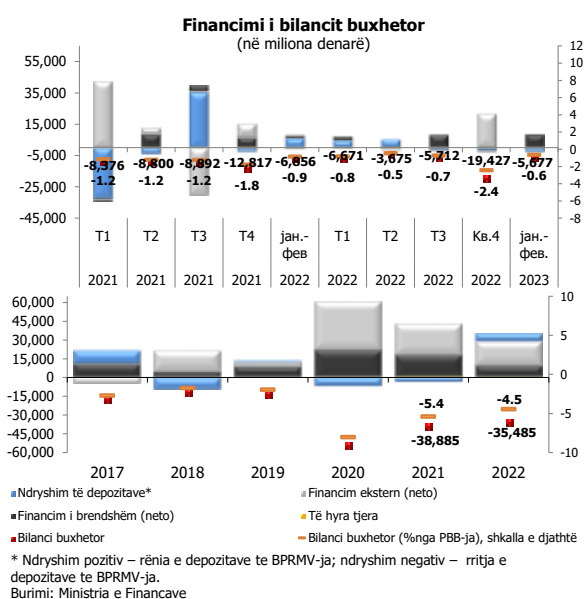

Burimi: Ministria e Financave dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Totali i të ardhurave buxhetore të realizuara në tremujorin e katërt të vitit 2022 janë më të larta për 14,9% në bazë vjetore. Nga pikëpamja strukturore, rritja e lartë e të ardhurave totale kryesisht vijnë nga shpenzimet kapitale dukshëm më të larta (me kontribut prej 10 p.p.), ndërsa më pak nga shpenzimet aktuale (me kontribut prej 4,9 p.p.). Rritja vjetore e shpenzimeve aktuale shënon 5,5% dhe në pjesë më të madhe vjen nga kategoria "transferime"⁷² me kontribut pozitiv prej 4,0 p.p., ndërsa nënkategoritë "mallra dhe shërbime" dhe "pagesa të interesit" kanë një kontribut më të vogël pozitiv (prej 0,5 p.p., 0,7 p.p. dhe 0,4 p.p., përkatësisht).

Burimi: Ministria e Financave dhe llogaritjet e BPRMV-së

⁷² Kategoria "transferime" referohet për shpenzimet e pensioneve, shpenzimet për mbrojtje sociale, shpenzimet e mbrojtjes shëndetësore dhe transferime tjera (kryesisht subvencione). Rritja e transferimeve në tremujorin e katërt të vitit 2022, kryesisht lidhet me pagesat e llojeve të ndryshme të ndihmave për qytetarët për përballim më krizën, në pajtim me Ligjin e Mbështetjes Financiare të Kategorive të Rrezikuara për Përballimin e Krizës Energjetike, si dhe rritjen e pensioneve për 6,8% në shtator 2022 në pajtim me metodologjinë e re të përshtatshmërisë. Gjithashtu, këtu përfshihen edhe pagesat e subvencioneve ndaj sektorit energjetik..

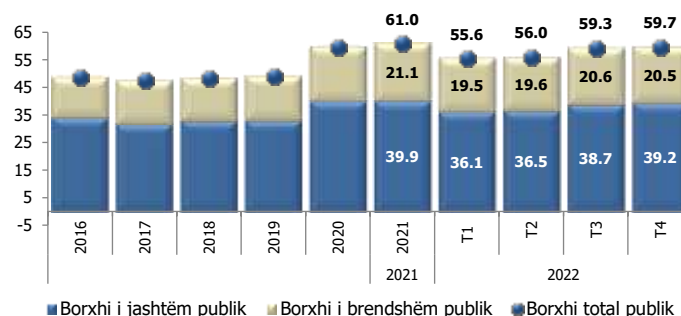
Deficiti buxhetor në tremujorin e fundit të vitit 2022 arriti 19.427 milionë denarë ose 2,4% të PBB-së, që paraqet arritje më të lartë krahasuar me periudhën e njëjtë vitin e kaluar (deficit prej 1,8% të PBB-së). Deficiti i realizuar kryesisht ishte i financuar nëpërmjet obligimit neto të tregut të huaj⁷³ dhe rritjes së depozitave të shtetit në Bankën Popullore.

Buxheti i Republikës së Maqedonisë së Veriut (Buxheti qëndror dhe buxheti i fondeve)	2022										2023									
	2022					2023					2022					2023				
	Buxhet për 2022	Ribalancë i buxhetit të 2022	Shpërndarja e I e buxhetit të 2022	Shpërndarja e II e buxhetit të 2022	T1	T2	T3	T4	Gjithsej	Buxheti për 2023	jan - shkurt 2023	T1	T2	T3	Ka. 4	jan - shkurt	Ndryshime vjetore, në %	Kontribut në ndryshim vjetor, në p.p.	Ndryshime vjetore, në %	Kontribut në ndryshim vjetor, në p.p.
Të ardhura të tatimit dhe kontribute	238,899	245,758	245,758	245,758	57,106	59,207	62,200	64,520	243,033	282,052	38,036	16.8	16.8	13.0	10.1	7.1	6.8	16.8	13.0	10.1
Давачене придоји и придонеси	210,829	221,770	221,770	221,770	52,314	53,787	55,629	58,456	220,196	250,689	34,784	18.1	16.4	13.9	9.0	8.7	7.8	18.1	16.4	13.9
Tatime*	136,458	143,173	143,173	143,173	35,013	34,713	36,002	36,839	142,567	162,600	21,802	25.0	14.3	16.4	9.3	8.1	4.8	25.0	14.3	16.4
Kontribute	74,371	78,597	78,597	78,597	17,301	19,074	19,627	21,617	77,619	88,089	12,982	6.1	2.0	9.5	3.1	10.8	3.4	6.1	2.0	9.5
Të ardhura pa tatim	19,171	17,043	17,043	17,043	3,681	4,067	4,893	4,568	17,209	19,894	2,574	12.4	0.8	26.9	1.6	33.9	2.2	12.4	0.8	26.9
Të ardhura kapitale	3,330	2,180	2,180	2,180	281	507	971	514	2,273	2,800	155	44.8	0.2	113.9	0.5	-20.9	-0.5	44.8	0.2	113.9
Donacione nga jashtë	5,570	4,765	4,765	4,765	830	946	707	982	3,365	8,669	523	-25.8	-0.6	-50.8	-1.7	22.3	0.2	-25.8	-0.6	-50.8
SHPENZIME TOTALE	272,428	288,493	288,493	288,493	67,777	62,882	67,912	83,947	278,518	324,810	43,713	11.4	11.4	2.7	2.7	3.9	14.9	11.4	11.4	2.7
Shpenzime aktuale	234,192	256,384	256,384	256,384	58,861	59,267	63,720	68,033	249,881	276,059	40,457	13.6	12.3	1.1	1.0	8.8	7.9	13.6	12.3	1.1
Shpenzime kapitale	38,236	32,109	32,109	32,109	4,916	3,615	4,192	15,914	28,637	48,751	3,256	-10.0	-0.9	-40.1	1.7	-38.2	-4.0	-10.0	-0.9	-40.1
DEFICIT / SUFICIT BUXHETOR	-33,529	-42,736	-42,736	-42,736	-6,671	-3,675	-5,712	-19,427	-35,485	-42,759	-5,677									
Financim	33,529	42,736	42,736	42,736	6,671	3,675	5,712	19,427	35,485	42,759	5,677									
Të ardhurat	45,103	54,513	54,513	54,513	7,716	6,853	7,190	25,084	46,843	94,876	8,295									
Të ardhurat tjera	500	500	500	500	106	312	168	320	906	0	216									
Huazime të jashtme	21,269	65,524	65,524	65,524	836	145	23,276	24,895	66,876	552										
Depozita	-3,296	-38,141	-38,141	-38,141	4,515	4,859	-1,447	-1,566	6,361	-5,626	-2,531									
Bono shtetërore	26,620	26,620	26,620	26,620	2,259	1,044	8,324	3,054	14,681	33,616	10,058									
Shitje e aksioneve	10	10	10	10	0	0	0	0	0	0										
Shpenzimet	11,574	11,777	11,777	11,777	1,045	3,178	1,478	5,657	11,358	52,117	2,618									
Shërbime e borxhit kryesor	11,574	11,777	11,777	11,777	1,045	3,178	1,478	5,657	11,358	52,117	2,618									
Borxhi i jashtëm	6,045	6,235	6,235	6,235	1,045	1,853	993	1,896	5,787	36,506	725									
Borxhi i brendshëm	5,529	5,542	5,542	5,542	0	1,325	485	3,761	5,571	15,611	1,893									
Shpenzime tjera																				

*përshfshin të ardhura tatimore (SSP)
Burimi: Ministria e Financave dhe llogaritjet e BPRMV-së.

Në periudhën janar – shkurt 2023, të ardhurat e përgjithshme buxhetore janë më të larta për 6,8% në bazë vjetore. Pjesa më e madhe e rritjes së të ardhurave buxhetore, ose 5,6 p.p., vijnë nga arritjet më të mira të kontributeve, ndërsa të ardhurat tatimore dhe të ardhurat jotatimore kanë kontribut të vogël pozitiv (prej nga 0,6 p.p., përkatësisht), ndërsa të ardhurat kapitale kanë një kontribut negativ (prej 0,1 p.p.). Njëkohësisht, shpenzimet buxhetore ishin më të larta për 2,9% në bazë vjetore, që kryesisht vijnë nga shpenzimet më të larta aktuale⁷⁴, me kontribut prej 2,5 p.p., me kontribut më të vogël të shpenzimeve kapitale (prej 0,4 p.p.). Në dy muajt e parë të vitit 2023, deficiti buxhetor shënon 5,677 milionë euro ose 0,6% të PBB-së⁷⁵, që paraqet 13,3% të deficitit të planifikuar për 2023. Financimi i deficitit buxhetor në këtë periudhë u realizua përmes obligimit neto të shtetit në tregun vendas, me ulje të vogël të obligim neto të huaj dhe rritje të depozitave të Bankës Popullore.

Borxhi publik në % të PBB-së

Burimi: Ministria e Financave dhe llogaritjet e BPRMV-së

⁷³ Obligimi i shtetit në tregun e huaj kryesisht vjen nga obligacioni i emetuar për tregun financiar gjerman, e emetuar në fund të shtatorit 2022 me vlerë prej 250 milionë euro dhe nga tërheqja e kështit të parë nga Instrumenti prudencial dhe i likuiditetit (PLL) nga Fondi Ndërkombëtar Monetar në nëntor 2022, në shumë prej 110 milionë euro (nga gjithësej 530 milionë euro të aprovuara me marrëveshjen).

⁷⁴ Rritja kryesisht vjen nga rritja e transferimeve, veçanërisht në pjesën e transferimeve sociale të grupeve të qytetarëve më të rrezikuar në pajtim me Ligjin e e Mbështetjes Financiare të Kategorive të Rrezikuara për Përballimin e Krizës Energjetike.

⁷⁵ Në kuadër të analizës, për PBB-në nominale të vitit 2023 përdoren projektimet e Bankës Popullore të muajit tetor.

Borxhi publik total⁷⁶ në fund të tremujorit të katërt të vitit 2022 shënon 59,7% nga PBB-ja, që paraqet rritje prej 0,5 p.p. nga PBB-ja, krahasuar me tremujorin e kaluar. Ndryshimi i tillë vjen nga rritja e borxhit publik të jashtëm për 0,5 p.p. dhe rënia e borxhit të brendshëm publik për 0,1 p.p., të cilat në fund të tremujorit shënojnë 39,2% dhe 20,5% nga PBB-ja, përkatësisht. Nga aspekti i strukturës së borxhit, borxhi total shtetëror⁷⁷ shënon 51,0% nga PBB-ja dhe është rritur për 0,6 p.p., në krahasim me tremujorin e kaluar, ndërsa borxhi i ndërmarrjeve publike (i garantuar dhe jo i garantuar)⁷⁸ shënon 8,7% nga PBB-ja dhe është ulur për 0,2 p.p. Krahasuar me fundin e vitit 2021, borxhi publik total në fund të tremujorit të katërt të vitit 2022 është më i ulët për 1,3 p.p. nga PBB-ja⁷⁹.

⁷⁶ Borxhi publik është definuar me Ligjin e Borxhit Publik ("Gazeta Zyrtare e RM-së" numër 62/05, 88/08, 35/11, 139/14 dhe 98/19) sipas së cilës kjo do të paraqet shumën e borxhit shtetëror dhe borxhit të ndërmarrjeve publike të themeluara nga shteti ose komunat, komunat në Qytetin Shkup dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit.

⁷⁷ Borxhi shtetëror definohet si përmbledhje e borxheve të qeverisë qendror, fondeve publike dhe komunave.

⁷⁸ Në pajtim me ndryshimet në Ligjin e Borxhit Publik nga maji 2019 borxhi i jogarantuar i ndërmarrjeve publike dhe shoqërive aksionare të shtetit ose komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit llogariten në borxhin publik ("Gazeta Zyrtare e RM-së" numër 62/05, 88/08, 35/11, 139/14 dhe 98/19).

⁷⁹ Dallimi më i madh mes PBB-së nominale të realizuar për 2021 dhe 2022 pasqyrohet edhe në treguesit relativ të borxhit publik.